

Concept-Contourennota
Mensen in het middelpunt
(Provinciale sociale agenda 2005-2008)

PROVINCIE DRENTHE

CONCEPT-CONTOURENNOTA

Mensen in het middelpunt

(Provinciale sociale agenda 2005-2008)

April 2004

 INHOUD

VOORWOORD	5
SAMENVATTING VAN MENSEN IN HET MIDDELPUNT	7
1. INLEIDING	11
2. RESULTATEN CWZ-BELEID, PERIODE 2001-2004	13
2.1. Schaduwen vooruit - het beleidskader voor 2001-2004	13
2.2. De evaluatie van de periode 2001-2004	14
2.3. De paneldiscussies	18
3. ROL EN WERKWIJZE VAN DE PROVINCIE	21
3.1. De provinciale rol in ontwikkeling	21
3.2. Instrumenten van provinciaal beleid	23
4. MAATSCHAPPELIJKE VRAAGSTUKKEN ROND CULTUUR, WELZIJN EN ZORG	27
4.1. Relevante ontwikkelingen in overheidsbeleid	27
4.2. Landelijke trends, de Drentse situatie en ons beleid	28
5. PROGRAMMALIJN OPGROEIEN	33
5.1. Deelprogramma opgroeien zonder (al te veel) zorgen	34
5.2. Deelprogramma gezond opgroeien	39
5.3. Deelprogramma opgroeien met kunst en cultuur	42
5.4. Deelprogramma veiligheid	45
6. PROGRAMMALIJN WERKEN EN LEREN	49
6.1. Deelprogramma een goede basis voor iedereen	50
6.2. Deelprogramma kwaliteiten benutten	52
7. PROGRAMMALIJN WONEN EN LEEFOMGEVING	55
7.1. Deelprogramma thuis in je huis	56
7.2. Deelprogramma thuis in de buurt	58
7.3. Deelprogramma thuis in Drenthe	61
8. PROGRAMMALIJN PARTICIPATIE	63
8.1. Deelprogramma binden en begeleiden	63
8.2. Deelprogramma bundelen en behartigen	67
8.3. Deelprogramma betrekken en betrokkenheid	70
9. PROGRAMMALIJN PARELS VAN DRENTHE	73
9.1. Deelprogramma behoud en ontsluiting	73
9.2. Deelprogramma uitbouwen	77

10.	UITVOERING EN FINANCIEEL KADER	85
10.1.	Uitgangspunten voor sturing en financiering	85
10.2.	Preferente instellingen	86
10.3.	Beëindiging en vermindering van beleid	88
10.4.	Ingediende (nieuwe) subsidieverzoeken	93
10.5.	Intensiveringen en bezuinigingen - relatie met de Voorjaarsnota 2004	94
10.6.	Inzet van middelen op nieuwe beleidsdoelstellingen	95
10.7.	En verder.....	96
	BIJLAGEN	99
1.	Overzicht culturele instellingen	100
2.	Afweging ingediende subsidieverzoeken	101
3.	Geraadpleegde bronnen	110
4.	Afkortingenwijzer	112

VOORWOORD

Voor u ligt de nieuwe Contourennota cultuur, welzijn en zorg (CWZ) die wij Mensen in het middelpunt, Provinciale sociale agenda 2005-2008 hebben genoemd.

Met deze nota breekt een nieuw tijdperk aan in het sociale en culturele domein van de provincie. Het oude vertrouwde werken voor doelgroepen hebben wij omgezet in een aanpak die uitgaat van vraagstukken en/of problemen, de zogenaamde vraaggerichte aanpak.

Nieuw is dat wij hebben gekozen voor een integrale benadering van de vraagstukken. Wij denken met onze netwerken, kennis en expertise op sociaal en cultureel gebied een bijdrage te kunnen leveren aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Wij hebben bewust gekozen voor een programma-aanpak, waarbij waar logisch en mogelijk een verbinding is gemaakt met fysiek-ruimtelijke en economische vraagstukken. Aspecten rondom wonen, werken, leren en voorzieningen, worden vanuit die brede context belicht.

Daarnaast vinden wij het van belang dat voor specifieke groepen, specifieke aandacht blijft bestaan.

Wij hebben gekozen voor versterking en ook voor verzakelijking van het sociale en culturele domein.

Dit doen wij door de vernieuwende aanpak met 5 programmalijnen, een vernieuwde subsidie-systeem en extra investeringen. Natuurlijk betekent dit dat het nodige gaat veranderen. Wij willen minder bureaucratie en meer flexibiliteit. Meer samenwerking tussen instellingen en marktpartijen, meer regionale en lokale samenwerking. Ook hechten wij veel belang aan onze intermediaire rol, het bij elkaar brengen van netwerken uit verschillende sectoren en disciplines. Ten slotte zijn experimenten en pilotprojecten zinvol, zo lang er ook voldoende aandacht is voor de realistische inbedding van ervaringen en resultaten.

Met deze nota positioneren wij ons als provinciale speler in het sociale en culturele domein, worden wij in toenemende mate een belangrijke samenwerkingspartner van gemeenten en zijn wij steeds vaker intermediair tussen gemeenten en rijk.

Onder het motto "samen sterk" willen wij ons ook in noordelijk en Europees verband de komende jaren profileren op sociaal en cultureel terrein. Dit doen we met het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN).

Kortom, naar ons idee breekt er een boeiende nieuwe beleidsperiode aan, waar oude en nieuwe spelers elkaar ontmoeten en waar zakelijkheid wordt afgewisseld met betrokkenheid.

Wij hopen dat vanuit een toenemende samenwerking tussen allerlei partijen wordt gewerkt aan duurzame resultaten en dat de nieuwe aanpak vooral ook veel inspiratie mag oogsten!

Anneke Haarsma, gedeputeerde
Hans Schaap, gedeputeerde

SAMENVATTING VAN MENSEN IN HET MIDDELPUNT

Mensen in het middelpunt is de sociale en culturele agenda van de provincie Drenthe voor 2005-2008. Wij geven aan wat wij willen bereiken op het terrein van CWZ. Beoogde resultaten en activiteiten zijn zo veel mogelijk benoemd.

Wij werken deze op onderdelen verder uit in uitvoeringsplannen, in jaarlijkse prestatieafspraken met budgetinstellingen en in de cultuurnota en het beleidskader Zorg. Halverwege de beleidsperiode wordt de nota tussentijds geëvalueerd.

1. De provincie wil op CWZ-terrein de komende jaren 5 beleidsprogramma's uitvoeren: Opgroeien, Werken en leren, Wonen en leefomgeving, Participatie en Parels van Drenthe. Wij gaan de wijze van uitvoering stevig herzien: minder subsidieregelingen, meer programmatisch werken, meer flexibel in te zetten budgetten en meer sturen op resultaat.
2. Het beleid speelt in op de maatschappelijke vraagstukken in Drenthe. Het recent verschenen sociaal rapport biedt hierover belangrijke informatie. Inbreng voor het beleid was er voorts via een maatschappelijk debat met gesubsidieerde instellingen en andere maatschappelijke organisaties, met gemeenten en inwoners. Verder zijn de Statencommissie Cultuur en Welzijn, gedeputeerden en ambtenaren van de verschillende productgroepen actief bij de voorbereidingen betrokken. Bovendien hebben wij lessen getrokken uit evaluaties van het tot nu gevoerde beleid (zie hoofdstuk 2).
3. Het versterken van de sociale en culturele infrastructuur is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten en provincie, burgers en maatschappelijke organisaties. De provincie voert vanuit haar verantwoordelijkheid de genoemde 5 programma's uit. Wij hebben daarin verschillende rollen. Wij ondersteunen activiteiten van maatschappelijke organisaties en gemeenten met kennis en geld. Wij signaleren vraagstukken en initiëren nieuwe projecten en activiteiten. Wij bevorderen samenwerking, afstemming en kennisuitwisseling tussen partijen naar aanleiding van hun vragen of als wij dat zelf belangrijk vinden. De gesubsidieerde instellingen spelen in de uitvoering van provinciaal beleid een belangrijke rol (zie hoofdstuk 3).
4. De samenwerking tussen provincie en gemeenten rond concrete projecten verloopt veelal goed. Op beleidsniveau willen wij de samenwerking meer continuïteit en structuur geven en de rolverdeling verhelderen. De gemeenten zijn voor ons essentiële partners bij de ontwikkeling en uitvoering van sociaal beleid. Aansluiten bij vraagstukken die op lokaal niveau spelen staat centraal. Een belangrijk aandachtspunt is bevordering van de afstemming en samenwerking tussen lokaal en regionaal georganiseerde voorzieningen. De provincie blijft gewenste vernieuwingen initiëren en stimuleren. Wel trekken wij daarbij meer dan voorheen gezamenlijk met gemeenten op (zie hoofdstuk 3).

-
5. Het subsidiebeleid wordt herzien. De uitvoering van beleid besteden wij uit aan een beperkt aantal preferente partners. Met hen maken wij daarover jaarlijks prestatieafspraken. Met andere instellingen beëindigen wij de vaste subsidierelatie. Activiteiten die aantoonbaar bijdragen aan de uitvoering van de 5 beleidsprogramma's subsidiëren wij wel. De subsidieverlening is gebaseerd op heldere afspraken over te leveren prestaties en bijbehorende kosten. Voor instellingen die minder of geen subsidie meer krijgen geldt een redelijke overgangstermijn (zie de hoofdstukken 3 en 10).
 6. Wij creëren grotere flexibele budgetten per beleidsprogramma. Hierdoor ontstaat ruimte om provinciale middelen gericht in te zetten op te realiseren beleidsdoelen. De budgetten komen vrij door de genoemde beëindiging van een aantal vaste subsidierelaties, door afschaffing van de meeste subsidieregelingen en door een (beperkte) korting op de budgetten van de preferente partners (zie hoofdstuk 10).
 7. In ons beleid richten wij ons op het gezond en veilig opgroeien van jongeren, versterking van onderwijs en de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, zelfstandig en veilig kunnen wonen met voldoende voorzieningen, maatschappelijke participatie van onze inwoners en op het versterken van de sociale en culturele kwaliteiten van Drenthe (zie hoofdstuk 4).
 8. De beleidsdoelen zijn ingegeven door de analyse dat juist op deze terreinen specifiek Drentse vraagstukken spelen, waarin de provincie een rol moet en/of wil vervullen. Belangrijke vraagstukken zijn:
 - benutting en kwaliteit van (zorg)voorzieningen voor jongeren;
 - onderwijsachterstanden;
 - relatief laag opleidingsniveau van de beroepsbevolking;
 - onder druk staande voorzieningen op het platteland;
 - geringe sport- en cultuurdeelname;
 - vraagstukken rond integratie en vrijwilligerswerk;
 - de instandhouding en uitbouw van sociale en culturele voorzieningen (zie hoofdstuk 4).
 9. In de programmalijn Opgroeien regelen wij ten eerste dat iedere jongere zonodig toegang heeft tot jeugdzorg. Het accent leggen wij op het verbeteren van samenwerking in de zorgketen en het bevorderen van preventie. Ook willen wij de inhoudelijke programma's van de jeugdzorg versterken en de indicatiestelling op een hoger plan tillen. Ten tweede ondernemen wij activiteiten om de gezondheid van jongeren te bevorderen, met name door verbeteren van het sportaanbod voor jongeren en via kennisuitwisseling tussen verslavings- en jeugdzorg. Verder willen wij bereiken dat jongeren meer in aanraking komen met cultuur. Ten slotte willen wij kindermishandeling opsporen en zoveel mogelijk voorkomen. Dit laatste doen wij in samenhang met het te ontwikkelen meldpunt huiselijk geweld (zie hoofdstuk 5).
 10. Met de programmalijn Werken en leren willen wij een bijdrage leveren aan de vermindering van jeugdwerkloosheid. Meer jongeren moeten een goede startkwalificatie hebben voor de arbeidsmarkt en ongediplomeerd schoolverlaten moeten wij voorkomen. Deze ambities zijn verwoord in de Provinciale agenda onderwijs en kennisinfrastructuur. Onze bijdrage bestaat uit de totstandkoming van een jeugdmonitor en een leerlingvolgsysteem. Daarmee samenhangend willen wij de jeugdketen sluitend maken, zodat wij voortijdig schoolverlaters passende vormen van onderwijs, scholing of werk kunnen bieden. Daarnaast initiëren wij projecten om mensen met een grote achterstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te krijgen. Met name richten wij ons op verbetering van de beeldvorming over deze groepen en het bevorderen van ondernemerschap (zie hoofdstuk 6).

-
11. Met de programmalijn Wonen en leefomgeving gaan wij in de eerste plaats bevorderen dat woningen goed passen bij de behoeften van verschillende groepen mensen. Hierop toetsen wij woonplannen van gemeenten. Wij ondersteunen projecten gericht op de combinatie van wonen, zorg en welzijn. Ten tweede willen wij het voorzieningenniveau in dorpen en wijken handhaven en zonodig verbeteren. Een belangrijk instrument hiervoor is de Regeling multifunctionele dienstencentra. Stimuleren van de diversiteit in wonen heeft een positief uitstralend effect op het voorzieningenniveau in wijken en dorpen. De eigen kracht van bewoners van wijken en buurten gaan wij meer benutten ter versterking van de sociale cohesie. Wij stimuleren daartoe de totstandkoming van dorps- en wijkagenda's en dorpsontwikkelingsplannen. Ten derde werken wij aan de instandhouding van en samenwerking tussen bovenlokale voorzieningen, zoals musea, zorginstellingen, beroepsonderwijs en ambulancevervoer (zie hoofdstuk 7).

 12. Wij willen dat mensen maatschappelijk kunnen participeren. Dit is het doel van de programmalijn Participatie. In ieder geval willen wij sportdeelname en cultuurparticipatie verhogen. Wij ondersteunen gemeenten bij hun beleid gericht op het bestrijden van discriminatie en het bevorderen van de integratie van allochtonen en nieuwkomers. Het doel is de gemeenten te ondersteunen bij hun integratiebeleid.
 Verder vinden wij het belangrijk dat mensen in staat zijn hun krachten te bundelen en zo hun belangen kunnen behartigen. Wij subsidiëren daarom belangenbehartigingsorganisaties, mits zij aantoonbare resultaten boeken en bovenlokaal werken. Aan het vrijwilligerswerk en de mantelzorg geven wij kwaliteitsimpulsen. Wij ondersteunen organisaties op dit terrein met kennis en netwerkvorming.
 Ten slotte gaan wij binnen dit programma de betrokkenheid van inwoners bij het provinciaal beleid vergroten (interactieve beleidsvorming) (zie hoofdstuk 8).

 13. Onder de titel Parels van Drenthe werken wij aan behoud van cultureel erfgoed en toegankelijkheid van culturele waarden. Denk aan de culturele waardenkaart en aan musea met een bovenregionale uitstraling. Ook willen wij zorgen voor een goede cultuurhistorische inbreng in ruimtelijke plannen. Wij versterken de culturele infrastructuur. Ten eerste via verhoging van de kwaliteit van de amateurkunst. Daarvoor willen wij een theateropleiding en een hbo-kunstenopleiding in Drenthe. Ten tweede werken wij aan grootschaliger en professionelere festivals. Verder dragen wij bij aan cultuur-historische attracties rond prehistorie en Veenhuizen.
 Op het gebied van sport gaan wij Drenthe meer profileren. Wij ondersteunen sporttalenten en halen meer topevenementen met betrekking tot gehandicaptensport naar Drenthe. Parels van Drenthe zetten wij in het zonnetje met provinciale prijzen: de culturele prijs en de vrijwilligersprijs (in combinatie met de toolkit vrijwilligers). De sportprijs bouwen wij uit tot een sportgala (zie hoofdstuk 9).

 14. Een uitgangspunt bij alle programma's is versterking van het zelforganiserend vermogen van de inwoners van Drenthe. De acties van de provincie zijn steeds aanvullend op of ondersteunend voor de "eigen kracht" van burgers.
 Daar waar aandacht voor specifieke groepen mensen nodig is, hebben wij deze doelgroepen zichtbaar gemaakt. Wij noemen dat aandacht voor diversiteit.
 Ook maken wij in de programma's verbindingen met andere provinciale beleidssectoren en beleidskaders, denk bijvoorbeeld aan het Provinciaal omgevingsplan II (POP). Wij onderscheiden daarbij acties gericht op het landelijk gebied en acties in een stedelijke context. Naast het noordelijk overleg cultuur versterken wij ook op sociaal beleid de noordelijke samenwerking. Via het SNN komen sociaal-culturele ambities in relatie tot economische doelstellingen nadrukkelijker in beeld.

De provincie voert een actief Europees beleid. In de programmalijnen geven wij aan hoe wij Europese middelen, expertise en netwerken inzetten (zie hoofdstuk 4).

15. Voor CWZ-beleid was in 2004 ruim € 39 miljoen aan subsidies en andere regelingen beschikbaar. Bijna € 25 miljoen hiervan ligt ook de komende jaren vast, vooral in het kader van wettelijke taken. Van de overige € 14 miljoen maken wij door de afschaffing van subsidieregelingen en vermindering en beëindiging van subsidies geleidelijk € 1,5 miljoen vrij voor een Fonds sociale en culturele ontwikkeling. Dit benutten wij als flexibel budget voor de realisering van de programma's. Daarnaast komt in het kader van de voorjaarsnota de komende jaren gemiddeld € 1,4 miljoen per jaar extra beschikbaar voor de multifunctionele dienstencentra, de provinciale jeugdagenda en het cultuurbeleid (zie hoofdstuk 10).
16. Met deze middelen en via de genoemde programma's zetten wij in op het realiseren van een beter CWZ-beleid en een socialer Drenthe, waarin het voor alle Drentse inwoners goed leven is. In de periode 2005-2008 staan mensen in het middelpunt.

1. INLEIDING

Drenthe is een prettige provincie om in te wonen, te werken en te leven. Het Sociaal rapport Drenthe 2003¹ bevestigt dat beeld. Veel Drenten zijn tevreden over hun woonomgeving, Drenten voelen zich veiliger dan de gemiddelde Nederlander, de gezondheid van de inwoners van onze provincie is relatief goed, de politieke participatie ligt hier hoog en veel Drenten doen aan vrijwilligerswerk.

Er is dus veel om tevreden over en trots op te zijn.

Maar er is ook nog een andere kant van onze provincie. Die kant laat zien dat inwoners van Drenthe (met de nodige regionale verschillen) gemiddeld een vrij laag opleidingsniveau hebben, dat de werkgelegenheidssituatie en de economische infrastructuur kwetsbaar zijn, dat de jeugdwerkloosheid in Drenthe relatief hoog is, dat het voorzieningenniveau in de dorpen en kleine kernen sterk onder druk staat, dat er een fors tekort dreigt aan woon- en zorgvoorzieningen voor ouderen, dat de culturele infrastructuur kwetsbaar is en dat veel jongeren risicovol gedrag laten zien.

Er is dus - ook voor een provinciale overheid - nog veel werk te verrichten in Drenthe.

In ons collegeprogramma voor de periode 2003-2007: "werk maken in een veilig en sociaal Drenthe" (april 2003), hebben wij onze politieke ambities voor de komende jaren op hoofdlijnen beschreven. Wij willen de werkgelegenheid bevorderen, de kwaliteit van wonen en leven in de steden en de dorpen verbeteren, een goed voorzieningenniveau instandhouden of tot stand brengen en zorgen voor een sociale provincie waarin iedereen zich veilig kan voelen, kan wonen, werken en recreëren.

In de Nota mensen in het middelpunt, werken wij onze plannen op het gebied van welzijn, zorg en cultuur voor de komende jaren uit. Deze nota is een strategisch meerjarenbeleidsplan, waarin wij de meer algemene politieke ambities uit het collegeprogramma vertalen en concretiseren voor de sociale en culturele sector.

Deze nota is dus te beschouwen als de provinciale sociale agenda voor de jaren 2005-2008.

Op veel terreinen zullen wij de komende jaren voortborduren en voortbouwen op de basis die de afgelopen jaren is gelegd (de Contourennota Schaduwen vooruit die betrekking had op de periode 2001-2004²). Veel bestaande provinciale initiatieven ten aanzien van jeugd(zorg), sport, vrijwilligers, cultuur en dergelijke zullen de komende jaren dan ook gecontinueerd worden.

Op onderdelen van het beleid willen wij de komende jaren echter een aantal accenten verleggen. Zo gaan wij minder langs lijnen van doelgroepen sturen en meer langs (aan maatschappelijke vraagstukken gekoppelde) inhoudelijke programmalijnen. Wij zullen onderdelen van het bestaande sociale beleid beëindigen en daar nieuwe beleidsimpulsen voor in de plaats zetten. Wij gaan steviger en zakelijker sturen met behulp van het subsidie-instrument. Wij zullen meer flexibiliteit ten aanzien van de inzet van provinciale middelen organiseren, ons sterker profileren als samenwerkingspartner van gemeenten, instellingen en andere (markt)partijen. Wij willen overbodige uitvoeringsbureaucratie verminderen, minder sectoraal en versnipperd en dus meer integraal beleid initiëren en ondersteunen etc.

¹ Sociaal rapport Drenthe 2003; Bestuurscommissie Onderzoek Cultuur, Welzijn en Zorg - februari 2004.

² Provincie Drenthe Schaduwen vooruit, Contourennota 2001-2004 Cultuur, Welzijn en Zorg: december 2000.

Per saldo zullen wij de komende jaren in de sociale en culturele sector in Drenthe meer middelen investeren. Wij hebben de middelen hiervoor inmiddels vrijgemaakt. Wij willen echter heldere keuzes maken; keuzes die soms ook pijn zullen doen. Om nieuw en doelgerichter beleid in te kunnen zetten dat een bijdrage kan leveren aan het beantwoorden van de maatschappelijke vragen van nu en morgen, moet immers ook kritisch gekeken worden naar het bestaande beleid en de bestaande geldstromen. Deze nota bevat dan ook de nodige voorstellen voor daadwerkelijke beleidsombuigingen, inclusief het voornemen om een aantal subsidies aan instellingen te verminderen of te beëindigen en bestaande subsidieregelingen in te trekken.

In hoofdstuk 2 wordt de sociale balans van onze provincie van dit moment opgemaakt, op basis van een korte evaluatie van de inzet voor de periode 2001-2004 en wat daarvan is terechtgekomen. Het Sociaal rapport Drenthe, uitgevoerde (evaluatie)onderzoeken en het begin 2004 met vertegenwoordigers van de Drentse samenleving gevoerde maatschappelijk debat, vormt hiervoor de basis. Op basis daarvan wordt in het daarop volgende hoofdstuk de rol van de provincie in het sociale domein aangescherpt en wordt onze vernieuwde sturingsvisie op hoofdlijnen uit de doeken gedaan. Hoofdstuk 4 leidt vanuit een beknopte analyse van maatschappelijke vraagstukken op het gebied van CWZ tot een keuze voor 5 inhoudelijke programmalijnen die de komende jaren voor de provincie Drenthe de belangrijkste sturingskaders zullen zijn. Het tiende hoofdstuk vertaalt de inhoudelijke keuzes vanuit de programmalijnen naar financiële keuzes en een financieel meerjarenbeeld.

Het geheel wordt gecompleteerd met een samenvatting en enkele bijlagen.

Beleid is een continue proces. Dat geldt zeker ook voor Mensen in het middelpunt; ook deze nota is een momentopname in een doorgaand proces. In deze nota is dus niet alles al tot in detail uitgewerkt, moeten op onderdelen zeker ook nog concretiseringslagen gemaakt worden en zal uitvoering van een aantal voornemens gefaseerd geschieden. Zorgvuldigheid, geleidelijkheid en doelgerichtheid willen wij bij de uitvoering van deze nota de komende tijd dan ook hand in hand laten gaan. Wij zullen die uitvoering ook niet alleen ter hand willen en kunnen nemen; daarvoor hebben wij onze samenwerkingspartners in het sociale en culturele domein in Drenthe (gemeenten, instellingen en andere organisaties) heel hard nodig.

Leeswijzer

De hoofdstukken 5 tot en met 9 vormen het hart van deze nota. In deze hoofdstukken staan onze inhoudelijke plannen voor het komende vier jaar centraal, geordend langs 5 programmalijnen:

- Opgroeien (hoofdstuk 5);
- Werken en leren (hoofdstuk 6);
- Wonen en leefomgeving (hoofdstuk 7);
- Participatie (hoofdstuk 8);
- Parels van Drenthe (hoofdstuk 9).

Elk van deze programma's bestaat uit twee of meer deelprogramma's, waarbij wij kort beschrijven wat onzes inziens het probleem is, wat wij de afgelopen jaren hebben gedaan, wat wij de komende jaren willen bereiken en welke activiteiten wij daarvoor gaan uitvoeren.

De andere hoofdstukken vormen de omlijsting van deze kern.

2. RESULTATEN CWZ-BELEID, PERIODE 2001-2004

In dit hoofdstuk bespreken wij de uitkomsten en resultaten van ons beleid in de afgelopen beleids- en budgetperiode op het gebied van cultuur, welzijn en zorg. Beleidsevaluatie is immers een belangrijke basis voor het beëindigen van bestaand beleid, continuering van succesvol gebleken beleid of het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. Beleidsevaluatie is uiteraard niet de enige basis van dit nieuwe beleidskader: veranderend rijksbeleid bepaalt vaak ook de context van het provinciale handelen. Verder hebben wij natuurlijk in het collegeprogramma een aantal ambitieuze plannen voor cultuur, welzijn en zorg geformuleerd die in deze contourennota een vertaling moeten krijgen.

Naast de uitkomsten van externe evaluaties en een veranderende maatschappelijke en politieke context, hebben wij de afgelopen jaren zelf de nodige ervaringen opgedaan en op onderdelen geconstateerd dat beleidswijzigingen of verbeteringen noodzakelijk zijn. Bijvoorbeeld: de effectiviteit en het feitelijk gebruik van provinciale subsidieregelingen.

Deze externe- en interne input vormt de basis van deze nota.

2.1. Schaduwen vooruit - het beleidskader voor 2001-2004

Uitgangspunten

Eind 2000 is de strategische Beleidsnota Schaduwen vooruit; Contourennota 2001-2004 cultuur, welzijn en zorg door provinciale staten (PS) vastgesteld. Daarmee werd het kader voor het CWZ-beleid aangegeven. Ook deze nota was gebaseerd op een evaluatie van het beleid in de daaraan voorafgaande periode en op de uitkomsten van een maatschappelijk en politiek debat daarover. Belangrijk kenmerk van deze nota was dat voor het eerst een serieuze poging werd gedaan de sectorale, verkokerde indeling en aanpak van CWZ-beleid te doorbreken en deze te vervangen door een sectoroverstijgende, probleemgerichte benadering. De volgende vijftal centrale uitgangspunten werd voor de jaren 2001-2004 als speerpunt voor beleid geformuleerd.

- Vernieuwing en meer samenhang in het voorzieningenpatroon.
- Versterking van de leefbaarheid van stad en platteland.
- Versterking van de rol van burgers en organisaties.
- Stimuleren van een interculturele aanpak.
- Verbeteren van de afstemming tussen zorg en welzijn.

Doelgroepen en werkwijze

Deze uitgangspunten werden in concrete actiepunten en projecten vertaald voor de doelgroepen:

- vrijwilligers
- jongeren
- ouderen
- interculturalisatie

Niet alleen beleidsinhoudelijk, maar ook wat betreft de werkwijze van de provincie werden wenselijk geachte veranderingen aangekondigd, waaronder:

- meer vraaggestuurd beleid;
- betere afstemming en afbakening van het provinciale en gemeentelijke domein;
- prestatieafspraken tussen gesubsidieerde instellingen en provincie;
- meer flexibilisering in de relatie tussen instellingen en provincie;

- aanpassing van het subsidiesysteem;
- meer offertematig aanbesteden en dus meer verzakelijking in de relatie tussen provincie en CWZ-veld.

Rapportages

Over de uitvoering van Schaduwen vooruit werd via jaarlijkse actieprogramma's gerapporteerd. Daarvan zijn er 3 verschenen waarvan het laatste - het Actieprogramma CWZ 2004 - in mei 2003. In toenemende mate kregen de actieprogramma's het karakter van een (interne) evaluatie van de geboekte voortgang en een presentatie van de beleidsvoornemens voor het volgende jaar. De actieprogramma's bevatten kwalitatieve informatie (en ook steeds meer informatie over meetbare resultaten) over de verschillende projecten voor de prioritaire doelgroepen. Een afrondende rapportage over de in 2004 geboekte resultaten verschijnt in het tweede kwartaal van 2005. Wij kunnen nu al concluderen dat de in de actieprogramma's genoemde projecten en activiteiten allemaal in uitvoering zijn genomen. Bij de voorbereiding van dit nieuwe plan is kritisch gekeken naar het effect van deze uitgevoerde acties. Mede op grond van de uitkomsten van de evaluaties en veranderende doelstellingen en beleidsaccenten, zullen wij een aantal activiteiten beëindigen of kiezen voor een andere aanpak.

Over de gewenste veranderingen in de werkwijze en de voortgang hiervan werd halverwege de beleidsperiode (begin 2003) aan PS gerapporteerd³. Kort samengevat werd in deze brief gesteld dat op elk van de hoofdlijnen initiatieven zijn genomen en voortgang is geboekt. Hoofdlijnen zijn onder meer: samenwerking met gemeenten, betere aansturing gesubsidieerde instellingen, vraaggestuurd beleid en flexibilisering. In de volgende paragrafen en in het hoofdstuk over de rol en werkwijze van de provincie, gaan wij in op verdere verbeteringen die wij willen aanbrengen.

2.2. De evaluatie van de periode 2001-2004

Commissie-Simons

Bij de voorbereiding van deze nota hebben wij aansluiting gezocht bij de aanbevelingen van het rapport van de commissie-Simons over provinciaal sociaal beleid⁴. Deze commissie pleit voor de opstelling van een sociaal rapport per provincie, de organisatie van een maatschappelijk debat over het gewenste beleid en vertaling daarvan in een provinciale sociale agenda. Dat is precies wat we nu in Drenthe hebben gedaan met onze contourennota.

Documenten

Voor de evaluatie van het beleid hebben we de volgende documenten gebruikt.

- Wij hebben het onderzoeksbureau CWZ gevraagd een sociaal rapport voor Drenthe op te stellen. Dit rapport is in februari 2004 verschenen.
- Wij hebben het onderzoeksbureau ook gevraagd 2 evaluatieonderzoeken te verrichten naar de ervaringen van respectievelijk de gesubsidieerde instellingen en de Drentse gemeenten met het provinciale CWZ-beleid in de afgelopen jaren.
De 2 rapportages die hierover zijn verschenen, vormen ook bouwstenen voor ons nieuwe beleid in de jaren 2005-2008⁵.

³ Brief van 12 maart 2003: stand van zaken van uitvoering beleid voor cultuur, welzijn en zorg (CWZ).

⁴ Advies van de ad-hoc-Interprovinciaal Overleg(IPO)-Adviescommissie Simons over het sociaal beleid van de provincies: Nieuwe perspectieven voor provinciaal sociaal beleid, mei 2002.

⁵ Rapport contouren in beeld; evaluatie ervaringen instellingen met Contourennota CWZ 2001-2004 provincie Drenthe, van bureau Intraval van maart 2004 en Rapport van aanvoerder naar spelverdeler van mei 2004.

- Public Consultancy uit Tilburg heeft in 2003 2 rapporten uitgebracht over het Drentse subsidiebeleid⁶. Hoewel deze rapporten een bredere insteek hebben dan het CWZ-beleid, zijn de conclusies en aanbevelingen ook op deze sectoren van toepassing.

De belangrijkste resultaten van de genoemde documenten bespreken we hieronder in het kort.

Het Sociaal rapport Drenthe 2003

Het Sociaal rapport Drenthe verscheen in februari 2004. Naast een algemene sociale schets van Drenthe, behandelt het rapport de in IPO-verband overeengekomen thema's: Diversiteit, Modern burgerschap, Vermaatschappelijking van de zorg, Zorg om de jeugd en Leefbaarheid en veiligheid. Deze thema's komen in de contourennota terug.

Het beeld dat dit sociaal rapport schetst van de sociale en culturele situatie in Drenthe kan ook als een soort nulmeting voor het provinciaal beleid fungeren.

Het rapport geeft zes centrale issues aan voor ons beleid in de komende jaren.

- Het ten opzichte van het landelijk gemiddelde lage opleidingsniveau van de Drentse burgers.
- De gezondheidssituatie van de Drentse bevolking (overgewicht in combinatie met geringe sportdeelname).
- Een dreigend fors tekort aan geschikte woningen voor zorg en dienstverlening (vooral ouderenwoningen).
- Het onder druk staande voorzieningenniveau op het platteland.
- Gezondheidsrisico's en risico's verbonden aan het gebruik van genotmiddelen bij jongeren.
- Een hoge jeugdwerkloosheid en een hoog aantal uitkeringsgerechtigden (waaronder veel arbeidsongeschikten).

In de programmalijnen hebben wij deze uitkomsten van het sociaal rapport vertaald in herkenbare, concrete beleidsinitiatieven.

Het Rapport contouren in beeld

Hoofdvragen

In het rapport, dat onder auspiciën van het provinciale onderzoeksbureau CWZ door bureau Intraval is uitgevoerd, is een tweetal hoofdvragen gesteld:

- Vertalen de budgetinstellingen het provinciaal beleid naar de eigen instelling en zo ja, op welke wijze?
- Wat zijn de opgedane ervaringen van de budgetinstellingen met het provinciaal beleid en het provinciaal optreden?

De beantwoording van deze vragen roept het volgende beeld op. De uitgangspunten en speerpunten uit de nota Schaduwen vooruit en de daarop gebaseerde documenten (actieprogramma's, sectorale nota's) spelen een substantiële rol in beleid en uitvoering van de budgetinstellingen. Ze houden zich behoorlijk aan de budgetcyclus en ze zijn redelijk tevreden (uiteraard met kanttekeningen) over het contact met de provincie.

Op het gebied van flexibilisering, vraaggericht beleid, kwaliteitsbeleid/klanttevredenheids-onderzoeken zijn er verschillen. Een aantal (met name grotere) budgetinstellingen heeft op deze terreinen al de nodige stappen gezet. Bij andere instellingen ontbreekt nog steeds voldoende helderheid. Vooral voor de Sector Cultuur en voor kleinere instellingen bevatte de nota Schaduwen vooruit en de daarop gebaseerde actieprogramma's te weinig richtinggevend kaders. Het ontbreken van een actuele provinciale cultuurnota wordt daarbij uitdrukkelijk genoemd.

⁶ "De Drentse subsidies getoetst" en "Effectiever sturen met subsidies in Drenthe", respectievelijk van augustus en september 2003.

Ook vindt men dat er relatief weinig aandacht is voor de Sector Zorg, de doelgroep gehandicapten en voor preventief beleid. Een aantal instellingen pleit voor meer armslag als het om financiën en bedrijfsvoering gaat.

Conclusies en aanbevelingen

De conclusies en aanbevelingen hebben vooral betrekking op de reikwijdte van beleid en op de werkwijze van de provincie. Over de reikwijdte constateert het onderzoek "dat de nota Schaduwen vooruit voor veel instellingen te weinig richtinggevend is, zowel inhoudelijk als procedureel (pagina 28)". De onderzoekers stellen de meerwaarde van deze nota ter discussie en noemen als alternatief het onderbrengen van de verschillende nota's en visies in één overkoepelende nota waardoor een eenduidig beeld ontstaat. Per sector zouden vervolgens specifieke doelstellingen benoemd kunnen worden, uitgewerkt in actieprogramma's.

De kern van deze aanbeveling nemen wij in deze nota over. Deze nota bestrijkt meer dan het vorige plan, namelijk het gehele veld van cultuur, welzijn en zorg. Op basis van integrale programmalijnen werken wij op onderdelen sectoraal beleid uit in afzonderlijke nota's. Deze contourennota bevat verder veel sterker dan in het verleden richtinggevende en kaderstellende uitspraken over onze doelen.

Het rapport van Intraval bevat een aantal aanbevelingen voor verbetering van de werkwijze van de provincie. Een groot deel daarvan nemen wij over en werken wij uit in de hoofdstukken 3 en 10. De nieuwe Algemene subsidieverordening (ASV) van de provincie is hierbij een belangrijk richtinggevend en kaderstellend instrument.

Het rapport over het onderzoek naar het oordeel van gemeenten over het gevoerde beleid.

Conclusies

Het Rapport van aanvoerder naar spelverdelers van het onderzoeksbureau CWZ is in mei 2004 verschenen. In dit onderzoek zijn verschillende aspecten van de relaties tussen gemeenten en provincie beschreven vanuit de optiek van gemeenten. De conclusies zijn tamelijk kritisch over het provinciaal beleid.

- Schaduwen vooruit en de jaarlijkse actieprogramma's zijn niet of nauwelijks bekend bij gemeenten.
- Gemeenten maken nauwelijks gebruik van provinciale subsidieregelingen.
- Gemeenten maken wel regelmatig gebruik van de diensten van de provinciale (steunfunctie)instellingen; in de meerderheid van de gevallen wordt hun bijdrage positief beoordeeld.
- Datzelfde geldt voor de samenwerking tussen provincie en concrete projecten; het merendeel daarvan (zoals bibliotheekvernieuwing, kunstmenu's, breedtesport, plattelandsonwikkeling, enkele pilots van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport(VWS)) wordt positief beoordeeld,
- In algemene zin wordt nog steeds een (te) grote onduidelijkheid ervaren over de verdeling van rollen en verantwoordelijkheden tussen provincie en gemeenten; op concrete beleids terreinen, zoals jeugdzorg, is die rol- en taakverdeling wel voldoende helder.
- De contacten en het overleg tussen provincie en gemeenten kennen te weinig continuïteit en structuur.
- Gemeenten zijn weinig enthousiast over innovatief, provinciaal beleid (vaak in de vorm van pilots) waarvoor de provincie eenmalig geld beschikbaar stelt en waarbij gemeenten geacht worden structureel te financieren; gemeenten vinden continuering van het bestaande belangrijker dan voortdurende vernieuwing en hechten aan afronding van bestaande trajecten en structurele financiering van bijvoorbeeld voorzieningen.
- Gemeenten vragen vooral aandacht voor de thema's Ouderenbeleid (vergrijzing en vermaatschappelijking van de zorg), jeugdbeleid en voorzieningen.

Samenwerking

Wij herkennen veel van het bovenstaande, vooral als het gaat om rol- en taakafbakening en communicatie tussen provincie en gemeente. De goede samenwerking rond een aantal projecten en de inschakeling van provinciale instellingen biedt een goede basis voor verdere samenwerking. In hoofdstuk 3, over onze rol en werkwijze en in de inhoudelijke hoofdstukken, geven wij aan welke meerwaarde wij kunnen leveren, ook in relatie tot gemeenten. Op korte termijn gaan wij in overleg met de Vereniging van Drentse Gemeenten om de samenwerking voldoende continuïteit en structuur te bieden. Dit moet in 2005 leiden tot de start van een nieuwe overlegvorm over sociaal en cultureel beleid. Wij willen dan ook afspraken maken over de vraag hoe wij ons beleid het best onder de aandacht van gemeenten kunnen brengen. Het is niet onze rol de financiering van lokale taken en voorzieningen over te nemen, wel om ontwikkelingen te initiëren en te stimuleren. Daar horen vaak ook tijdelijke financiering en vormen van cofinanciering bij. In ons beleid voor de komende jaren gaan wij van het volgende uit.

- Onze ambities in deze nota vinden wij realistisch en realiseerbaar; naast de noodzakelijke aandacht voor verbetering en vernieuwing, is er ook veel aandacht voor behoud en uitbouw van bestaande kwaliteiten.
- Bij de start van een initiatief zullen wij helder maken wat precies in welke fase van ontwikkeling van betrokken partijen verwacht kan worden, zodat ook voor gemeenten volstrekt helder is, welke consequenties verbonden kunnen zijn aan deelname aan projecten.
- Gemeenten beschouwen wij als essentiële overlegpartners bij de ontwikkeling en uitvoering van ons sociaal beleid.
- Uitgangspunt is ook dat voor lokaal beleid de gemeente leidend en dragend is en de provincie aanvullend en ondersteunend.

De inhoudelijke wensen van de gemeenten op het terrein van ons CWZ-beleid voor de komende jaren hebben wij in de programmalijnen een plek gegeven.

Rapportages over subsidiebeleid en eigen ervaringen

Sturing

De 2 externe rapportages (2003) over ons subsidiebeleid vormden een uitvloeisel van de aanbevelingen in "Schaduw vooruit" om tot een nieuwe provinciale subsidieverordening te komen. De hoofdlijnen uit de rapportages van Public Consultancy over het brede Drentse subsidiebeleid geven aan dat de aansturing van gesubsidieerde instellingen nog steeds beter kan en dat in de afgelopen jaren op dit gebied betrekkelijk weinig vorderingen zijn gemaakt.

- Vaak ontbreken voldoende heldere beleidskaders en (dus) meetbare doelen.
- Van een resultaatgerichte subsidierelatie is nog geen sprake; daar waar gestuurd wordt, vindt dat plaats op het activiteitsniveau en niet op basis van rendement (verhouding prestaties - middelen).
- Van marktwerking in de relatie tussen provincie en instelling blijkt nog geen sprake te zijn.
- Kwantitatieve gegevens zijn onvoldoende voorhanden.

In het Rapport effectiever sturen met subsidies in Drenthe is door Public Consultancy de basis voor een nieuw provinciaal aansturingsmodel gelegd. De in dit rapport beschreven uitgangspunten hebben wij vertaald naar de nieuwe ASV. Deze vormt het provinciale sturingskader voor de komende jaren dat we verder hebben uitwerkt in hoofdstuk 3.

Subsidieregelingen

Op basis van de ervaringen die wij de afgelopen jaren met de subsidieregelingen hebben opgedaan, signaleren wij onder meer het volgende.

- Een deel van de regelingen lijkt niet goed aan te sluiten bij de vraag vanuit de samenleving (bij sommige regelingen blijven budgetten al enkele jaren achtereen geheel of gedeeltelijk onbenut).
- Op andere regelingen bestaat een voortdurende financiële druk en is er jaarlijks sprake van veel meer aanvragen (die aan de criteria voldoen), dan er aan budget beschikbaar is.
- Het aantal provinciale regelingen is in de loop der jaren fors toegenomen; van een samenhangend en afgewogen beleidsinstrument is op dit moment nauwelijks sprake.
- Qua vormgeving zijn de regelingen niet of nauwelijks geharmoniseerd (bijvoorbeeld indieningstermijnen, wijze van verantwoording en de toetsingsgronden verschillen sterk van elkaar).
- Het gaat per regeling vaak om betrekkelijk kleine bedragen (de meeste regelingen kennen een jaarbudget van tussen de € 20.000,-- en € 50.000,--).
- Binnen de regelingen worden vaak zeer kleine bedragen als subsidie uitgekeerd (regelmatig minder dan € 250,--), zodat de vraag naar de verhouding tussen administratieve lasten en beoogd maatschappelijk effect op zijn plaats is.
- Effecten van regelingen worden (hoewel dit per regeling verschilt) niet systematisch gemonitord en over lang niet alle regelingen vindt een periodieke rapportage van de resultaten aan (bijvoorbeeld) PS plaats.

Dit kritische beeld neemt niet weg dat met steun van de provinciale regelingen de afgelopen periode veel goede zaken gerealiseerd en ondersteund zijn. Bij nieuwe beleids- en sturingskaders horen echter ook andere instrumenten. Wij zullen onze subsidieregelingen dan ook radicaal herzien.

2.3. De paneldiscussies

Ook de in het voorjaar van 2004 gehouden discussiepanels met relevante vertegenwoordigers van de Drentse samenleving leverden belangrijke input voor deze contourennota.

Voor deze panels waren uitgenodigd:

- vertegenwoordigers van grotere instellingen (ook van instellingen en maatschappelijke organisaties die niet direct door de provincie gesubsidieerd worden);
- vertegenwoordigers van kleinere gesubsidieerde instellingen;
- gemeenten;
- inwoners.

In totaal zijn 9 van deze panelbijeenkomsten in 2 rondes georganiseerd. Daarnaast zijn in datzelfde kader bijeenkomsten georganiseerd voor provincieambtenaren (gericht op interne samenhang en samenwerking) en een brede maatschappelijke oploop.

De eerste panelrondes waren vooral gericht op een oriëntatie op de provinciale rol en op het verkrijgen van input over bestaande of nieuwe provinciale beleidsaccenten. De tweede rondes waren meer toegespitst op het provinciaal beleid in de komende jaren en de te stellen prioriteiten. Van deze bijeenkomsten zijn verslagen gemaakt. Wij waarderen de grote inzet en betrokkenheid van de deelnemers.

Waardevolle informatie

Zowel op algemene thema's (subsidiebeleid, rol van de provincie, relatie en afstemming met gemeenten en dergelijke), als wat betreft de inhoudelijke prioritering, hebben de panels veel waardevolle informatie opgeleverd.

Hoewel ongetwijfeld niet iedereen alles van de eigen inbreng volledig zal herkennen, is veel informatie in deze nota verwerkt. Een paar voorbeelden.

- Het pleidooi uit veel panels om vooral concrete acties aan te kondigen en geen vage beleidsvoornemens hebben wij waar mogelijk in de programmalijnen vertaald.
- Onze rolopvatting (onder meer in relatie tot de taken van gemeenten) hebben wij dankzij de inbreng van de panels kunnen aanscherpen.
- In een aantal panels is gepleit voor meer aandacht voor preventieve gezondheidszorg, vooral voor jongeren. In aansluiting op de uitkomsten van het sociaal rapport hierover, heeft dit onderwerp in ons plan meer accent gekregen.
- Veel deelnemers hebben het belang van een (hernieuwde) provinciale rol ten aanzien van de planning en afstemming van (bovenlokale) voorzieningen benadrukt. Dit staat dan ook in verschillende programmalijnen centraal.
- In een aantal panels werd de welhaast onstuitbare, permanente innovatiedrang van de provincie kritisch beschouwd. In dit plan is dan ook meer accent gelegd op behoud en continuering van bestaande provinciale initiatieven. Bij vernieuwing en ontwikkeling is geprobeerd een goede aansluiting te vinden bij de al aanwezige kernkwaliteiten van onze provincie.
- In veel panels werd gepleit voor een scherpere provinciale prioritering: liever een paar dingen goed doen, dan veel dingen ontoereikend. In de programmalijnen hebben wij geprobeerd aan die wens tegemoet te komen door breed geformuleerde voornemens in te perken en toe te spitsen en door zo scherp mogelijke keuzes te maken over zaken die de provincie de komende tijd niet meer zal doen.

Deze vorm van interactieve beleidsvoorbereiding is ons goed bevallen. De komende jaren zullen wij dan ook zeker doorgaan met het intensief betrekken van belanghebbenden en andere betrokkenen bij de totstandkoming en uitvoering van ons beleid. Bij belangrijke concrete beleidsprocessen zullen wij waar mogelijk vooraf aangeven hoe wij relevante partijen bij het beleidsproces betrekken.

3. ROL EN WERKWIJZE VAN DE PROVINCIE

3.1. De provinciale rol in ontwikkeling

Het CWZ-terrein kent een aantal wettelijke taken. Dit betreft taken die voortvloeien uit de Mediawet, de Archiefwet, de Wet op de archeologische monumentenzorg, de Welzijnswet, de Wet op de jeugdzorg, de Wet ziekenhuisvoorzieningen (WZV) en de Wet ambulancevervoer. Daarnaast hebben wij een aantal autonome taken die tot het provinciale domein behoren, zoals een provinciale bibliotheekvoorziening, het Drents Museum, de Regeling beeldende kunst en het patiënten- en consumentenbeleid. Ook de provinciale steunfuncties behoren sinds de invoering van de Welzijnswet hiertoe. Ten slotte hebben wij ambities en nemen wij ook onze verantwoordelijkheid als het gaat om het provinciaal belang van maatschappelijke ontwikkelingen en vernieuwing. Deze verantwoordelijkheid resulteert in een aantal autonome taken, zoals op het terrein van het vrijwilligerswerk, het instandhouden van het voorzieningenniveau op vooral het platteland en de zorg voor voortijdige schoolverlaters.

Veranderende sturingskaders

Voor het wettelijk kader is sterk in ontwikkeling. In de cultuursector hebben wij te maken met wijzigingen in de Mediawet, de implementatie en het Verdrag van Malta over het behoud en de bescherming van cultuurhistorie en archeologie en de wijziging van de Rijksuitvoeringsprogramma's Monumentenzorg. Dit betekent een nieuwe rol en verantwoordelijkheden, zowel inhoudelijk als regisserend en een andere manier van uitvoering van Rijksuitvoeringsprogramma's.

In de zorg- en welzijnsector is een Wet op de maatschappelijke ondersteuning in voorbereiding die onder andere in de plaats komt van de Welzijnswet. Deze wet zal naar verwachting ingrijpende gevolgen hebben voor de gemeentelijke taken op het terrein van welzijn en zorg. De Wet tarieven zorginstelling vervangt de WZV en vanaf 2005 treedt de Wet op de jeugdzorg in werking.

De rijksoverheid wil kaderstellend zijn met minder regels en de betrokkenheid van de burger bij de beleidsvorming vergroten met daarbij een betere dienstverlening. Waar het de autonome inzet van de provincie betreft, denkt men aan een ondersteunende rol voor gemeenten, instellingen en burgers.

Makelen en schakelen

De Drentse burger is mede verantwoordelijk voor het versterken van de sociale infrastructuur. Het bevorderen van de zelfredzaamheid, burgers toerusten om maatschappelijk te participeren en daarvoor voldoende voorwaarden creëren, zijn daartoe belangrijke elementen. Voor burgers die minder goed in staat zijn hierin een eigen weg te vinden, willen wij zo nodig op provinciaal niveau extra inzet plegen. Het uitgangspunt hierbij is: "gewoon waar het kan, bijzonder waar het moet".

Een integrale benadering van vraagstukken staat centraal in de uitvoering van ons sociaal beleid. Onze rol is meestal signalerend, stimulerend, coördinerend en/of ondersteunend en faciliterend. Waar wij zelf het initiatief nemen tot nieuwe activiteiten en in geval van wettelijke taken past ons de rol van regisseur. Ten slotte treden wij op als bemiddelaar wanneer er zich vraagstukken voordoen tussen partijen die van algemeen provinciaal belang zijn.

Onze afstand tot de problematiek en het zicht op het brede CWZ-veld maken dat wij als intermediair partijen tot elkaar kunnen brengen.

Op basis van wat wij willen bereiken met ons beleid, bepalen wij onze rol en betrokkenheid. De programmalijnen zijn ons sturingskader, waarbij de thema's leidend zijn.

- Signaleren doen wij op basis van het (laten) uitvoeren van verkenningen en onderzoek. Hieruit kunnen initiatieven voor nieuwe activiteiten voortvloeien.
- Met verschillende subsidies willen wij de ontwikkeling en uitvoering van activiteiten stimuleren en de effectiviteit ervan vergroten.
- In de coördinerende rol brengen wij partijen samen en creëren de randvoorwaarden voor kennisuitwisseling.
- Ondersteunen en faciliteren kan variëren van ruimte beschikbaar stellen tot meedenken en begeleiden.
- In de initiërende rol nemen wij zelf het voortouw tot projectontwikkeling en uitvoering met als resultaat inbedding in de bestaande infrastructuur.
- Als regisseur sturen wij direct op het gewenste resultaat.

Afhankelijk van het vraagstuk bekijken wij welke relevante partners wij moeten betrekken bij de uitvoering en op welke schaal (lokaal, bovenlokaal, regionaal, provinciaal, in noordelijk verband, landelijk of Europees) het vraagstuk om een oplossing en aanpak vraagt.

De rol van de provincie ten opzichte van de gemeente

De gemeente staat als overheid het dichtst bij de burger. Naast welzijn heeft de gemeente ook grote beleidsmatige verantwoordelijkheid voor de terreinen volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en arbeidsmarkt. Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de leefbaarheid in steden en dorpen.

Met ons beleid willen wij bijdragen aan het faciliteren en versterken van de infrastructuur op de terreinen van CWZ. Het gaat hierbij om het hele samenstel van netwerken, diensten en voorzieningen dat mensen in staat stelt naar eigen inzicht in redelijkheid te kunnen leven, sociale relaties aan te gaan en deel te nemen aan de samenleving. Hoewel gemeenten en instellingen vaak primair verantwoordelijk zijn voor de uitvoering, willen wij met de provinciale inzet de effectiviteit hiervan vergroten. Door stimuleringsmiddelen, kennisbundeling, maar ook door te sturen op samenwerking en afstemming met andere partijen willen wij gemeenten ondersteunen bij de uitvoering van het sociaal beleid. Naast het meefinancieren van projecten, kan dit ook in de vorm van een coördinerende of regisserende rol. Coördinerend in de zin dat wij partijen bij elkaar brengen, voorstellen met elkaar in overeenstemming brengen of bij elkaar doen aansluiten. In de rol van regisseur willen wij door middel van onderhandelen, overleggen, bemiddelen en overtuigen partijen bij elkaar brengen om zo tot de gewenste oplossingen te komen.

Samenwerking met gemeenten

Uitgangspunt voor de samenwerking met gemeenten is dat beleid dat lokaal kan worden ontwikkeld ook daar moet gebeuren. De provinciale inzet is als regel aanvullend op lokaal beleid. Wij richten ons hierbij op regionale vraagstukken en problemen die gemeenten overstijgen. Onze inspanningen sluiten aan bij wat gemeenten al doen en waarbij een steunende overstijgende partner wenselijk is. Bijvoorbeeld bij de inzet en afstemming van het voorzieningenaanbod op bovenlokaal niveau. Dit betekent dat:

- wij ons richten op bovenlokale activiteiten die bijdragen in de uitvoering van ons beleid;
- wij gemeenten willen ondersteunen bij activiteiten die een voorbeeldfunctie hebben;
- wij optreden als co-financier van projecten;
- wij in de vorm van backoffice onze expertise en die van de door ons gesubsidieerde instellingen beschikbaar stellen;

- wij initiëren, coördineren en bemiddelen bij activiteiten, waarbij de gemeenten die rol niet of moeilijk kunnen vervullen;
- wij bij de uitvoering van wettelijke taken zoveel mogelijk afstemmen met en aansluiting zoeken bij lokale ontwikkelingen.

3.2. Instrumenten van provinciaal beleid

Wij noemden al eerder het rapport van de commissie-Simons over provinciaal sociaal beleid. Het onderzoeksbureau CWZ heeft op basis van de voorstellen van deze commissie en van door de gezamenlijke provincies vastgestelde thema's en indicatoren een Sociaal rapport Drenthe 2003 opgesteld. Een dergelijk rapport zal elke 4 jaar worden uitgebracht.

Ook is het onderzoeksbureau gevraagd duidelijkheid te scheppen over vraaggestuurde beleidsvorming en welke aspecten van belang zijn om hieraan inhoud te kunnen geven.

Vraaggestuurd beleid was in het vorige plan ook een belangrijk thema. In het advies van het onderzoeksbureau Vraaggericht beleid en de rol van onderzoek (mei 2003), zijn enkele belangrijke aanbevelingen op dit punt gedaan. Bijvoorbeeld het vervangen van de term "vraaggestuurd" door de term "vraaggericht" om de eindverantwoordelijkheid van de politiek, als het gaat om de besteding van gemeenschapsgeld, nog eens te onderstrepen.

Zowel onderzoek als andere instrumenten kunnen zicht bieden op de maatschappelijke vraag en de opvattingen van betrokkenen bij beleidsprocessen.

Deze contourennota omvat de sociale agenda voor de komende 4 jaar. Op basis van de uitkomsten van het sociaal rapport, maatschappelijke vraagstukken (inclusief onze bevindingen in de afgelopen jaren), wettelijke kaders en taken en de publieke discussie hierover, hebben wij onze koers uitgewerkt in 5 integrale programmalijnen.

In de programmalijnen geven wij aan waar wij succesvol beleid voortzetten en versterken en hoe wij omgaan met leemtes en tekortkomingen. Onze inspanningen zullen gericht zijn op:

- het oplossen van problemen;
- het flexibeler inzetten van middelen;
- efficiency en effectiviteit van de inzet van deze middelen vergroten en versnippering;
- verkokering en bureaucratisering verminderen.

Om deze ambities waar te kunnen maken, voeren wij de komende jaren via (her)prioritering van beleid en de daaraan gekoppelde financiële ombuigingen een aantal fundamentele wijzigingen binnen de Sectoren Cultuur, Welzijn en Zorg door. Daarbij zal zowel sprake zijn van voortgang en versterking van beleid als beleidsbeëindiging en het schrappen van subsidieregelingen, het stopzetten van subsidierelaties en het doorvoeren van stimulerende marktkortingen bij de grotere gesubsidieerde instellingen.

Subsidiebeleid

Als provincie richten wij ons niet primair op het zelf uitvoeren van beleid. Waar nodig delegeren wij deze taak aan gesubsidieerde instellingen, of wij nodigen andere organisaties uit om offerte uit te brengen voor de uit te voeren activiteiten. Daarnaast willen wij gezamenlijk met gemeenten initiatieven ondersteunen die bijdragen aan oplossingen voor gesignaleerde knelpunten. Voor uitvoering van provinciale opdrachten kiezen wij primair voor een aantal instellingen als preferente partner.

De subsidieverlening wordt geregeld in de nieuwe ASV. Deze verordening gaat uit van een zakelijker verhouding tussen provincie en gesubsidieerde instellingen (prestatiesubsidie). De basisfilosofie is dat de provincie als opdrachtgever bepaalt welk product of dienst door de opdrachtnemer geleverd wordt.

Het past binnen deze filosofie om gewenste resultaten vooraf zo concreet en meetbaar mogelijk te beschrijven en te sturen op prestaties. Ook zullen wij het werken met offertes stimuleren.

Hiervoor zullen te subsidiëren instellingen een heldere per product(groep) geordende werk- en activiteitenplan moeten hanteren en een daarop aansluitende productbegroting, waarin een kostprijs per product of activiteit zichtbaar is. Daarbij wordt onderbouwd voor welke onderdelen en in welke mate men een subsidiebijdrage noodzakelijk vindt.

De opdrachtnemer is primair verantwoordelijk voor de wijze van uitvoering. Als regel zullen wij ons niet bemoeien met de bedrijfsvoering van instellingen.

Ook willen wij in de nieuwe beleidsperiode een groot aantal specifieke subsidieregelingen en een aantal vaste subsidierelaties beëindigen. In plaats daarvan komen grotere flexibele budgetten per programmalijn en gaan criteria gelden, zoals verwoord in de ASV. De juridische basis voor subsidieverlening is de ASV, terwijl deze contourennota (en/of daarop gebaseerde beleidsregels) inhoudelijk richting geeft aan het subsidiebeleid. Het voorgaande biedt ons ook de mogelijkheid marktwerking in de sociale sector te stimuleren. Volledige marktwerking is onzes inziens niet haalbaar en ook niet wenselijk. Wij vinden ook de aanwezigheid van een aantal - vooral grotere - instellingen van groot belang voor de continuïteit en kwaliteit van specifieke expertise.

De provinciale instellingen die van ons subsidie (blijven) ontvangen moeten zich de komende jaren sterker als marktpartij in de voor hen relevante maatschappelijke omgeving profileren. Dat geldt zowel voor hun relatie met de provincie, als voor hun relaties met andere opdrachtgevers en samenwerkingspartners. De mate waarin deze instellingen zich hebben ingespannen andere inkomstenbronnen te verwerven (co-financiers, eigen bijdragen van deelnemers en dergelijke) zal een toetsingscriterium zijn voor het toekennen van provinciale bijdragen. Voor producten en projecten waarvoor tussen instelling en provincie geen prestatieafspraken zijn gemaakt, zal vaker een (open) aanbestedingsprocedure gevolgd worden.

Wij subsidiëren niet het instandhouden van een instelling, maar de te leveren prestaties. Dit betekent voor een aantal kleine en overige instellingen dat zij bericht ontvangen dat de "vaste jaarlijkse" subsidie ophoudt en dat ze alleen nog maar voor concrete projecten een subsidieaanvraag kunnen indienen. Hierbij moet worden aangetoond dat de activiteiten vallen onder de programmalijnen en dat voldaan wordt aan de gestelde criteria.

Vorenstaande leidt tot het volgende beleid.

- De provincie houdt alleen een vaste subsidierelatie aan met enkele instellingen die een rol hebben als instrument voor het uitvoeren van provinciaal beleid: de preferente partners. Zij ontvangen in termen van de ASV een prestatiesubsidie per boekjaar. Daarnaast kunnen deze preferente instellingen ook aanvragen indienen voor incidentele prestatiesubsidies.
- Met de andere instellingen is geen vaste subsidierelatie meer. Zij kunnen alleen een incidentele prestatiesubsidie krijgen.
- Instellingen of activiteiten kunnen een waarderingssubsidie krijgen als zij in de ogen van de provincie een bijzondere bijdrage leveren aan de Drentse samenleving.
- Criteria voor waarderingssubsidies:
 - de desbetreffende organisatie heeft nauwelijks eigen financiële reserves;
 - het werkgebied overstijgt het lokale niveau;
 - de activiteit heeft geen directe relatie met het gevoerde beleid;
 - de subsidie wordt in beginsel voor maximaal een jaar toegekend.

Voor een aantal belangenbehartigingsorganisaties zijn specifieke subsidiecriteria opgenomen in de programmalijn Participatie.

Voor met name kleinere en vrijwilligersorganisaties, willen wij zoeken naar een vorm waarin het aanvragen van prestatie- en waarderingssubsidies zo min mogelijk extra werkbelasting met zich meebrengt.

Resultaten en monitoring

Vastgestelde provinciale doelstellingen worden met behulp van het subsidie-instrument vertaald en geoperationaliseerd in maatschappelijk handelen.

Met inschakeling van het onderzoeksbureau willen we de programmalijnen - waar dit nog niet helder is - operationaliseren in kwantificeerbare doelen en de daarbijbehorende toetsbare indicatoren.

De uitvoering van de programmalijnen wordt via subsidieverlening overgedragen aan private organisaties die als intermediair tussen provinciale overheid en burger fungeren. De subsidieverlening is ingekaderd in een algemene provinciale planning en control cyclus. De centrale kaders voor het cyclisch proces van subsidieverlening, worden bepaald door de al eerder genoemde ASV.

Om de resultaten van onze inspanningen op de korte termijn te kunnen meten, zullen wij met de desbetreffende instellingen scherpe en concrete afspraken maken; hun activiteiten- en kostenoverzichten zullen meer het karakter moeten dragen van een offerte of van een onderhandse enkelvoudige aanbesteding. De provinciale toetsing zal daarop afgestemd moeten zijn: per product of productencluster zal de offerte van de instelling beoordeeld moeten worden. Daarbij kan het zowel gaan om offertes voor de door de instellingen uit te voeren vaste activiteiten of meerjarige programma's, als offertes voor kortlopende of eenmalige projecten/activiteiten in de flexibele ruimte van de instelling. Instellingen rapporteren jaarlijks in een verantwoordingsdocument over de doelstellingen, de indicatoren en de prestaties. Verder worden de budgetinstellingen verplicht systematisch klanten- en tevredenheidsonderzoek uit te (laten) voeren en moeten ze regelmatig rapporteren over de voortgang en de maatschappelijke effecten van hun werk.

Om te weten of onze inspanningen ook op de langere termijn tot verandering en verbetering leiden, zullen wij gebruikmaken van de inzet van het provinciaal onderzoeksbureau.

Het Sociaal rapport Drenthe 2003 kan gezien worden als een soort nulmeting voor het provinciaal sociaal beleid in de komende jaren. Over 4 jaar worden de metingen herhaald en kunnen wij beoordelen in hoeverre de ingezette koers heeft geleid tot het beoogde resultaat en een verbetering van de sociale staat van Drenthe. Ook de tussentijdse themagerichte onderzoeken van het provinciaal onderzoeksbureau en de cyclische leefstijl en belevingsonderzoeken uitgevoerd door de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Drenthe, zijn voor ons meetinstrumenten.

4. MAATSCHAPPELIJKE VRAAGSTUKKEN ROND CULTUUR, WELZIJN EN ZORG

De uitgangspunten en speerpunten uit ons Collegeprogramma zijn richtinggevend voor de uitwerking van onze beleidskeuzes.

Voor deze keuzes hebben wij ons eveneens laten inspireren door de meest relevante ontwikkelingen in het overheidsbeleid in het algemeen en door ons provinciaal omgevingsbeleid (POP II). Daarnaast hebben wij ons gebaseerd op de belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen, trends en vraagstukken op de terreinen cultuur, welzijn en zorg, zoals die zich in Drenthe voordoen.

Wij zijn uiteindelijk tot de keuze van 5 programmalijnen gekomen.

- Opgroeien
- Werken en leren
- Wonen en leefomgeving
- Participatie
- Parels van Drenthe

In ieder van deze lijnen is beschreven welk vraagstuk centraal staat, welke resultaten wij willen bereiken en hoe en met wie wij dit gaan aanpakken.

In de lijn van ons collegeprogramma en als goede manier voor een integrale benadering van de vraagstukken hebben wij gekozen voor een programma-aanpak waarbij wij hebben gepoogd, waar logisch en mogelijk, sociaal en cultureel beleid te verbinden met ruimtelijk- en economisch beleid.

4.1. Relevante ontwikkelingen in overheidsbeleid

Het sociale en culturele domein is flink in beweging. Europa, het Rijk, provincie en gemeenten, stellen steeds meer eisen aan kwaliteit, verantwoording van resultaten en professionaliteit van de uitvoering.

Sociaal beleid wordt vanuit diverse ministeries gestimuleerd en gefinancierd. Naast de economische en fysiek-ruimtelijke pijlers, wordt de sociale sector hoe langer hoe meer een vanzelfsprekende derde pijler bij het vormgeven en herstructureren van beleid.

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft met haar grotestedenbeleid daartoe de toon gezet, maar ook de andere ministeries zijn "sociaal" actief bijvoorbeeld: het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (projecten dagindeling), het Ministerie van Justitie (projecten integratie en antidiscriminatie), het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW) (cultuureducatie en bibliotheekvernieuwing), het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (nieuwbouw en herstructurering van woningen en woongebieden), het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (projecten Bestuursakkoord Nieuwe Stijl (BANS) en Vitaal Platteland), het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (projecten Lokaal Sociaal Beleid en modernisering van de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ)). Laatstgenoemde ministerie is haar beleid fors aan het herstructureren. Zoals het er nu naar uit ziet, zal het ministerie het accent leggen op een vernieuwd zorgbeleid met aanzienlijk meer taken voor de gemeenten.

Een belangrijke trend is de toenemende samenwerking tussen de verschillende overheden; het Rijk, provincie en gemeenten, de programmatische inzet van middelen en de projectmatige, actiegericht aanpak van problemen en/of thema's. Het BANS heeft hiervoor de basis gelegd.

Ook zijn wij als zelfbewuste overheid onderdeel van een groter mondiaal geheel en maken wij deel uit van een steeds groter wordend Europa. Europees beleid zal steeds meer een rol gaan spelen in de dagelijkse provinciale praktijk van beleid en uitvoering. Naast Europese wetgeving zijn het vooral Europese geldstromen die we inzetten als cofinanciering van projecten en programma's. Daarnaast kan internationale kennis- en expertise-uitwisseling een bron van inspiratie zijn en zal het belang daarvan gaan toenemen.

Als overheidslaag tussen het Rijk en gemeenten laat de provincie zien een partner bij uitstek te zijn voor gemeenteverstijgende thema's - die als een gemeenschappelijk probleem worden ervaren - en bij vernieuwende projecten en experimenten.

Dit hebben wij laten zien in diverse projecten die in opdracht van het Rijk samen met gemeenten in de afgelopen beleidsperiode zijn uitgevoerd. Als provincie brengen wij partijen bij elkaar, hebben wij veel kennis te bieden, hebben wij een voorbeeldfunctie bij integrale samenwerkingsprojecten en spelen wij een belangrijke dienstverlenende rol bij strategische projecten.

4.2. Landelijke trends, de Drentse situatie en ons beleid

In deze paragraaf schetsen wij bovenlokale sociale problemen die relevant zijn voor beleid en die in het Rapport nieuwe perspectieven voor provinciaal sociaal beleid (advies Simons) staan beschreven. Wij hebben deze trends vervolgens, mede op basis van het Sociaal rapport Drenthe, vertaald naar de "de sociale staat van Drenthe".

Trend: naar nieuwe vormen van maatschappelijke participatie

Landelijke trend

Bestaande sociale verbanden zijn onder druk komen te staan door een aantal fundamentele ontwikkelingen. Ontwikkelingen zoals individualisering, grotere mobiliteit, een sterk gestegen deelname aan het arbeidsproces, vergrijzing en immigratie. Diezelfde ontwikkelingen bieden echter ook kansen voor nieuwe vormen van sociale participatie en stimulansen voor maatschappelijke verbanden. De groeiende groep ouderen kan belangrijke impulsen geven aan vrijwilligerswerk en andere maatschappelijke initiatieven.

De sociale staat van Drenthe

Hoewel Drenthe voor een groot deel dezelfde trends kent, doen zich de volgende opvallende zaken voor.

- De Drentse samenleving kenmerkt zich door een sterke sociale binding, vooral in het landelijk gebied. De Drentse bevolking is saamhorig en gericht op harmonie.
- Door de fysisch-geografische opbouw van Drenthe kennen wij opvallende verschillen tussen "zand en veen". Opvallend is dat in de zanddorpen verhoudingsgewijs meer ouderen wonen. Deze dorpen zijn in trek bij mensen van buiten de provincie die niet meer deelnemen aan het arbeidsproces.
- Het besteedbaar inkomen per inwoner is relatief laag, bij de zanddorpen ligt het gemiddeld inkomen hoger dan in de veendorpen.

Zo lijkt een beeld te ontstaan van zanddorpen met een relatief welgestelde en in leeftijdsopbouw wat oudere bevolking en veendorpen met een jongere en minder welgestelde bevolking. Ook kent Drenthe naar verhouding relatief veel uitkeringsgerechtigden ten gevolge van arbeidsongeschiktheid en werkloosheid en is het opleidingsniveau van de Drentse burgers gemiddeld lager dan op landelijk niveau. De regio's Zuidoost- en Zuidwest-Drenthe springen er in negatieve zin uit.

Drenthe heeft een relatief hoog aandeel werkzoekenden met een behoorlijk grote afstand tot de arbeidsmarkt (fase 3 en 4 van bemiddeling) en ook de jeugdwerkloosheid in Drenthe is relatief hoog.

Vergeleken met het landelijk gemiddelde is de Drent zeer mobiel (legt gemiddeld veel kilometers per dag af - meestal per auto - voor werk, recreatie, boodschappen en visite).

De landelijk gesignaleerde trend dat ouderen een belangrijke impuls kunnen geven aan maatschappelijke initiatieven en vrijwilligerswerk, wordt in Drenthe bevestigd. Deelname van de groep 65-plussers is sterk toegenomen.

Wat betekent dit voor ons beleid?

In 4 van de 5 programmalijnen zien wij een deel van bovenstaande vraagstukken terug. Zo willen wij met de programmalijn Werken en leren een belangrijke impuls geven aan het opleidingsniveau van Drentse jongeren en aan de toeleiding naar de arbeidsmarkt. In de programmalijn Wonen en leefomgeving richten wij ons op het zo lang mogelijk zelfstandig kunnen laten wonen van ouderen en proberen wij de voorzieningen en diensten daar zo goed mogelijk op af te stemmen. In het kader van vermaatschappelijking van de zorg worden bij participatie specifieke groepen genoemd die een extra impuls verdienen volwaardig mee te doen aan de samenleving.

En in de programmalijn Opgroeien staan kansen en ontplooiingsmogelijkheden voor jongeren in Drenthe centraal.

Trend: van aanbod- naar vraaggerichte voorzieningen

Landelijke trend

Er is sprake van een veel grotere verscheidenheid in het inhoudelijke aanbod van arrangementen van cultuur, welzijn en zorg. Het aanbod van voorzieningen krijgt een vraaggestuurd karakter, omdat instellingen proberen beter in te spelen op individuele en specifieke vragen. Dat is het gevolg van het maatschappelijke verschijnsel van de individualisering in combinatie met voortgaande technische ontwikkeling. Deze verandering in het aanbod was onder meer mogelijk door de overdracht van rijkstaken naar provinciaal en gemeentelijk niveau. Daarna vond bovendien vooral in de onderwijs- en zorgsector een forse schaalvergroting plaats. Mede onder invloed van een beleid van deregulering en van stimulering van marktwerking zijn grote, marktgerichte instituten ontstaan met veel autonomie ten opzichte van de overheid.

De vergrote vrijheid van handelen bij de instellingen heeft niet in alle opzichten het beoogde positieve effect gehad. De sociale sector vertoont kwantitatieve en kwalitatieve tekorten. Er zijn wachtlijsten in de zorg. Het onderwijs kent problemen rond inhoud, vorm en capaciteit. Voorzieningen worden bedreigd door schaalvergroting en rendementsdenken, vooral in dunbevolkte gebieden. Deze tekorten veroorzaken heel wat maatschappelijke ongenoegen.

De sociale staat van Drenthe

Voor de voorzieningen in Drenthe geldt het volgende.

- Zij zijn geconcentreerd in de hoofdkernen.
- De levensvatbaarheid en continuïteit (met name in de plattelandsgemeenten ervan is in gevaar en het economisch draagvlak staat onder druk).

Wat betekent dit voor ons beleid?

De tijd is rijp voor nieuwe en slimme combinaties en arrangementen, conform de wensen van de moderne Drenten, waarbij nieuwe communicatie- en technologieproducten (vooral op het platteland) volop mogelijkheden bieden. De provincie kan als schakelende en makelende overheid een belangrijke rol spelen bij deze trend en stimuleren dat een rendabel en gemoderniseerd voorzieningenpakket wordt gerealiseerd.

In de programmalijn Wonen en leven kiezen wij ervoor samen met gemeenten en samenwerkingspartners multifunctionele accommodaties te realiseren.

De belangstelling voor Drenthe als woonprovincie is groot. Onder de woningvoorraad in Drenthe bevinden zich relatief veel eigen woningen. Ook de groei zit met name in het eigen woningbezit en nauwelijks in de huursector. Op basis van de prognoses zal in Drenthe in de komende jaren een fors tekort ontstaan aan ouderenwoningen die geschikt gemaakt zijn voor 24-uurs zorg en ouderenwoningen waarbij in de directe nabijheid diensten verleend kunnen worden.

In de programmalijn Wonen en leefomgeving stimuleren wij gemeenten om integrale woonplannen te maken, waarbij aandacht is voor diverse bevolkingsgroepen en voorzieningen.

Trend: naar een integrale aanpak*De trend*

Er is een groeiende behoefte aan een integrale en duurzame aanpak van problemen. De verkokering blijkt een effectieve aanpak van problemen in de weg te staan. In het beleid wordt te weinig rekening gehouden met de verwevenheid van het sociale domein met de fysieke en economische domeinen. Dit is niet alleen een intern organisatorisch vraagstuk van de overheid. Verkokering werkt ook zeer ontmoedigend op burgers die voor de verwezenlijking van hun plannen een beroep doen op de overheid.

Wat betekent dit voor ons beleid?

Ook in Drenthe zijn we ons bewust van de verkokering met alle nadelige gevolgen van dien. Het doorbreken van de verkokering en werken vanuit een duidelijk en richtinggevend provinciaal beleidskader is de trend. Problemen worden waar mogelijk in samenspraak met Drentse burgers, maatschappelijke organisaties en gemeenten aangepakt. Dit willen wij doen vanuit de visie dat maatschappelijke vraagstukken met elkaar samenhangen en waar mogelijk aansluiten op zowel landelijke als gemeentelijke beleidsontwikkelingen. Het resultaat is een integrale, actiegerichte aanpak. Wij zetten daarom in op een integrale aanpak van onderwijsachterstand in relatie tot de arbeidsmarkt, het combineren van toerisme en cultuur, leefbaarheid en veiligheid en wonen in relatie tot welzijn en zorg.

Trend: samenwerking tussen overheden en maatschappelijke organisaties*De trend*

De klassieke structuur van de overheid - de opbouw in 3 bestuurslagen Rijk, provincies en gemeenten - lijkt geen afdoende antwoord meer te kunnen bieden op de maatschappelijke problemen die zich voordoen. De verticale, hiërarchische opbouw maakt steeds meer plaats voor een horizontaal stelsel van convenanten en contracten. Dat geldt niet alleen voor de relaties tussen overheden onderling, maar ook tussen overheden en particuliere organisaties. De overheid komt door deze verschuiving in een spagaat terecht.

Van de overheid wordt immers gelijktijdig zowel aandacht gevraagd voor een heldere regelgeving (en vooral de handhaving daarvan) en voor daadwerkelijke uitvoering van gemaakte plannen, als voor een flexibele, interactieve opstelling tegenover partners waarmee zij samenwerkt.

In samenhang met het vorige punt komt bij de ontwikkeling van de beoordeling van beleid de nadruk sterker te liggen op resultaten in plaats van procedures en rollen. Dat veronderstelt de mogelijkheid deze resultaten te kunnen beoordelen en dus te kunnen meten.

Wat betekent dit voor ons beleid?

Wij zijn een kleine provincie met de voordelen van een relatief overzichtelijke schaal, 12 gemeenten, een netwerk van instellingen dat elkaar grotendeels kent, korte bestuurlijke lijnen en onderdeel van het SNN. Wij doen actief mee aan pilots die door de rijksoverheid worden aangeboden (pilots Lokaal sociaal beleid, Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV), Breedtesport, Actieprogramma cultuurbereik, etc.).

Ook initiëren wij zelf intersectorale experimenten zoals: POP-pilots, woonplannen, Oktobermaand Kindermaand. In toenemende mate maken wij gebruik van netwerksturing, het bij elkaar brengen van partijen die ieder vanuit hun eigen expertise en deskundigheid aan van te voren afgesproken resultaten werken.

Voor alle programmalijnen geldt dat wij de expertise, kwaliteit en de sociale vitaliteit van inwoners van Drenthe volop willen benutten.

Specifieke aandachtspunten in alle programmalijnen

Een belangrijk uitgangspunt bij alle programmalijnen is versterking van het zelforganiserend vermogen, ook wel "eigen kracht" of modern burgerschap genoemd. De instellingen die wij inzetten en arrangementen die wij als overheid verstrekken, zijn steeds aanvullend op wat burgers zelf kunnen en zelf doen.

Toch is het werken met en voor doelgroepen niet helemaal losgelaten. Daar waar aandacht of actie voor bepaalde groepen mensen nodig is, hebben wij dat zichtbaar gemaakt. Wij noemen dat aandacht voor diversiteit.

Ook wordt waar mogelijk de verbinding gemaakt met aanverwante provinciale beleidssectoren en beleidskaders. Het mag duidelijk zijn dat vooral de belangrijke documenten als het POP II en KOMPAS waar mogelijk zijn geïntegreerd in ons contourenplan.

Daar waar mogelijk is onderscheid gemaakt in acties die in het landelijk gebied plaatsvinden of juist in een stedelijke context.

Samenwerken in noordelijk verband wordt vanzelfsprekend belangrijker. Naast het Noordelijk Overleg Cultuur zal ook op Sociaal beleid de samenwerking verder worden versterkt. Vanuit het bestaande SNN zullen sociale en culturele ambities in relatie tot economische doelstellingen nadrukkelijker in beeld komen.

Vanuit SNN komt al bijna vanzelfsprekend Europa in beeld. Maar ook het provinciale project "Drenthe in Europa, Europa in Drenthe" bevestigt de keuze voor een actief Europees beleid. In de programmalijnen is aangegeven op welke wijze doelstellingen bereikt worden met behulp van Europese middelen en/of expertise. Ook het gebruik van internationale netwerken wordt in het kader van kennis en ervaringen uitwisseling steeds belangrijker.

Meer dan ooit maken wij met de keuze voor programmalijnen inzichtelijk waar de komende jaren de provinciale prioriteiten liggen. In de deelprogramma's zijn die keuzen en prioriteiten uitgewerkt in concrete doelstellingen. En dit alles vanuit het principe van mensen in het middelpunt.

5. PROGRAMMALIJN OPGROEIEN

Inleiding

Investeren in jeugd is investeren in de toekomst. Wij willen voorwaarden scheppen waarin kinderen en jongeren in harmonie, veilig en gezond kunnen opgroeien tot evenwichtige volwassenen. Gelukkig groeit ongeveer 80-85% van alle jeugdigen zonder al te veel problemen op⁷.

De eerste verantwoordelijkheid voor het opvoeden van jeugdigen ligt bij de ouders. Overheden kunnen daarbij ondersteunen door het scheppen van optimale omstandigheden bij dat opgroeien. Zij kunnen zich daarvoor baseren op het Internationale verdrag van de rechten van het kind dat door Nederland is ondertekend.

Drenthe staat bekend als een provincie waar jeugdigen nog betrekkelijk veilig en rustig kunnen opgroeien. De sociale structuren in gezin en in de woon- en leefomgeving zijn sterk ontwikkeld. Het aantal jeugdigen dat opgroeit met ernstige gedrags- en opvoedproblemen is relatief laag zoals ook het aantal jeugdigen dat in aanraking komt met jeugdbescherming en justitie.

Gewenst beleid

Ondanks de relatief gunstige omstandigheden in Drenthe zijn er toch jeugdigen die last hebben van opgroei- en opvoedingsproblemen of het slachtoffer zijn van mishandeling. Wij merken ook dat veel jeugdigen, vooral in de plattelandsgemeenten, weinig gebruikmaken van voorzieningen die voor hen zijn bedoeld. Drenthe kent verder in verhouding een hoog aantal voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie⁸.

Ten slotte wordt Drenthe ervaren als een nogal saaie provincie waar voor de oudere jeugd weinig is te beleven op het terrein van uitgaan en festiviteiten speciaal gericht op jongeren.

Veel aspecten komen terug in ons beleidskader Jeugdzorg en de daarvan afgeleide actieprogramma's. Dat betekent dat wij ons in deze programmalijn op veel punten beperken tot hoofdlijnen en tot het aanbrengen van samenhang met andere beleidsterreinen.

Maatschappelijke effecten

- De provincie wil jeugdigen de nodige bagage op het terrein van onder meer onderwijs, welzijn, kunst en cultuur meegeven, zodat zij zich kunnen ontplooien en voldoende zijn toegerust om aan de samenleving deel te nemen. Wij willen dat Drenthe voor alle groepen jeugdigen een fijne provincie is om in op te groeien.
- Wij willen extra aandacht besteden aan kwetsbare jeugdigen die op de een of andere wijze te maken hebben met opgroei- en opvoedingsproblemen. Wij willen hierbij gebruikmaken van de eigen krachten en mogelijkheden van de jeugdigen zelf en die van de sociale structuren in gezin en leefomgeving.
- Wij willen dat jeugdigen veilig en beschermd kunnen opgroeien. Meestal zorgt een gezin of een familie voor die veilige plek, maar dat is helaas niet altijd het geval. Wij willen deze jeugdigen en gezinnen ondersteunen, maar soms moeten wij jeugdigen ook tegen familieleden in bescherming nemen.

⁷ Voortgangsrapportage Jeugdzorg 2003, het Ministerie van VWS.

⁸ Verantwoording van deze cijfers uit de Regionaal Meld- en Coördinatiepunt-effectrapportage, schooljaar 2002-2003.

In 5 deelprogramma's geven wij aan wat nodig is om de beoogde maatschappelijke effecten te kunnen bereiken. Deze zijn:

1. Opgroeien zonder (al te veel) zorgen
2. Gezond opgroeien
3. Opgroeien met kunst en cultuur
4. Veilig opgroeien
5. Jongeren en Europa

5.1. Deelprogramma opgroeien zonder (al te veel) zorgen⁹

In dit deelprogramma beschrijven wij onze kerntaak op het terrein van de jeugdzorg. Uitgangspunt daarbij is dat iedere jeugdige op grond van het Verdrag van de rechten van het kind recht heeft op speciale zorg. Verder geven wij onze ambities aan op het terrein van preventie en onze taken als het gaat om het versterken van het lokaal jeugdbeleid. Met deze activiteiten willen wij voorkomen dat problemen en vragen van jeugdigen en hun ouders steeds groter worden, zodat zij een beroep moeten doen op zwaardere vormen van jeugdzorg.

De nieuwe Wet op de jeugdzorg en de nieuwe Wet op de maatschappelijke ondersteuning leggen de regie voor het preventief lokaal jeugdbeleid bij de gemeenten en de regie op de geïndiceerde jeugdzorg bij de provincies. Deze ordening geldt ook voor jeugdigen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking. De geestelijke gezondheidszorg (ggz) voor jeugdigen en de jeugdbescherming, beide niet vrij toegankelijk, worden ook onder regie van de provincie gebracht.

Wij werken dit deelprogramma uit in de volgende 5 thema's.

- Versterken van de ketensamenwerking
- Preventie
- Hulpbehoefte van jeugdigen
- Programma's in de jeugdzorg
- Aandacht voor specifieke groepen

Thema Versterken van de ketensamenwerking

Wat is het vraagstuk?

Binnen onze betrekkelijk kleinschalige provincie zijn de samenwerkingsrelaties in dit werkveld sterk, fijnmazig en functioneel. Wij hebben veel geïnvesteerd in het ontwikkelen van toegankelijke, lichte jeugdzorgactiviteiten die dichtbij de woon- en leefomgeving van jeugdigen en hun ouders worden aangeboden. De laatste jaren hebben de Drentse gemeenten, mede als gevolg van de gemeentelijke herindeling, hun rol op het terrein van het lokaal jeugdbeleid versterkt. Wij bereiken echter nog niet alle jeugdigen. Niet in alle gemeenten is een laagdrempelige toegang tot de jeugdzorg en niet in alle gemeenten zijn netwerken voor jeugdigen in alle leeftijdscategorieën.

Wat willen wij bereiken?

Wij streven naar uitbreiding van de ketensamenwerking in de jeugdzorg. Binnen de komende 4 jaar willen wij dat binnen alle Drentse gemeenten een laagdrempelige toegang tot de jeugdzorg functioneert die aansluit bij de wens en de specifieke behoeften van deze gemeenten.

⁹ Alle activiteiten benoemd onder het kopje Speciale zorg voor jeugdigen, worden nader uitgewerkt in het beleidskader Jeugdzorg 2005-2008 van de provincie Drenthe.

Met ingang van 2005 zal enerzijds een aantal uitvoerende taken van het Bureau Jeugdzorg Drenthe (BJD) door gemeentelijke instellingen moeten worden overgenomen. Anderzijds biedt het ons de mogelijkheid om de kerntaken van het BJD en de zorgaanbieder Jeugdzorg Drenthe te versterken. Wij nemen ons voor om, in nauw overleg met de gemeenten, een totaalplan op te stellen voor de komende beleidsperiode, waarin wij helder uiteenzetten hoe wij het gemeentelijke jeugdbeleid kunnen ondersteunen. De nadruk zal liggen op projecten die de relatie tussen jeugdzorg en jeugdbeleid verder verbeteren, speerpunt hierbinnen is de relatie tussen jeugdzorg en onderwijs (zie programmalijn Werken en leren). Ook willen wij dat vanuit de gespecialiseerde jeugdzorg kennis en deskundigheid beschikbaar komt voor preventieve programma's in het lokaal jeugdbeleid.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen dat in alle Drentse gemeenten een laagdrempelige toegang tot de jeugdzorg totstandkomt, zodat wij meer jeugdigen bereiken. Verder willen wij dat in alle Drentse gemeenten innovatieve projecten van start gaan. Aan het eind van deze periode hebben wij met gemeenten meerjarenafspraken gemaakt over de inzet en samenwerking binnen de jeugdzorg. Wij willen ook dat aan het eind van de beleidsperiode de kennis en expertise van de provinciale intersectorale jeugdzorg op een eenvoudige wijze inzichtelijk is voor alle ketenpartners (mede via een website). Ten slotte is medio 2008 het aantal jeugdigen met een indicatie voor gespecialiseerde jeugdzorg gestabiliseerd of afgenomen.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij stellen een totaalplan op waarbij wij samen met gemeenten inventariseren welke activiteiten en projecten in welke gemeente gewenst en nodig zijn. Binnen het totaalplan maken wij in de komende 4 jaren voor iedere gemeente een plan op maat.

Een aantal projecten is inmiddels in voorbereiding¹⁰.

- Een project Gezinscoaching, gericht op zorgmijdende risicogezinnen in de gemeenten Coevorden en Hoogeveen. Looptijd 2004-2006.
 - Een project waarin de afstemming met jeugdzorg en jeugdgezondheidszorg vorm krijgt, bijvoorbeeld rond het consultatiebureau in combinatie met intensieve opvoedingsondersteuning.
 - Projecten waarbij een beroep wordt gedaan op de eigen kracht van jeugdigen en mensen in hun omgeving. De methodiek van de "eigen kracht"-conferenties (activeren families en sociale netwerken) wordt in Drenthe op een aantal manieren in de praktijk gebracht: het beleggen van de zogenaamde "eigen kracht"/"samen beslissen"-conferenties, werken met de "echt recht"-methodiek en het stimuleren van netwerkpleegzorg. Het kenmerk van de methodiek is dat deze uitgaat van het oplossend vermogen van het sociale netwerk van jeugdigen en hun ouders. De praktijk wijst uit dat deze methodiek zeer succesvol is en een bredere toepassing verdient in het aanbod van jeugdzorg.
 - Het verder ondersteunen en uitbouwen van lokale netwerken ontwikkelen (bijvoorbeeld rond het onderwijs).
- Wij geven BJD en Jeugdzorg Drenthe opdracht om bij het uitvoeren van hun kerntaken zoveel mogelijk aan te sluiten bij het lokaal jeugdbeleid. Deze taken zullen dan ook zoveel mogelijk in de leefomgeving van jeugdigen moeten worden aangeboden.

¹⁰ Deze projecten worden allen beschreven in het genoemde totaalplan, wat is opgenomen in het beleidskader Jeugdzorg 2005-2008

-
- Wij stimuleren in alle gemeenten de totstandkoming van fijnmazige samenwerkings- en signaleringsnetwerken. De nadruk zal daarbij liggen op netwerkontwikkeling binnen het onderwijs.
 - Wij zetten extra provinciale middelen in om projecten te ondersteunen die de samenwerking met het lokaal jeugdbeleid versterken.
 - Wij vragen STAMM om in het kader van het totaalplan gemeenten te ondersteunen bij het opzetten van projecten. Waar nodig kan STAMM ook een rol vervullen bij het uitvoeren van deze projecten. Ook schakelen wij zo mogelijk andere instellingen in die op dit terrein een specifieke expertise hebben.
 - Wij zorgen voor deskundigheid om methodieken en werkwijzen die uit vernieuwende projecten voortkomen, te beschrijven en overdraagbaar te maken voor toepassing binnen andere gemeenten.

Thema Preventie

Wat is het vraagstuk?

Goede preventie maakt het mogelijk om beginnende problemen snel te signaleren en aan te pakken. Hierdoor kunnen ernstiger problemen vaak voorkomen worden. Ook na het in werking treden van de Wet op de jeugdzorg moet preventie binnen de provinciale jeugdzorg blijvend aandacht krijgen.

Wat doen wij al?

Al jarenlang is preventie een belangrijk onderdeel van ons jeugdzorgbeleid, zoals blijkt uit onder meer de laagdrempelige toegangen en het grote aantal Jeugdinformatiepunten. Binnen het Provinciale Preventieplatform Drenthe wordt samengewerkt door verschillende instellingen op het gebied van lokaal jeugdbeleid, de jeugdgezondheidszorg en de jeugdzorg. Wij verwijzen hiervoor naar ons beleidskader *Eigen weg*¹¹ en de diverse actieprogramma's.

Wat willen wij bereiken?

Wij streven ernaar dat aan het eind van deze beleidsperiode aantoonbaar minder jeugdigen gebruik hoeven te maken van de gespecialiseerde jeugdzorg. Hiervoor is een dekkend aanbod van preventieactiviteiten nodig. De kennis en expertise van de provinciale jeugdzorg is inzichtelijk voor alle ketenpartners, onder meer via een website.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen dat kennis en deskundigheid van de gespecialiseerde jeugdzorg beschikbaar komt voor preventieve programma's in het lokaal jeugdbeleid. Wij willen ook lokale activiteiten op het terrein van preventief jeugdbeleid ondersteunen met projectgelden.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij vragen Jeugdzorg Drenthe en BJD een centrum voor kennis en expertise in te richten, waardoor de deskundigheid van de provinciale jeugdzorg voor veel instellingen beschikbaar komt. Voor de ontwikkeling hiervan stellen wij extra middelen op jaarbasis beschikbaar (voor 2 jaar).
- Wij ondersteunen vrijwilligersorganisaties die een herkenbaar preventief aanbod hebben voor jeugdigen.
- Wij stellen middelen beschikbaar voor projecten en activiteiten op het terrein van preventieve jeugdzorg en jeugdbeleid.

¹¹ Beleidskader Jeugdzorg 2003-2006, provincie Drenthe, januari 2003.

Thema Hulpbehoefte van jeugdigen

Wat is het vraagstuk?

Het is een kerntaak van de provinciale jeugdzorg om op een onafhankelijke wijze te beoordelen of een jeugdige aanspraak kan maken op geïndiceerde jeugdzorg. De hulpbehoefte van de jeugdige is daarvoor het uitgangspunt. Zodra een jeugdige een zogenaamde indicatie krijgt, bestaat een wettelijk recht op deze zorg. Deze indicatiestelling moet intersectoraal plaatsvinden om de kwaliteit daarvan te verhogen.

Wat doen wij al?

Wij hebben de oprichting van het BJD bevorderd ten einde een onafhankelijke indicatie vast te stellen op een voor de cliënt inzichtelijke wijze. Het BJD voert wettelijke taken uit zoals screening van jeugdigen, diagnostiek, onafhankelijk indicatiebesluit, jeugdbeschermingstaken, Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK), de kindertelefoon.

Wat willen wij bereiken?

Wij vinden het belangrijk dat het BJD de indicatiestelling intersectoraal gaat uitvoeren, dat wil zeggen in samenhang met alle sectoren van jeugdzorg: ggz voor jeugdigen, jeugdbescherming, jeugdzorg voor lichamelijk en verstandelijk gehandicapten en de door ons gefinancierde jeugdzorg. Wij zullen er verder voor zorgen dat het BJD een instelling wordt met een lage drempel die voor cliënten makkelijk toegankelijk is.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Het BJD is inhoudelijk klaar voor de nieuwe wet en staat garant voor een kwalitatief goed aanbod. Op onderdelen vragen wij nog aandacht voor de volgende punten.

Wij willen dat het BJD uiterlijk medio 2006 zijn kerntaken volledig uitvoert volgens de daartoe opgestelde kwaliteitseisen in de nieuwe wet. In 2006 bestaan geen wachtlijsten meer voor de poorten van het BJD. Het voordeurprogramma dat leidt tot het indicatiebesluit wordt uitgevoerd binnen de daartoe afgesproken tijd. Binnen het totaalplan dat we met de Drentse gemeenten gaan opstellen zal het BJD een aantal taken moeten gaan afbouwen. Intersectoraal casemanagement zorgt ervoor dat de cliënt meebeslist over het zorgtraject en dat de benodigde zorg snel en efficiënt wordt geleverd. De gemiddelde opnametijd binnen de zorgprogramma's is daardoor in 2008 zichtbaar korter dan in 2004. Het BJD levert uiterlijk per 2006 hoogwaardige indicaties af die op een transparante wijze tot stand zijn gekomen. Het BJD levert vanaf 2005 sturingsinformatie over het aantal jeugdigen met een zorgvraag en over welke zorgbehoefte zij hebben.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij zetten onze doeluitkering in om de bovengenoemde resultaten te kunnen realiseren. Uitwerking hiervan vindt plaats in onze actieprogramma's jeugdzorg.
- Binnen het eerder genoemde totaalplan maken wij bindende afspraken over het takenpakket van het BJD en de financiering daarvan. Wij bouwen een aantal functies af die vanaf 2005 onder de regie van de gemeenten vallen (bijvoorbeeld jongereninformatie en opvoedingsondersteuning).
- Wij pakken onze regierol voor de intersectorale jeugdzorg op door meerjarenafspraken te maken met ketenpartners en medefinanciers als het zorgkantoor, de landelijke overheid en de gemeenten.
- Waar nodig stellen wij op projectbasis extra middelen beschikbaar.

Thema Programma's in de jeugdzorg

Wat is het vraagstuk?

Bij de inwerkingtreding van de Wet op de jeugdzorg op 1 januari 2005 zijn wij ervoor verantwoordelijk dat jeugdigen de jeugdzorg krijgen waarop zij door middel van een aanspraak recht hebben. Wij moeten daarom zorgen voor een gevarieerd, kwalitatief goed, efficiënt en toereikend aanbod van zorgprogramma's. Knelpunten die op dit terrein nog bestaan moeten wij oplossen¹². Denk aan een integraal aanbod voor jeugdigen met een meervoudige problematiek, zoals jeugdigen met een licht verstandelijke handicap en gedragsproblemen of jonge kinderen met een combinatie van problemen op het terrein van opgroeien, gezondheid en geestelijke gezondheid.

Wat doen wij al?

Het huidige zorgaanbod¹³ is al grotendeels afgestemd op de specifieke vraag van de Drentse jeugdigen en past bij de algemene uitgangspunten van het provinciaal beleid. De zogenaamde regionale zorgcentra van Jeugdzorg Drenthe bieden in iedere regio alle mogelijke zorgprogramma's aan. Een relatief groot aantal daarvan wordt in samenhang aangeboden. Bijvoorbeeld opvang in een pleeggezin met daarbij een "hulp aan huis"-module waarbij de natuurlijke ouders van het pleegkind begeleiding krijgen en gewerkt wordt aan terugkeer naar huis. Er vindt verder steeds meer afstemming plaats tussen programma's van Jeugdzorg Drenthe en de programma's van andere sectoren zoals de Justitiële Jeugdinrichtingen.

Wat willen wij bereiken?

Wij willen in de komende periode het zorgaanbod nog efficiënter inzetten en de gemiddelde opnameduur verder verkorten. Ook willen wij in nauw overleg met de zorgaanbieder een systeem van kostprijsfinanciering introduceren dat een nog meer flexibele inzet van zorgprogramma's mogelijk maakt.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen beschikken over actuele cijfers van het gewenste zorgaanbod, bezettingsgraad en de mogelijkheden van het huidige zorgaanbod. Wij zijn bezig om daarvoor een goedwerkend informatiesysteem in te richten. Wij willen dat in 2005 meerjarenafspraken zijn gemaakt met zorgaanbieders uit aanpalende sectoren. Wij willen ook dat zorgaanbieders hun werkzaamheden zoveel mogelijk uitvoeren in de woon- en leefomgeving van de jeugdigen en hun ouders. Een voorbeeld daarvan is de voortzetting en verbreding van de buitenschoolse opvang(BSO+)-project, zoals dat in Klazienaveen is uitgevoerd.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij maken bindende afspraken met Jeugdzorg Drenthe, zodat vanaf 2005 iedere jeugdige met een indicatie gebruik kan maken van een kwalitatief goed zorgprogramma. Dit leidt ertoe dat er in 2006 geen wachtlijsten meer zijn, dat het aanbod zo dicht mogelijk bij de woon- en leefomgeving plaatsvindt en dat meer gebruik wordt gemaakt van de "eigen kracht"-methodieken, zodat familie- en sociale netwerken van jeugdigen beter worden benut.
- In ons beleidskader Jeugdzorg 2005-2008 beschrijven wij nauwkeurig het toetsingskader voor de zorgaanbieder Jeugdzorg Drenthe en de mogelijkheden voor financiering en cofinanciering.
- Medio 2007 beschrijven wij hoe nieuwe zorgaanbieders een rol kunnen spelen in de Drentse jeugdzorg.

¹² Taskforce-wachtlijsten: "Kernindicatoren wachtlijsten rapporten 1 tot en met 5" 2000-2004.

¹³ Zie voor een uitgebreid overzicht van alle Drentse zorgprogramma's het beleidskader Jeugdzorg 2005-2008.

Thema Aandacht voor specifieke groepen

Wat is het vraagstuk?

Wij streven naar een zorgaanbod op maat dat voor alle jeugdigen in Drenthe beschikbaar is. Toch leert de ervaring dat sommige groepen minder gebruikmaken van het aanbod. Bijvoorbeeld jeugdigen met een andere culturele achtergrond, waartoe wij ook Molukse jeugdigen rekenen en jeugdige vluchtelingen en asielzoekers waaronder alleenstaande minderjarige asielzoekers. Meisjes uit deze groepen zijn vaak extra kwetsbaar. Andere voorbeelden zijn: jeugdigen uit kansarme milieus, jeugdigen met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking en zwerfjongeren.

Wat doen wij al?

In ons beleidskader Jeugdzorg eigen weg en in onze actieprogramma's geven wij al langere tijd aandacht aan specifieke groepen. Wij ondersteunen ook initiatieven om jeugdzorg voor hen toegankelijker te maken. Instellingen op het terrein van de intersectorale jeugdzorg, I₂D en STAMM zijn daarbij belangrijke partners.

Wat willen wij bereiken?

Wij willen er de komende periode voor zorgen dat specifieke groepen jeugdigen meer gebruik gaan maken van het reguliere aanbod van de jeugdzorg. Daarom ondersteunen wij initiatieven die het aanbod toegankelijker maken voor deze groepen. Verder gaan wij onderzoeken of er nog meer groepen zijn die minder toegang tot jeugdzorg hebben en daardoor extra ondersteuning nodig hebben.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen weten welke groepen jeugdigen minder goed toegang hebben tot jeugdzorg. In 2008 maken deze groepen meer gebruik van het jeugdzorgaanbod. Zorgconsulenten die in dienst zijn van onze budgetinstellingen in de jeugdzorg leveren daaraan een belangrijke bijdrage. Uiterlijk in 2007 willen wij een Platform diversiteit en jeugdzorg opzetten, waarin zorgconsulenten en consulenten bij aanpalende instellingen hun werkzaamheden op elkaar afstemmen. Binnen dit platform worden krachten gebundeld om nieuwe methoden van werken voor deze specifieke groepen te ontwikkelen of door succesvolle projecten in Drenthe te introduceren.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Het onderzoeksbureau CWZ verricht nader onderzoek naar de toegankelijkheid van jeugdzorg voor specifieke groepen.
- Binnen de doeluitkeringen maken wij ruimte vrij voor de aanstelling van zorgconsulenten.
- STAMM en I₂D ondersteunen deze zorgconsulenten en het Platform diversiteit en jeugdzorg. Mogelijk krijgt ook Enova hierin een taak als blijkt dat extra inzet nodig is voor meisjes met een andere culturele achtergrond.
- Waar nodig zetten wij extra provinciale middelen in.

5.2. Deelprogramma gezond opgroeien

Elk kind heeft recht op de beste mogelijke gezondheidszorg, met nadruk op primaire en preventieve gezondheidszorg, voorlichting en vermindering van kindersterfte.

In 4 thema's geven wij aan hoe wij een bijdrage kunnen leveren aan een gezonde ontwikkeling en ontplooiing van kinderen. Deze zijn: Jeugdmonitor, Ontwikkelen en ontplooiën, Sportstimulering en Terugdringen middelengebruik.

Thema Jeugdmonitor

Wat is het vraagstuk?

Het is van belang dat alle ketenpartners, het onderwijs, overheden en andere beleidsmakers beschikken over actuele en betrouwbare informatie over de gezondheid en leefgewoonten van jeugdigen in Drenthe. Alleen dan is het mogelijk om efficiënt samen te werken en om speerpunten in beleid vast te stellen. Deze informatie is nu nog onvoldoende voorhanden.

Wat doen wij al?

Diverse instanties verzamelen al gegevens over gezondheid en leefgewoonten van Drentse jeugdigen. Wij noemen de leefstijlonderzoeken van de Drentse GGD, de schoolonderzoeken van de Jeugdgezondheidszorg, informatie over 0-4 jarigen vanuit Icare, gegevens van instellingen werkzaam in de jeugdzorg, gegevens vanuit de Drentse Monitor onderwijs - jeugd en informatie over leerlingen met onderwijsachterstanden van Kobalt.

Wat willen wij bereiken?

Wij willen een bijdrage leveren aan het verkrijgen, bundelen en inzichtelijk maken van waardevolle informatie op dit terrein. Daarvoor streven wij naar het opzetten van een databank die beschikt over concrete gegevens voor zowel beleidsmakers als ketenpartners in de jeugdzorg en het onderwijs. Waar nodig wordt deze informatie aangevuld met meer gespecialiseerd onderzoek.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen dat uiterlijk in 2007 een databank functioneert waarbinnen alle gegevens over jeugdigen worden verzameld. Gemeenten en provincie zijn hiervoor samen verantwoordelijk. Deze gegevens zijn via een website beschikbaar voor bepaalde beroepsgroepen en overheden, rekening houdend met de privacywetgeving.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij stellen middelen beschikbaar om deze databank in te richten en de gegevens beschikbaar te maken via informatie- en communicatietechnologie (ICT).
- Wij leggen de regie en coördinatie voor dit punt neer bij een budgetinstelling of het onderzoeksbureau.

Thema Ontwikkelen en ontplooiën

Wat is het vraagstuk?

Een gezonde ontwikkeling en ontplooiing horen bij het opgroeien. Het jeugdwelzijn, waarover gemeenten de regie voeren, speelt hierin een belangrijke rol. Wij bieden daarbij ondersteuning door bij te dragen aan een voldoende voorzieningenniveau. Meer samenhang en de ontwikkeling van vernieuwende methodieken is nodig.

Wat doen wij al?

Wij ondersteunen verschillende projecten en instelling op het gebied van jeugdwelzijn en jeugd en leefomgeving. Dit geldt bijvoorbeeld voor Scouting Regio Drenthe en SportDrenthe.

Wat willen wij bereiken?

Wij willen bijdragen aan meer samenhang in het voorzieningenpatroon dat bovendien toegankelijk is voor iedere jeugdige.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen dat in 2008 een samenhangend aanbod is ontstaan dat jeugdigen voldoende mogelijkheden biedt zich te ontwikkelen en ontplooien. Wij bundelen onze activiteiten om gemeenten te ondersteunen op de terreinen CWZ binnen het lokaal jeugdbeleid. Er is een samenhang in het voorzieningenpatroon voor jongeren ontstaan.

Scouting Regio Drenthe heeft een aanbod van activiteiten dat toegankelijk is voor elke jongere in Drenthe. Het accent zal liggen op het vergroten van de toegankelijkheid voor jeugdigen met een beperking en nieuwkomers. *SportDrenthe* heeft een specifiek aanbod ontwikkeld voor de jeugd.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij ondersteunen gemeenten door het aanbieden van specifieke activiteiten en expertise op het gebied van jeugdwelzijn en jeugd en leefomgeving (Programma leren van duurzame ontwikkeling). Jeugdzorg en STAMM spelen hierin een belangrijke rol.
- Scouting Regio Drenthe, met 2.100 leden de grootste jeugdorganisatie in de provincie, ondersteunen wij in haar activiteiten voor en door de jeugd gericht op de ontwikkeling en ontplooiing van de deelnemers.
- *SportDrenthe* vragen wij een activiteitsaanbod te ontwikkelen voor jongeren (zie het volgende deelprogramma).

Thema Sportstimulering*Wat is het vraagstuk?*

In de programmalijn Participatie komt het belang van de deelname aan sportactiviteiten aan de orde. Daarin geven wij aan dat bepaalde groepen, waaronder jeugdigen, te weinig bewegen. Een toenemend probleem onder de jeugd in de basisschoolleeftijd is overgewicht.

Wat doen wij al?

Het sportbeleid heeft een sterke impuls gekregen met de invoering van de breedtesportimpuls door het Rijk. Gemeenten en later ook provincies konden een subsidieaanvraag indienen voor een breedtesportproject. Gemeenten in Drenthe worden via *SportDrenthe* ondersteund bij het opzetten en uitvoeren van de breedtesportprojecten.

Wat willen wij bereiken?

Uit het sociaal rapport blijkt dat de sportdeelname bij jeugdigen achterblijft. Met gerichte activiteiten willen wij daarom jeugdigen stimuleren meer aan sport te gaan doen.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Om jongeren aan het sporten te houden willen wij een vernieuwend en betaalbaar aanbod op maat realiseren. Wij willen bereiken dat meer jeugdigen van 4-18 jaar de positieve kanten van het sport gaan ervaren en daardoor actief aan sport gaan doen.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij stimuleren de sportdeelname van kwetsbare groepen als jeugdigen met een andere culturele achtergrond, meisjes en jeugdigen met een (licht) verstandelijke- of lichamelijke beperking.

- Wij zullen landelijke initiatieven (als "Who's next?", waarbij jongeren leeftijdsgenoten proberen te activeren om zich ook bij sportclubs aan te melden) vertalen naar de Drentse situatie.

SportDrenthe speelt een belangrijke rol bij deze activiteiten. Daar waar het gaat om activiteiten ten aanzien van kwetsbare groepen, kunnen ook *Enova* en *I₂D* een rol spelen.

Thema Terugdringen middelengebruik

Wat is het vraagstuk?

Het middelengebruik onder jeugdigen baart ons zorgen.

Wat doen wij al?

Preventieprogramma's die voorkomen dat jongeren overmatig gebruikmaken van verslavende middelen, liggen grotendeels op het terrein van de gemeenten en instellingen als het Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs Drenthe en de GGD. Binnen de keten van de jeugdzorg werken door ons gesubsidieerde instellingen als het BJD en Jeugdzorg Drenthe hier volop aan mee.

Wat willen wij bereiken?

Wij willen de komende periode extra aandacht besteden aan een uitwisseling van deskundigheid tussen de jeugdzorg en de verslavingszorg om overmatig gebruik van verslavende middelen terug te dringen.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen de expertise ten aanzien van middelengebruik bij werkers van onze jeugdzorginstellingen vergroten. In de afgelopen periode zijn al enkele succesvolle projecten uitgevoerd als "Weet wat je doet" maar die zijn vooral uitgevoerd binnen de zorgprogramma's. In de komende periode willen wij inzetten op een deskundigheidsbevordering bij werkers binnen het nieuw te vormen BJD.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij bevorderen dat bij projecten als gezinscoaching en de aanpak van huiselijk geweld voldoende expertise aanwezig is vanuit de verslavingszorg.
- Wij willen bereiken dat de deskundigheid vanuit de jeugdzorg meer wordt benut binnen de verslavingszorg. Bij hulpverlening aan gezinnen waarbij één van de ouders is verslaafd, wordt nog te weinig gedacht aan de gevolgen hiervan voor de kinderen.
- Wij zullen stimuleren dat ook de deskundigheid en de expertise van de verslavingszorg beschikbaar komt binnen het kennis- en expertisecentrum van de jeugdzorg.
- Bij het uitzetten van projecten binnen het eerder genoemde totaalplan letten wij erop dat de expertise van de verslavingszorg en de jeugdgezondheidszorg wordt ingebracht.

5.3. Deelprogramma opgroeien met kunst en cultuur

Kinderen hebben het recht om deel te nemen aan culturele en creatieve activiteiten. Kunst en cultuur bindt mensen, geeft mogelijkheden tot expressie, daagt uit tot vernieuwing en het verleggen van grenzen. Ook voor jeugdigen vinden wij het belangrijk dat zij met cultuur in aanraking komen. Wij vinden het belangrijk dat zij met trots terug kunnen kijken op een actieve en boeiende jeugd in Drenthe. Wij werken dat uit in de thema's Cultuureducatie in het onderwijs en Culturaanbod voor jeugdigen.

Thema Cultuureducatie in het onderwijs.

Wat is het vraagstuk?

Wij vinden het belangrijk dat alle jeugdigen in aanraking komen met cultuureducatie in het onderwijs. Wij hebben de afgelopen periode geconstateerd dat er veel tijd en geld gaat zitten in de organisatie van kunstmenu's en cultuurtrajecten. In het Actieprogramma cultuurbereik ontbrak het veelal aan geld voor deze organisatie. In de komende periode onderzoeken wij wat de beste organisatiestructuur is om alle jeugdigen in Drenthe in aanraking te laten komen met de cultuurwereld.

Door het plattelandskarakter van onze provincie is het niet vanzelfsprekend dat kinderen buiten de grote gemeenten een bezoek brengen aan theater of museum. Wij vinden het belangrijk dat ieder kind in Drenthe kennis maakt met belangrijke culturele voorzieningen in Drenthe. Of - en zo ja in welke vorm - wij het project Culturele mobiliteit voortzetten, zal worden bekeken. Hierbij komt ook de vraag aan de orde of uitbreiding van het project met andere culturele instellingen zinvol is.

Wat doen wij al?

De afgelopen jaren zijn binnen het basisonderwijs op succesvolle wijze zogenaamde kunstmenu's uitgevoerd. Hierdoor komen kinderen in aanraking met professionele kunstuitingen. Uitgangspunt is om kinderen via voorstellingen en projecten naar kunst te leren kijken, zoals audiovisuele kunst, beeldende kunst, dans, literatuur, muziek en drama.

Door cultuurtrajecten komen leerlingen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs (basisvorming) in aanraking met verschillende kunstdisciplines ter voorbereiding op het vak Culturele Kunstzinnige Vorming (CKV). Leerlingen van hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo), voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo), en voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) gaan daarbij praktisch aan de slag en bezoeken voorstellingen. Kunst&Cultuur Drenthe ontwikkelt cultuurtrajecten, een groot aantal scholen maakt hier gebruik van.

In de afgelopen periode hebben wij middelen uit het Actieprogramma cultuurbereik ingezet voor een medewerker erfgoededucatie bij het Drents Plateau. Hiermee werden in overleg met docenten erfgoedprojecten ontwikkeld voor het onderwijs, met name voor de vakken aardrijkskunde en geschiedenis. Het Drents Plateau werkt hierbij nauw samen met het Drents Archief. Daarnaast werden netwerken opgezet waaraan het onderwijs, maar ook cultuurhistorische instellingen deelnemen.

Wij hebben het project Culturele mobiliteit in het leven geroepen. Door dit project heeft een groot aantal kinderen de afgelopen jaren (met de bus) een voorstelling kunnen bezoeken in één van de Drentse schouwburgen en een programma kunnen volgen bij het Drents Museum en het Herinneringscentrum Kamp Westerbork. De bezoeken zijn ingekaderd in een kunstmenu of cultuurtraject. Op dit moment worden de vervoerskosten van het project door ons gefinancierd; de scholen betalen zelf de educatieve programma's.

Wat willen wij bereiken?

Wij vinden het belangrijk dat alle leerlingen in Drenthe in aanraking komen met het aanbod dat er is op het gebied van cultuureducatie. Dit aanbod cultuureducatie moet vraaggericht totstand komen op een effectieve en efficiënte wijze.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij streven naar optimale besteding van rijks gelden in het onderwijs ten behoeve van cultuureducatie.

Wij zijn verheugd te constateren dat het Ministerie van OCenW tot en met 2007 € 22 miljoen extra heeft uitgetrokken voor cultuureducatie. De scholen worden vanaf nu geacht zelf beleid te ontwikkelen op het gebied van cultuureducatie. Op dit moment wordt een cultuureducatief programma door Kunst&Cultuur Drenthe aangeboden. De scholen zullen in de komende periode dus vraaggericht te werk moeten gaan. De provincie is door het ministerie gevraagd nadrukkelijk een rol te vervullen in begeleiding van dit proces. Deze rol willen wij graag op ons nemen in samenspraak met gemeenten en scholen. Wij hebben al aangegeven dat wij de huidige financiële inzet voor cultuureducatie minimaal zullen continueren.

Wij willen dat alle leerlingen in onze provincie in aanraking komen met cultuureducatie, in de vorm van: kunstmenu, cultuurtrajecten, CKV of erfgoedprojecten. Wij willen dat er in Drenthe 10 basisscholen en 5 scholen voor voortgezet onderwijs zijn die zich profileren als cultuurschool. Ook willen wij een provinciaal (digitaal/fysiek) informatiepunt cultuureducatie (kunsteducatie en erfgoededucatie) realiseren. Verder vinden wij samenwerking van instellingen belangrijk die zich bezig houden met cultuureducatie (vraaginventarisaties, opstellen lesprogramma's, onderwijsvisie op grond van cultuureducatie, cultuurtrajecten, activiteiten aanbod, etc.).

Via afspraken met gemeenten proberen wij alle leerlingen tijdens de schoolperiode de mogelijkheid van vervoer te bieden naar een van de provinciale culturele kernvoorzieningen. Voorwaarde is wel dat een dergelijk bezoek wordt voorbereid en opgenomen in het reguliere lesprogramma.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Opstellen nieuw Actieplan cultuurbereik 2005-2008, hieruit gaan wij cultuureducatieve projecten subsidiëren.
- Subsidiëren relevante instellingen, zoals Kunst&Cultuur Drenthe, het Drents Plateau en het Centrum Beeldende Kunst Drenthe (CBK).
- Prestatieafspraken maken met gesubsidieerde instellingen.
- Afspraken maken met gemeenten en scholen.
- Opstellen van cultuurnota waarin nadere visie op cultuureducatie in Drenthe wordt ontwikkeld.

Thema cultuuraanbod voor jongeren

Wat is het vraagstuk?

Het cultureel aanbod sluit onvoldoende aan bij de belevingswereld van de jongeren tussen de 8 en 23 jaar.

Wat doen wij al?

Wij subsidiëren incidenteel activiteiten uit de Subsidieregelingen kunst en cultuur en culturele infrastructuur, waarbij jongeren zowel actief als receptief betrokken zijn (bijvoorbeeld de Drentse Popprijs). Ook ondersteunen wij festivals zoals het bevrijdingsfestival en kleinere instellingen zoals het Drents Jeugd Orkest. Jongeren spelen in dit orkest en doen zo ervaring op met muziek maken. Verder subsidiëren wij de instelling Kunst&Cultuur Drenthe die met hun Afdeling Kunst ter Plekke ook jongeren ondersteunt bij de uitoefening van amateurkunst.

Met het Actieplan cultuurbereik zijn projecten ondersteund voor jongeren, waaronder de Cultmeeting en het zit geramd waarmee podia werden gerealiseerd voor jong talent.

Daarnaast subsidiëren wij de noordelijke jeugdtheatergezelschappen Tryater en De Citadel.

Theater te Water ontvangt subsidie voor de zomer (boot) en winterproducties (podia) die in Drenthe gespeeld worden. Voor de spelersgroep wordt ook geworven onder Drentse jongeren.

Wat willen wij bereiken?

Wij willen een cultureel aanbod dat aansluit bij de belevingswereld van jeugdigen tussen de 8 en 23 jaar.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen dat er een jongerenfestival in onze provincie komt dat is afgestemd met en geïntegreerd is in bestaande festivals. Wij streven ook naar festivals met een aansprekend programma voor jongeren.

Ten slotte willen wij een nieuw aanbod van jeugdtheater dat is toegesneden op de belevingswereld van de Drentse jeugd.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Inzet van het festivalbureau.
- Ontwikkelen van een nieuw festivalbeleid in het kader van de nieuwe Cultuurnota 2005-2008.
- Onderzoek naar wensen van de Drentse jeugd.
- Subsidies aan theatergezelschappen en instellingen, afweging zal plaatsvinden in de Cultuurnota 2005-2008.
- Subsidiering Kunst&Cultuur Drenthe.

5.4. Deelprogramma veiligheid

Dit deelprogramma werken wij uit in 2 thema's: Veilig opgroeien en Voorkomen van overlast.

Thema Veilig opgroeien

Wat is het vraagstuk?

Elk kind heeft het recht om veilig op te groeien. Dat betekent: bescherming tegen geweld, mishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik. Toch zijn in ons land elk jaar duizenden kinderen het slachtoffer van kindermishandeling. Gemiddeld overlijdt in Nederland zelfs elke week een kind door mishandeling.

Wij zien kindermishandeling als een vorm van huiselijk geweld waarop wij in de programmaliijn Wonen en leefomgeving ook ingaan. In dit thema gaan wij specifiek in op kindermishandeling.

Wat doen wij al?

Het AMK Drenthe (voorheen Bureau Vertrouwensartsen) onderzoekt en beoordeelt vermoedens van verwaarlozing van kinderen of kindermishandeling. Het AMK Drenthe maakt sinds kort deel uit van het BJD, maar heeft daarbinnen een eigen herkenbare plek.

Preventieve activiteiten van het AMK worden al jarenlang in nauwe samenhang met andere instellingen op het terrein van de preventieve jeugdzorg uitgevoerd zoals de ggz, de GGD, Icare en de Federatie Algemeen Maatschappelijk Werk. Door de hechte samenwerking worden veel jeugdigen en hun ouders bereikt. Het aantal meldingen van kindermishandeling bij het AMK is de afgelopen jaren toegenomen tot 1.500 meldingen in 2002 (0,7% van de Drentse jeugdigen tot 18 jaar)¹⁴. Deze toename past in het landelijke beeld en is mede verklaarbaar door een aantal grote publiekscampagnes over kindermishandeling.

¹⁴ Landelijke kernindicatoren wachtlijsten in de jeugdzorg 3e en 4e rapportage (oktober 2003): Cap Gemini Ernst & Young

Wat willen wij bereiken?

Met behulp van goede preventieve programma's willen wij kindermishandeling zoveel mogelijk voorkomen. Ook willen wij kindermishandeling in een vroegtijdig stadium opsporen en het melden van kindermishandeling aanmoedigen. Wij streven ernaar om de wachtlijsten bij het AMK geheel weg te werken, onder meer door de hulpverlening te verbeteren die na een melding en nader onderzoek op gang komt. Wij vinden het verder belangrijk de samenwerking tussen het AMK en het project Thuisfront te verbeteren, zoals al in de programmalijn Wonen en leefomgeving is genoemd. De expertise van het AMK kan onzes inziens worden gebruikt bij het opzetten van een provinciaal meldpunt huiselijk geweld. Deze samenwerking zorgt er ook voor dat het AMK nog beter kan signaleren of bij meldingen van huiselijk geweld sprake is van kindermishandeling.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen dat BJD preventieprogramma's binnen het onderwijs en lokaal jeugdbeleid blijft ondersteunen. Met ingang van 2007 zijn er geen wachtlijsten meer bij het AMK. De doorlooptijden voldoen aan de wettelijke norm. Het AMK participeert bij het opzetten en inrichten van een provinciaal meldpunt huiselijk geweld.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Als de doeluitkering ontoereikend is, zijn wij bereid om succesvolle preventieprojecten te financieren uit eigen middelen of zo mogelijk andere bronnen aan te boren.
- Wij stellen in 2005 nog eenmaal extra geld beschikbaar om de wachtlijsten weg te werken.
- Wij zetten in op nadere samenwerking tussen AMK en het meldpunt huiselijk geweld en stellen daarvoor extra geld beschikbaar (zie ook programmalijn Wonen en leefomgeving).

Thema Voorkomen van overlast*Wat is het vraagstuk?*

In Drenthe is onderzoek gedaan naar jongeren en veiligheid (GGD Drenthe 2000). Hieruit blijkt dat 34% van de scholieren zich schuldig maakt aan kleine criminaliteit. De meest voorkomende vorm is vandalisme, gevolgd door bekladden van muren en lastig vallen van mensen op straat. Delicten in de harde sfeer komen relatief weinig voor in Drenthe. Ook meer- en veelplegers (jongeren bij wie 3 keer of vaker proces verbaal is opgemaakt) zijn er in Drenthe relatief weinig¹⁵. Opvallend is dat de criminaliteit lijkt terug te lopen in kleine gemeenten die een actief jeugdbeleid voeren. Een voorbeeld is de gemeente Tynaarlo waar de jongerenwerker in samenspraak met ouders, bewoners en jongeren voor een goede hangplek heeft gezorgd.

Wat doen wij al?

Vanuit de provinciale rol en de ketenbenadering in de jeugdzorg zijn afspraken gemaakt met onder andere gemeenten, BJD, het Openbaar Ministerie (OM), politie en de Raad voor de Kinderbescherming. Ook in IPO-verband (februari 2003) is vastgelegd dat provincies op dit terrein daadwerkelijk beleid gaan voeren en omzetten in concrete resultaten, bijvoorbeeld door verbetering van de opvang voor problematische jeugdigen.

¹⁵ Gegevens: Raad voor de Kinderbescherming/OM.

Wat willen wij bereiken?

Wij willen de samenwerking tussen de jeugdzorg, het lokaal jeugdbeleid en de justitiële keten versterken om jeugdcriminaliteit te voorkomen. Wij willen risicjongeren, die wij rekenen tot de harde kern of veelplegers, een adequaat aanbod van jeugdzorg en jeugddetentie doen. Behandelprogramma's voor jeugdzorg, justitie en de ggz voor deze groep moeten wij beter op elkaar afstemmen, zodat een aanpak op maat mogelijk is. Ook willen wij succesvolle projecten en werkwijzen uitbreiden of van elders introduceren.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen een betere aansluiting tussen het BJD en de strafrechtketen, zodat zij elkaar kunnen versterken. Vanaf 2005 treedt de Wet op de jeugdzorg in werking waarmee wij de regie over de gehele jeugdzorgketen krijgen. De wet zal ook duidelijkheid geven over de organisatorische inbedding van bijvoorbeeld het Bureau HALT en de jeugdreclassering. Wij willen de samenwerking tussen Bureau HALT en de politie versterken, zodat de politie snel en adequaat risicjongeren in aanraking kan brengen met de jeugdzorg. Binnen 2 jaar is er ook binnen de zorgprogramma's van de jeugdzorg gesloten opvang voor risicjongeren mogelijk. Eventueel zetten wij deze voorziening op in samenwerking met de 3 noordelijke provincies.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

Wij werken de activiteiten en de financiële onderbouwing uit in het nieuwe beleidskader en de Actieprogramma's jeugdzorg.

Deelprogramma jongeren en Europa*Wat is het vraagstuk?*

Juist voor jongeren zal de Europese dimensie steeds belangrijker worden. Wij willen daar aandacht aan besteden door Europese programma's te stimuleren. Wij volgen daarmee de Europese programma's en hun doelstellingen. Europa kent deze programma's al langere tijd. Landelijk is er een agentschap dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van de programma's in Nederland. Wij zullen hierbij aansluiten.

Spelregels bij "Jeugd voor Europa"-activiteiten.

- Deelnemers zijn tussen de 15-25 jaar.
- Groepen die aan de uitwisseling meedoen zijn afkomstig uit de programmalanden.
- Het minimaal aantal deelnemers is 16, het maximaal aantal 60 (alle deelnemers uit alle landen).
- Jongeren maken kennis met andere leefgewoonten en culturen.
- Een gezamenlijk programma met buitenlandse groep(en) met thema en duidelijke doelstellingen.
- De jongeren zijn nauw betrokken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van de activiteit.

Wat willen wij bereiken?

Wij willen ons jeugdbeleid Europaproof maken (zie de interne notitie Europa)¹⁶. Daarbij willen wij initiatieven voor en door jongeren in Europees verband stimuleren.

¹⁶ Interne provinciale notitie "Europa in Drenthe" (2003)

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen dat "Jeugd voor Europa"-groepsuitwisselingen totstandkomen tussen Drentse en Europese partners. Wij willen ook "Jeugd voor Europa"-jongereninitiatieven in Drenthe stimuleren. Verder bevorderen wij de start van het Drents loket European Voluntary Service (EVS) (een internationaal uitwisselingsprogramma voor vrijwilligers) en het werven van 12 Drentse zend- en hostorganisaties.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij stellen een budget Jongeren en Europa beschikbaar dat grotendeels wordt gevoed door Europese fondsen.
- Wij werken samen met betrokken partners aan de ontwikkeling van het project Jongeren en Europa. Het projectplan wordt in samenwerking met de Jongerenraad Drenthe opgesteld.
- Wij brengen Jongeren en Europa onder de aandacht van bijvoorbeeld scholen, jeugdsoos en gemeenten.
- Wij werken mee aan de organisatie van een drietal pilots per deelproject. Deze zijn: groepsuitwisseling, jongereninitiatief, EVS-vrijwilligerswerk.

Het budget moet totstandkomen door het combineren van geldstromen vanuit Europa, aangevuld door de provincie. Het aandeel Europa varieert van 30 tot 70%. Jaarlijks zullen wij een bedrag vrijmaken om Europese projecten aan te vragen of financieel aan te vullen.

6. PROGRAMMALIJN WERKEN EN LEREN

Inleiding

De verantwoordelijkheid voor het onderwijs ligt primair bij de besturen van onderwijsinstellingen en bij de gemeenten. De verantwoordelijkheid voor de werkgelegenheid ligt in eerste instantie bij bedrijven en instellingen, in samenspel met onder meer de vakorganisaties en het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI).

In de relatie tussen onderwijs en arbeidsmarkt is onze rol vooral aanvullend op wat anderen doen. Dat wil zeggen: nieuwe ontwikkelingen stimuleren als dat nodig is en coördineren en regisseren als anderen dat wensen. Ook kunnen wij signaleren waar extra inspanningen nodig zijn. Vanuit ons beleid op het terrein van CWZ willen wij deze rol zo goed mogelijk invullen.

Gewenst beleid

Het bevorderen van de werkgelegenheid is niet voor niets het leidende thema in ons college-programma. Aan de thema's Onderwijs en Kennisinstructuur hechten wij de komende jaren dan ook bijzondere betekenis. Wij willen een bijdrage leveren aan een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Hierover maken wij gerichte afspraken met onderwijsinstellingen, bedrijfsleven, gemeenten en anderen. Noordelijk samenwerking is hierbij belangrijk. Als speerpunten zien wij: verbeteren van de startkwalificatie van jongeren op de arbeidsmarkt, voorkomen van voortijdig schoolverlaten en bestrijding van jeugdwerkloosheid. Het betekent ook dat wij voorwaarden scheppen voor een duurzame ontwikkeling van de Drentse economie, in lijn met het beleid dat wij als noordelijke provincies hebben ingezet.

In de Provinciale agenda onderwijs en kennisinfrastructuur (Statensstuk 2004-120) hebben wij onze voornemens gericht op de samenhang tussen onderwijs, jeugdzorg en arbeidsmarkt vastgelegd in 7 actielijnen. Deze zijn de volgende.

- Verbetering van het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs.
- Voorkomen van voortijdig schoolverlaten en tegengaan van jeugdwerkloosheid.
- Versterking van de Drentse onderwijsinfrastructuur.
- Betere aansluiting van het onderwijsaanbod op de vraag van het bedrijfsleven.
- Stimuleren van ondernemerschap.
- Bevorderen van de scholing van werkenden en werkzoekenden.

Maatschappelijke effecten

In deze programmalijn komen verschillende onderwerpen aan de orde die zijn afgeleid van de hiervoor genoemde actielijnen en die voor een deel ook terugkomen in andere programmalijnen.

Wij hechten in de eerste plaats veel waarde aan het bevorderen en waarborgen van doorgaande leerlijnen, via een ketenbenadering (zie Provinciale agenda onderwijs en kennisinfrastructuur). Een ander belangrijk onderwerp is het ondersteunen van de toeleiding naar de arbeidsmarkt en het bevorderen van de arbeidsparticipatie van groepen die hierbij een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Daarbij gaat het vooral om allochtonen, vrouwen, mensen met een beperking, (ex-)psychiatrische patiënten. Daarnaast willen wij in onze vergrijzende provincie meer gebruikmaken van de kwaliteiten van ouderen. Wij willen verder het ondernemerschap onder vrouwen en hoog opgeleide allochtonen bevorderen. Dat geldt ook voor het ondernemerschap van kunstenaars en culturele instellingen.

Deze onderwerpen hebben wij uitgewerkt in 2 Deelprogramma's: Een goede basis voor iedereen en Kwaliteiten benutten.

6.1. Deelprogramma een goede basis voor iedereen

Wat is het vraagstuk?

Het Sociaal rapport Drenthe 2003 schetst een tamelijk somber beeld van de startpositie van Drentse jongeren voor de arbeidsmarkt. Er is sprake van gebieden (Zuidoost- en Zuidwest-Drenthe) met forse onderwijsachterstanden ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. Vooral autochtone kinderen van ouders met een lage opleiding doen het gemiddeld slechter als het om taal en rekenen gaat, dan vergelijkbare kinderen in de rest van het land. Ook de onderwijspositie van Molukse leerlingen is gemiddeld slecht¹⁷. In de gemeenten Assen, Midden-Drenthe en Hogeveen bijvoorbeeld stroomt slechts 15% door naar havo en vwo, voor andere jongeren in deze gemeenten is dat gemiddeld 35 tot 40%.

De jeugdwerkloosheid in Drenthe is volgens het sociaal rapport bijna het dubbele van het Drentse werkloosheidspercentage. Ook wordt geconstateerd dat het ontbreken van een startkwalificatie voor jongeren een belemmering vormt bij het vinden van werk.

Wij hebben verder geen goed instrument om resultaten en effecten van ons beleid en van gemeenten te meten. Voor het in beeld brengen van doorgaande leer- en ontwikkelingslijnen is er geen volgsysteem dat ook rekening houdt met informatieoverdracht bij breuklijnen. Het gaat daarbij om de overgang naar de verschillende schooltypen die het vaak moeilijk maakt jeugdigen in hun ontwikkeling te volgen. Ten slotte heeft het onderwijs onvoldoende aandacht voor de positie van Molukse jongeren.

Wat doen wij al?

De provincie is een relatief bescheiden speler op de markt van onderwijs (kansen) en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Via een tweetal concrete projecten (Argonautproject en task force-onderwijskansen) proberen wij bij te dragen aan betere onderwijskansen van leerplichtige jeugdigen. Deze projecten lopen binnenkort af. Met gemeenten werken wij samen om de jeugdketen te sluiten en alle jongeren die voortijdig de school verlaten in beeld te krijgen en een passend aanbod te doen (onderwijs, scholing en werk).

Begin 2001 hebben wij met alle Drentse gemeenten een convenant gesloten om te komen tot een gezamenlijke onderwijs- en jeugdmonitor. Deze moet informatie opleveren over de effecten van het onderwijs- en jeugdbeleid van gemeenten en provincie. In het voorjaar van 2004 heeft de Stichting Oberon, die de ontwikkeling van de monitor begeleidt, een rapportage uitgebracht. Op basis daarvan werken wij verder aan de invoering van de monitor.

Om de positie van Molukse jeugdigen in het onderwijs te verbeteren werken wij samen met de gemeenten Assen, Midden-Drenthe en Hogeveen en met betrokken organisaties als Kobalt en I₂D aan projecten gericht op betere leerprestaties van deze leerlingen.

Waar kansen liggen proberen wij de aanwezigheid van voor onze provincie belangrijke onderwijsvoorzieningen te behouden of uit te breiden (onder andere Steunpunt Open Universiteit).

Wat willen wij bereiken?

Voor het primair onderwijs willen wij ten eerste onze rol en inzet nauwkeuriger in beeld brengen. Speciale aandacht geven wij daarbij aan Molukse jeugdigen.

In de Provinciale agenda onderwijs en kennisinfrastructuur hebben wij aangegeven wat onze ambities zijn ten aanzien van de relatie onderwijs en arbeidsmarkt.

Deze ambities willen wij samen met andere partijen (gemeenten, scholen en bedrijven) realiseren: minder voortijdig schoolverlaten, vermindering van jeugdwerkloosheid en meer jongeren met een goede startkwalificatie.

De onderwijs- en kennisinfrastructuur willen wij waar mogelijk verstevigen.

¹⁷ Zie bijvoorbeeld het Onderzoeksrapport een maximale score (Schooladvies- en Begeleidingsdienst 2002).

Wij streven ernaar de effecten van ons beleid en dat van gemeenten meetbaar te maken. Wij vinden het ook belangrijk om jeugdigen van 3 tot 23 jaar te kunnen volgen in hun sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen bij voorkeur in noordelijk verband een visie ontwikkelen op onze rol bij de vermindering van onderwijsachterstanden van vooral autochtone leerlingen. Wij zullen de Provinciale agenda onderwijs- en kennisinfrastructuur uitvoeren. Dat betekent onder meer dat wij een sluitende registratie van voortijdige schoolverlaters zullen bevorderen, projecten gericht op een sluitende keten ondersteunen en de totstandkoming van lokale en regionale jongerenloketten stimuleren.

Aan het eind van het schooljaar 2006/2007 moet het aantal voortijdige schoolverlaters met 30% verminderd zijn ten opzichte van het schooljaar 2002/2003 (van 1.500 naar 1.200). De registratie van deze jongeren moet sluitend zijn.

Wij willen dat in 2006 de Drentse onderwijs- en jeugdmonitor volledig operationeel is voor wat betreft het onderwijs. In 2008 willen wij de verbreding van de monitor naar het integrale jeugd-beleid van gemeenten en van provincie afronden.

Wij willen dat in 2007 een goed volgsysteem voor een langere periode is ontwikkeld dat bij elke breuklijn signaleert welke jeugdigen extra aandacht of zorg nodig hebben.

Wij willen dat in deze beleidsperiode jaarlijks 1 à 2% meer Molukse leerlingen doorstromen naar havo en vwo.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij nemen het initiatief om in noordelijk verband een visie te ontwikkelen op onze rol om effectief onderwijsachterstanden te kunnen bestrijden en leerprestaties van autochtone achterstandskinderen (2005) te kunnen verbeteren. Wij maken daarbij gebruik van ervaringen die wij in de afgelopen hebben opgedaan.
- Wij dragen bij in de kosten van onderwijsprojecten die de positie van Molukse leerlingen verbeteren. Daarbij sluiten wij aan bij gemeentelijke beleidsinitiatieven.
- Wij zullen de concrete voornemens van de Provinciale agenda onderwijs- en kennisinfrastructuur volgens de daarin opgenomen planning, uitvoeren. Daarvoor trekken wij in 2006 opnieuw extra middelen uit.
- Vanaf 2004 geven wij subsidie (€ 15.000,-- per jaar) voor de bovengemeentelijke of provinciale analyse- en rapportagefunctie van de onderwijs- en jeugdmonitor waarmee wij de effecten van ons beleid en van gemeenten goed in beeld kunnen brengen.
- Wij dragen bij in de kosten van de ontwikkeling van een volgsysteem. De kosten hiervan zijn nog niet bekend.
- Waar zich concrete mogelijkheden voordoen, zullen wij initiatieven nemen om het niveau van onderwijsvoorzieningen te verstevigen.

6.2. Deelprogramma kwaliteiten benutten

Ook in onze provincie zijn mensen die, vaak ten onrechte, op afstand staan van de arbeidsmarkt en zinvolle (vrije)tijdsbesteding. Wij willen deze mensen ondersteuning bieden die afstand te overbruggen. Mensen die in economisch opzicht aan de zijlijn staan of die niet meer werken, willen wij mogelijkheden bieden om zich al dan niet via betaalde arbeid verder te ontplooien. Daarnaast willen wij gebruikmaken van de aanwezige kwaliteiten, zoals bij hoogopgeleide allochtonen en vrouwen (op de arbeidsmarkt en als ondernemers). Dit hebben wij uitgewerkt in drie thema's: Beeldvorming, Ongekend talent en Cultureel ondernemerschap.

Thema Beeldvorming

Wat is het vraagstuk?

Bepaalde groepen zoals mensen die een traject voor inburgering volgen, herintredende vrouwen, mensen met een psychiatrische problematiek en mensen met een lichamelijke beperking, ondervinden belemmeringen om toe te treden tot de arbeidsmarkt. Een belangrijke oorzaak hiervan is dat het bedrijfsleven onvoldoende gebruikmaakt van de bij deze groepen aanwezige kwaliteiten.

Voor mensen met een verstandelijke beperking bestaan verder onvoldoende mogelijkheden voor begeleid leren en werken en voor een zinvolle invulling van hun leven.

Ouderen ten slotte, die niet meer werken, krijgen niet genoeg kansen om hun kennis en ervaring in te zetten voor de begeleiding van mensen die moeilijk toe kunnen treden tot de arbeidsmarkt.

Wat doen wij al?

Wij werken samen met gemeenten om te komen tot projecten die de positie van bijzondere groepen op de arbeidsmarkt verbeteren. Ad hoc nemen Enova en I₂D daartoe deel aan het overleg van de provincie met Drentse gemeenten in het kader van het Convenant arbeidsmarktbeleid. Daarnaast ontwikkelt en begeleidt Enova activeringsprojecten voor vrouwen (methodieontwikkeling voor het beter bereiken, motiveren en begeleiden van migrantenvrouwen naar scholing en werk). I₂D ontwikkelt initiatieven om diversiteitsbeleid hoger op de agenda van arbeidsorganisaties te krijgen (interculturalisatieprojecten en expertmeetings). Met beide instellingen hebben wij hierover afspraken gemaakt.

Wat willen wij bereiken?

Wij vinden het belangrijk dat de werkgeversorganisaties midden- en kleinbedrijf (MKB)-Noord en Verbond van Nederlandse Ondernemingen - Nederlandse Christelijke Werkgeversvereniging actief voorlichting geven aan hun leden. Hierbij moet het vooral gaan over (subsidie)mogelijkheden bij het in dienst nemen van mensen uit kwetsbare groepen en over de manier waarop aanwezige kwaliteiten beter benut kunnen worden.

Ouderen moeten hun kennis en kwaliteit kunnen gebruiken om mensen uit kwetsbare groepen die willen werken te begeleiden.

Tot slot moet het tekort aan dagbestedings- en leerwerkplaatsen voor mensen met een verstandelijke beperking gefaseerd worden opgelost.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Het beeld dat het bedrijfsleven heeft van (de capaciteiten van) mensen die een traject voor inburgering volgen, herintredende vrouwen, mensen met een psychiatrische problematiek en mensen met een lichamelijke beperking, moet in 2007 aantoonbaar verbeterd zijn.

Wij willen dat er eind 2005 een databank is van ouderen die bereid zijn hun kennis en ervaring in te zetten voor de begeleiding van kwetsbare groepen die willen werken.

Wij willen dat het aantal mensen met een verstandelijke beperking dat passende dagbesteding of begeleid werk vindt elk jaar met 10% toeneemt.

Het onderzoeksbureau CWZ zal deze ontwikkelingen monitoren en hierover rapporteren.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Waar nodig betalen wij mee aan projecten die de beeldvorming van kwetsbare groepen verbeteren. Deze projecten worden in samenwerking met werkgeversorganisaties en het CWI opgezet. Wij maken daarnaast afspraken met onze betrokken instellingen (STAMM, Enova, I₂D en het Regionaal Patiënten Consumenten Platform (RPCP)) over hun inzet.
- Samen met gemeenten en betrokken organisaties zetten wij projecten op voor een duurzame instroom in het arbeidsproces van mensen uit kwetsbare groepen. Het is belangrijk hierbij de kennis en ervaring van ouderen te betrekken. Wij maken afspraken met onze instellingen over hun bijdrage aan deze projecten.
- Wij geven onze betrokken instellingen de opdracht een databank van ouderen te ontwikkelen waaraan een makelaarsfunctie is gekoppeld. Deze functie zorgt ervoor dat kennis en ervaring van ouderen wordt benut voor de begeleiding van kwetsbare groepen die aan het arbeidsproces willen deelnemen.
- Wij willen duurzame initiatieven ontwikkelen om mensen met een verstandelijke beperking een passende dagbesteding of leerwerkplaatsen aan te kunnen bieden. Onze betrokken instellingen krijgen daartoe een makelende functie.

Thema Ongekend talent*Wat is het vraagstuk?*

Hoewel het aandeel nieuwkomers in Drenthe aanzienlijk onder het landelijke gemiddelde ligt, is ook Drenthe een multiculturele samenleving. Wij constateren dat deze nieuwkomers niet alleen als werknemers, maar ook als ondernemers ondervertegenwoordigd zijn in de Drentse samenleving. Ook voor vrouwen geldt dat onder hen in verhouding weinig ondernemers voorkomen.

Wat doen wij al?

De activiteiten van Enova en I₂D zijn vooralsnog gericht op de positie van allochtonen en vrouwen op de arbeidsmarkt. Beide instellingen voeren nog geen activiteiten uit om ondernemerschap te stimuleren.

Wat willen wij bereiken?

Wij streven ernaar om de kansen van startende allochtone en vrouwelijke ondernemers te verbeteren. Hiervoor vragen wij de Kamer van Koophandel (KvK) om deze starters begeleidings-trajecten aan te bieden.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen dat er eind 2005 samenwerkingsafspraken zijn gemaakt tussen de KvK, instellingen voor beroepsonderwijs, Enova en I₂D over begeleidingstrajecten voor startende allochtone en vrouwelijke ondernemers. Eind 2006 zijn vervolgens methodieken ontwikkeld voor de begeleiding van deze doelgroep.

Tot slot willen wij dat de KvK deze begeleidingstrajecten in 2007 actief aanbiedt aan startende allochtone en vrouwelijke ondernemers.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij brengen onze gesprekspartners, zoals de KvK, instellingen voor beroepsonderwijs, Enova, I₂D om de tafel voor het maken van concrete afspraken.
- Wij dragen financieel bij aan de ontwikkeling van de genoemde methodieken door de KvK en de andere betrokken organisaties. Met de budgetinstellingen Enova en I₂D maken wij afspraken over hun inzet.

7. PROGRAMMALIJN WONEN EN LEEFOMGEVING

Inleiding

In POP II geven wij onze plannen aan op het gebied van ruimtelijke ordening, waterhuishouding, milieu en verkeer en vervoer. Wij maken hierin keuzes om onder meer een plezierige woonomgeving mogelijk te maken. Vanuit ons beleid op het terrein van CWZ werken wij in deze programmalijn onze plannen voor wonen en leefomgeving uit.

Wij vinden dat voor onze burgers voldoende, geschikte en betaalbare woningen beschikbaar moeten zijn, ook al hebben wij geen wettelijke taak op dit terrein. Wij willen ook zorgen voor goede voorzieningen op het gebied van: wonen, welzijn, cultuur, zorg en vervoer, uitgaande van de eigen kracht van de gemeenschappen in buurten en dorpen.

De instrumenten die wij hiervoor willen inzetten, liggen vooral op het vlak van stimuleringsregelingen, subsidieregelingen en het toetsen van gemeentelijke woonplannen. Ook willen wij de provinciale budgetinstellingen opdracht geven om vanuit de eigen deskundigheid bij te dragen aan verdere verbetering van het woon- en leefklimaat.

Gewenst beleid

Allereerst vragen wij aandacht voor de dubbele vergrijzing in onze provincie: het aantal ouderen neemt toe en bovendien wordt deze groep steeds ouder. Deze ontwikkeling vraagt niet alleen om meer aangepaste woningen en meer zogenaamde 0-tredenwoningen (alles gelijkvloers), maar ook om meer zorg en dienstverlening in de eigen omgeving. Het Sociaal rapport Drenthe 2003 laat zien dat er steeds meer behoefte bestaat aan huisvesting in combinatie met een aanbod van zorg en welzijn. Mensen kunnen hierdoor langer zelfstandig blijven wonen.

De leefgemeenschappen in buurten en dorpen veranderen door nieuwkomers en groepen die langer zelfstandig blijven wonen. Dit heeft gevolgen voor de sociale cohesie en het woningaanbod in buurten en dorpen. Daar komt bij dat vooral in de plattelandsgebieden de voorzieningen die belangrijk zijn voor de leefbaarheid ontbreken of onder druk komen te staan. Dit geldt bijvoorbeeld voor allerlei verenigingen, multifunctionele accommodaties en een gevarieerd cultuuraanbod. Ook het op peil houden van de bovenlokale voorzieningen vraagt onze aandacht. Veiligheid in huis is een belangrijke voorwaarde om je thuis te kunnen voelen in de eigen leefomgeving. Wij willen daarom nadrukkelijk ook inzetten op de aanpak van huiselijk geweld.

Maatschappelijke effecten

In de komende periode willen we de volgende maatschappelijke effecten bereiken.

- Inwoners van Drenthe die zorg of dienstverlening nodig hebben, kunnen zolang mogelijk zelfstandig in de eigen omgeving blijven wonen.
- Ieder dorp of iedere buurt heeft een passend voorzieningenniveau op het gebied van wonen, zorg, welzijn, cultuur en vervoer.
- Om de sociale cohesie te versterken wordt de "eigen kracht" van buurt en dorp benut.
- Meldingen over huiselijk geweld nemen af in ernst en aantal.

In 3 deelprogramma's geven wij aan hoe wij deze maatschappelijke effecten willen realiseren. Deze zijn: Thuis in je huis, Thuis in je buurt en Thuis in Drenthe.

7.1. Deelprogramma thuis in je huis

Dit deelprogramma krijgt een uitwerking in 3 thema's: Diversiteit in wonen, Zelfstandig wonen en Veiligheid in huis.

Thema Diversiteit in wonen

Wat is het vraagstuk?

In de periode tot 2015 moeten in Drenthe zo'n 30.000 woningen extra worden gebouwd. Gemeenten zijn ervoor verantwoordelijk dat dit aantal ook daadwerkelijk wordt bereikt, rekening houdend met doelgroepen als ouderen, jongeren, starters, mensen met lichamelijke en verstandelijke beperkingen of psychosociale problemen. Het Sociaal rapport Drenthe 2003 laat zien dat momenteel een tekort is van 4.500 woningen voor mensen die behoefte hebben aan wonen in combinatie met een aanbod van welzijn en zorg. Hetzelfde rapport geeft aan dat de komende jaren (tot 2010) de vraag naar deze woningen toeneemt tot ruim 11.000.

Wat doen wij al?

Met de Woonzorgstimuleringsregeling en de 3 Subsidieregelingen integraal ouderenbeleid, welzijn en zorg ondersteunen wij initiatieven die wonen in combinatie met zorg- en dienstverlening mogelijk maken.

Verder vragen wij gemeenten om woonplannen te maken die onder meer prestatieafspraken bevatten met woningcorporaties en instellingen voor zorg- en dienstverlening. Deze woonplannen geven ook inzicht in knelpunten in het woningbestand die in een aantal gevallen met behulp van de provinciale knelpuntenpot kunnen worden opgelost. Uit deze knelpuntenpot kunnen extra woningen (onder meer als het wonen met zorg betreft) worden toegekend.

Ten slotte zijn wij vanuit CWZ nog op een aantal andere manieren betrokken bij plannen die gericht zijn op wonen en leefomgeving.

Wat willen wij bereiken?

Wij vinden het belangrijk dat iedere Drentse burger die zorg of dienstverlening nodig heeft in een huis kan wonen dat is aangepast aan de specifieke behoeften en wensen. Dit betekent dat bijvoorbeeld ouderen, mensen met beperkingen, starters op de woningmarkt of jongeren die begeleid zelfstandig willen wonen, gewoon in een huis in de buurt moeten kunnen wonen.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij werken aan de totstandkoming van een toets Woonplannen. Hiermee willen wij woonplannen van gemeenten toetsen op aspecten als voorzieningen, bereikbaarheid, veiligheid, cultuur-historische waarden en de betrokkenheid van bewoners bij de totstandkoming van woonplannen.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Een inventariserend onderzoek, als onderdeel van het Onderzoeksprogramma 2004 van het onderzoeksbureau CWZ, moet inzicht geven in de woningbehoefte van de doelgroepen waarop wij ons richten.
- Wij bevorderen het aanbod van kunst en cultuur in buurt en dorp om de openbare ruimte aantrekkelijker te maken. Mensen zullen zich hierdoor eerder thuis voelen in hun omgeving. Hiervoor zetten wij verschillende middelen in, zoals de Subsidieregeling beeldende kunst en vormgeving, Stimuleringsfonds architectuur, Stichting Kunst in de Openbare Ruimte, de expertise van het CBK.
- In 2005 hebben wij een toets Woonplannen ontwikkeld waarmee wij kunnen nagaan of woonplannen rekening houden met de hiervoor genoemde aspecten en met specifieke wensen en behoeften.

- Wij zullen de organisaties STAMM of Brede Overleg Kleine Dorpen (BOKD) vragen gemeenten te ondersteunen bij het betrekken van bewoners bij woonplannen. Hierover maken wij afspraken die in de werkplannen zijn vastgelegd.
- In de gemeente Westerveld start een pilotproject Woonplannen dat dient als opstap naar onze toets. Dit project sluit aan op de VWS-pilot Platteland en Welzijn waarin provincie, gemeenten, woningcorporaties en STAMM samenwerken. Voor het project in Westerveld is naast middelen uit de VWS-pilot, € 50.000,-- beschikbaar uit het POP II.

Thema Zelfstandig wonen

Wat is het vraagstuk?

Mensen willen langer zelfstandig blijven wonen, waardoor vormen van ondersteuning nodig zijn. Ontwikkelingen op het gebied van ICT spelen daarin een belangrijke rol, zoals domotica (in woningen aangebrachte elektronische signaleringsvoorzieningen). Mantelzorg is ook een voorbeeld van ondersteuning die langer zelfstandig wonen mogelijk maakt. In de programmaliijn Participatie komt mantelzorg nader aan de orde.

Zelfstandig wonen is overigens niet per definitie beperkt tot de eigen woning, maar is ook mogelijk in een (kleinschalige) woonvorm in een instelling.

Wat doen wij al?

Met behulp van verschillende subsidieregelingen is de start van een aantal vernieuwende projecten mogelijk gemaakt. Hierin ligt de nadruk op een combinatie van wonen, zorg en welzijn. Daarnaast is een aantal projecten gerealiseerd dat gericht is op ondersteuning van mantelzorgers.

Wat willen wij bereiken?

Wij vinden het belangrijk dat mensen zolang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in de eigen leefomgeving.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

In de komende periode willen wij het toepassen van domoticavoorzieningen voor zelfstandig wonen stimuleren. Verder onderzoeken wij de mogelijkheden van kleinschalige zorg die erop gericht zijn zelfstandig wonen langer mogelijk te maken.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij stellen extra middelen beschikbaar voor ICT-toepassingen die het zelfstandig wonen ondersteunen.
- Voor de ontwikkeling van kleinschalige zorg en het stimuleren van projecten Wonen met zorg en Dienstverlening stellen wij extra budget beschikbaar.

Thema Veiligheid in huis

Wat is het vraagstuk?

Cijfers van het Ministerie van Justitie tonen aan dat geweld in huis een vorm van geweld is die het meest voorkomt. Bij huiselijk geweld gaat het om de aantasting van de persoonlijke integriteit door iemand uit de huiselijke kring. Dat is dus breder dan alleen geweld tussen (ex-)partners, ook kindermishandeling en ouderenmishandeling vallen hieronder.

Wat doen wij al?

Het project Thuisfront richt zich op de aanpak van huiselijk geweld. In dit project werken Rijk, provincie, gemeenten en maatschappelijke organisaties samen. Het doel is om slachtoffers, daders en eventueel andere betrokkenen uit de directe omgeving, zoals kinderen, gelijktijdig te helpen bij het laten stoppen van het geweld. De werkwijze is in elke Drentse gemeente geïntroduceerd.

Wat willen wij bereiken?

Wij streven naar een veilige thuissituatie. Daarvoor dragen wij vanuit onze rol bij aan de aanpak van huiselijk geweld.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen de ontwikkeling en toepassing van methodieken stimuleren die huiselijk geweld effectief kunnen aanpakken. Ook willen wij dat een goede structuur totstandkomt om huiselijk geweld te kunnen melden. Verder vinden wij het belangrijk dat het AMK samenwerkingsafspraken maakt met het netwerk rond de aanpak van huiselijk geweld. Dit komt uitgebreider aan de orde in de programmalijn Opgroeien.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

Wij vinden dat methodiekontwikkeling op provinciale schaal moet plaatsvinden. Hiervoor stellen wij op projectbasis middelen beschikbaar. Ook reserveren wij jaarlijks een aantal dagdelen bij onze budgetinstellingen om methodiekontwikkeling te ondersteunen.

Wij realiseren een herkenbaar en laagdrempelig provinciaal meldpunt voor huiselijk geweld. Hiervoor reserveren wij extra middelen. Vroegtijdig signaleren kan een preventieve werking hebben. Ook vinden wij het belangrijk dat mensen bij een meldpunt terecht kunnen voor vragen en informatie.

7.2. Deelprogramma thuis in de buurt

Dit deelprogramma bestaat uit 2 thema's: het gewenste Voorzieningenniveau en de veranderende Leefgemeenschap.

Thema Voorzieningenniveau

Wat is het vraagstuk?

In POP II geven wij aan hoe belangrijk de aanwezigheid van basisvoorzieningen is voor de leefbaarheid. Onder basisvoorzieningen verstaan wij niet alleen diverse zorgvoorzieningen, maar ook voorzieningen als het dorpshuis, supermarkt, basisschool, sportaccommodatie, huisarts, bibliotheek en openbaar vervoer. In de hoofdkernen is veelal een volledig pakket van deze voorzieningen aanwezig, maar dat geldt niet voor de kleine kernen. Bovendien is de kwaliteit van aanwezige voorzieningen niet altijd optimaal.

Wat doen wij al?

Wij beschikken over meerdere instrumenten waarmee wij het voorzieningenniveau in buurten en dorpen hebben ondersteund, zoals: subsidieregelingen, extra geld voor bibliotheekvernieuwing, de VWS-pilots Zorg en welzijn en Platteland en welzijn, Stimuleringsregeling multifunctionele dienstencentra, geld voor stedelijke vernieuwing (ISV). Budgetinstellingen als BOKD, Stichting Dorpshuizen Drenthe (SDD), STAMM en SportDrenthe werken in opdracht van ons aan een beter voorzieningenniveau. Ook verwachten wij veel van de POP II-pilots.

Het gaat binnen deze pilots voor een deel om onderzoek, voor een ander deel maatwerkprojecten die de provincie samen met gemeenten ontwikkelt. Er wordt een relatie gelegd met de integrale woonplannen en structuurvisies. Ook is een relatie met de dorpsomgevingsplannen waarmee al de nodige ervaring is opgedaan en expertise is ontwikkeld door de BOKD. De verwachting is dat met deze pilots kennis en ervaring wordt opgedaan met betrekking tot integrale planontwikkeling en dat ze leiden tot een vernieuw(en)de aanpak met betrekking tot voorzieningen, mobiliteit en wonen.

Pilots van Integrale planontwikkeling

Pilot 1, Stedelijk gebied

In het stedelijk gebied willen wij op wijkniveau een meervoudige problematiek aanpakken (wonen, mobiliteit, voorzieningen en sociale relaties). Daarbij sluiten wij zoveel mogelijk aan bij de gestarte processen van herstructurering (Emmen Revisited, Krakeel Hoozevee). De meervoudige problematiek richt zich op wonen en de veranderende vraag naar woonzorgvoorzieningen, bereikbaarheid en combinaties van voorzieningen, toepassing van ICT, (her)inrichting openbare ruimte als ontmoetings-, speel- en beweegruimte. Kortom een aanpak waarbij op wijkniveau fysieke en sociale ontwikkeling tegelijk worden aangepakt. Samen met de gemeenten Emmen en Hoozevee maken wij een plan van aanpak.

Pilot 2, Dorpsgebied

Door middel van een onderzoek naar het feitelijk gebruik van voorzieningen willen wij meer zicht krijgen hoe de sociale infrastructuur op het platteland van Drenthe verbeterd kan worden. Wij willen graag meer inzicht in de actuele behoeften van bewoners met betrekking tot de sociale infrastructuur en welke knelpunten zij daarbij ervaren.

Ook willen wij meer en beter inzicht in de (effecten van) de maatschappelijke ontwikkelingen op het Drentse platteland. Mede op basis daarvan willen wij onderzoeken in hoeverre bewoners in staat zijn zelf verbetering aan te brengen en in welk opzicht het overheidsbeleid aanpassing behoeft. In de gemeente Midden-Drenthe is inmiddels een onderzoeksproject van start onder de titel "Werkelijk waar" naar de sociale staat van Drentse kleine dorpen anno 2003, waarbij bovengenoemde vragen centraal staan.

In Westerveld is gekozen om het Woonplan als uitgangspunt te nemen. Samen met diverse betrokkenen wordt gewerkt aan het realiseren van een integraal woonplan, van waaruit een verbinding wordt gemaakt met de gewenste voorzieningenstructuur in de gemeente.

Pilot 3, Drentse Veenkoloniën

Er is een eerste studie uitgevoerd naar de veranderende sociaal-culturele aspecten van de Veenkoloniën, (Parelvissen in de Veenkoloniën). De conclusies en aanbevelingen uit deze studie en het agendapunt scholing-werk-brede school, van de Agenda van de Veenkoloniën zijn input voor deze pilot.

Wat willen wij bereiken?

Wij streven naar een goede spreiding en bereikbaarheid van voorzieningen die de zelfredzaamheid van burgers vergroot. Hiermee willen wij de leefbaarheid in buurt en dorp verbeteren en meerwaarde geven aan het wonen.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen in de periode 2004 tot en met 2007 12 projecten Multifunctionele dienstencentra honoreren. De positie van minder mobiele doelgroepen krijgt meer aandacht in ons beleid op het terrein van openbaar vervoer.

Bij projecten Stedelijke vernieuwing houden wij rekening met geschikte huisvesting en een goed voorzieningenniveau. Tot slot beschikt in 2008 iedere Drentse gemeente over een lokaal loket dat is afgestemd op de lokale behoefte.

Welke activiteiten gaan we hiervoor uitvoeren?

- Multifunctionele dienstencentra zijn een middel om in het landelijk gebied het voorzieningenniveau te verbeteren. In onze Nota multifunctionele dienstencentra, kansen voor voorzieningen in het landelijk gebied (april 2004), geven wij aan onder welke voorwaarden en met welke middelen wij de ontwikkeling van deze centra willen ondersteunen. In multifunctionele dienstencentra kunnen voorzieningen op velerlei gebied worden ondergebracht. Bijvoorbeeld: zorg, welzijn, wonen, onderwijs en cultuur. In de periode 2004-2007 is een bedrag van € 1.800.000,-- beschikbaar voor de ontwikkeling en uitvoering van initiatieven. Verder maken wij aan de hand van de werkplannen afspraken met betrokken budgetorganisaties.
- Wij stimuleren de bundeling van functies waardoor voorzieningen meer potentie krijgen en meer expertise kunnen opbouwen. Gemeenten zijn hiervoor in eerste instantie verantwoordelijk. In dit verband zijn 2 voorbeeldprojecten gestart: in Westerveld en Midden-Drenthe. Met de uitkomsten hiervan gaat STAMM ook andere gemeenten ondersteunen bij de inrichting van het gewenste voorzieningenniveau.
- Wij leveren een financiële bijdrage aan de totstandkoming van lokale loketten. Deze kunnen allerlei vragen op het gebied van wonen, welzijn en gezondheid beantwoorden. De loketten kunnen zowel fysiek als digitaal vorm krijgen. STAMM is procesbegeleider van 4 pilotgemeenten die lokale loketten ontwikkelen.
- De bereikbaarheid van voorzieningen vraagt om vervoer op maat voor vooral minder mobiele groepen. Hiertoe stimuleren wij betrokken partijen (zoals gemeenten, vervoersbedrijven, consumentenplatform, BOKD) tot samenwerking en afstemming.
- Bij projecten voor stedelijke vernieuwing vinden wij een aantrekkelijke en veilige omgeving met aandacht voor cultuur van groot belang. De komende periode ontwikkelen wij hiervoor concrete plannen.

Thema Leefgemeenschap

Wat is het vraagstuk?

In vooral kleinere leefgemeenschappen speelt de eigen kracht van bewoners een grote rol bij succesrijke initiatieven die de eigen leefomgeving verbeteren en daarmee ook de leefbaarheid vergroten. Wanneer een dorp zijn "eigen" agenda kan opstellen, zijn de resultaten het meest duurzaam. Een goede communicatie binnen de eigen leefgemeenschap en met betrokken instellingen of overheden blijkt daarbij een belangrijke succesfactor te zijn. Op dit punt valt nog meer winst te halen.

Wat doen wij al?

STAMM voert de VWS-pilot Platteland en welzijn uit met als doel de sociale infrastructuur van het platteland te verbeteren. Hiermee is bedrag van ruim € 180.000,-- aan rijksmiddelen gemoeid. Verder ondersteunen wij de totstandkoming van dorpsontwikkelingsplannen (DOP's) die de eigen kracht van de leefgemeenschap mobiliseert om concrete projecten mogelijk te maken. Spijkerboor en Nieuw-Buinen zijn geslaagde voorbeelden van DOP's waaraan andere dorpen veel kunnen hebben.

Wat willen wij bereiken?

Wij willen bereiken dat in elke buurt of dorp de aanwezige eigen kracht nog meer wordt benut en versterkt om de sociale cohesie te versterken. Op deze manier verwachten wij de kwaliteit van het wonen en de leefomgeving te verbeteren.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen in samenspraak met de betrokken gemeenten onze budgetinstellingen (BOKD, SDD, STAMM) gericht inzetten om de ontwikkeling van dorps- of wijkontwikkelingsplannen te ondersteunen. Daarmee dragen zij bij aan het genereren van dorpskracht binnen leefgemeenschappen. Op 1 januari 2009 zijn alle Drentse gemeenten digitaal ontsloten en beschikken alle dorpen over een eigen website. Vanuit POP II betalen wij het project Integrale planontwikkeling dat uit 2 onderdelen bestaat: een cursus Integrale planontwikkeling voor betrokkenen van de POP-pilots Sociale component en een Internationale uitwisseling gericht op projecten voor lokaal sociaal beleid.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

Wij stimuleren, in die gemeenten waar hiervoor voldoende draagvlak aanwezig is, de ontwikkeling van dorpsagenda's en DOP's. Hierin stellen dorpsbewoners of buurtbewoners gezamenlijk vast welke problemen een oplossing vragen. Deze leiden tot concrete activiteiten voor de maatschappelijke, culturele en sociaal-economische ontwikkeling van een dorp op buurt. Over de inzet van STAMM en BOKD maken wij afspraken die in hun werkplannen worden vastgelegd. Samen met de BOKD en de SDD voeren wij het project Digitaal Drenthe uit. Dit project moet ertoe leiden dat alle dorpen aan het eind van de beleidsperiode beschikken over een eigen website en zijn aangesloten op een digitaal netwerk. Ook worden in dit verband cursussen aangeboden om met internet te kunnen werken. Hiervoor stellen wij eenmalig middelen beschikbaar. Wij bieden betrokken ambtenaren een cursus Integrale planontwikkeling aan uit één van de POP-pilots Sociale component.

Wij nemen het initiatief tot het organiseren van een internationale uitwisseling rond integrale planontwikkeling. Dit is een samenwerkingsproject waarbij het stimuleren van bewonersparticipatie op de Molukken, als fundament voor structureel sociaal lokaal beleid, het doel is. Financiering vindt plaats door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

7.3. Deelprogramma thuis in Drenthe

Thuis in Drenthe kent als centraal thema Bovenlokale voorzieningen.

Thema Bovenlokale voorzieningen

Wat is het vraagstuk?

Onder het thema Thuis in je huis hebben wij aangegeven welk belang wij hechten aan de aanwezigheid van basisvoorzieningen. Deze kennen veelal een lokale schaal, aanwezig in de woonomgeving of binnen een redelijke afstand bereikbaar. Andere voorzieningen zoals verpleeghuis, ziekenhuis en ambulance mogen wat verder weg zijn. Culturele voorzieningen zoals theater, bioscoop, musea en voortgezet onderwijs hoeven ook niet in de directe nabijheid aanwezig te zijn. Maar ook bij basisvoorzieningen, zoals huisartsenzorg en thuiszorg, zien wij dat het aanbod steeds meer op bovenlokaal niveau georganiseerd wordt. De afstand van deze voorzieningen mag niet te groot worden. Hoe zorgen wij ervoor dat grootschalig georganiseerde voorzieningen kleinschalig kunnen worden aangeboden?

In een dunbevolkte plattelandspovincie als Drenthe vraagt dit om extra aandacht. Samenwerking en afstemming en soms bundeling van voorzieningen zijn hiervoor instrumenten.

Wat doen wij al?

Wij stimuleren het ontwikkelen van multifunctionele dienstencentra. Dit biedt mogelijkheden voor een aantal voorzieningen om een lokaal aanbod te behouden. Wij hebben middelen beschikbaar gesteld om de ontwikkeling van een drietal hospices mogelijk te maken. Dit zijn verblijfsmogelijkheden voor mensen in hun laatste levensfase. Wij hebben het project waarin de knelpunten binnen de huisartsenzorg zichtbaar worden, gefinancierd. Ook faciliteren wij de denktank Spoedzorg in Drenthe, een project waarin de ketenpartners de knelpunten en mogelijke oplossingen in de spoedzorg onder de loep nemen. Ook hebben wij eraan bijgedragen dat het steunpunt van de Open universiteit Emmen vooralsnog open blijft. Wij ondersteunen een aantal bovenlokale provinciale voorzieningen, zoals het Drents Museum, RTV Drenthe, het CBK en de provinciale steunfunctie-instellingen.

Wat willen wij bereiken?

Wij streven naar een kwalitatief goed en bereikbaar voorzieningenniveau op het gebied van wonen, welzijn, cultuur en onderwijs.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

In 2008 hebben wij samen met betrokken aanbieders in beeld gebracht wat het wenselijke aanbod is op de Drentse schaal. Daarbij hebben de aanbieders van voorzieningen op het gebied van zorg, welzijn en cultuur verdergaande samenwerkingsafspraken gemaakt. Verder ondersteunen wij gemeenten bij het ontwikkelen van hun beleid in het kader van de nieuwe Wet op de maatschappelijke ondersteuning.

Naast het ontsluiten van het cultureel erfgoed willen wij dat het gebruik van culturele voorzieningen verder is toegenomen.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

Wij stellen een beleidskader Zorg 2005-2008 op waarin wij onze visie geven op de spreiding, bereikbaarheid en de gewenste samenhang van voorzieningen. Een betere samenwerking tussen de verschillende ketenpartners in de zorg is een van de speerpunten.

Een sluitende keten van eerste- en tweedelijnszorg zullen wij stimuleren.

Wij schakelen het RPCP in om vanuit het perspectief van de zorgvragers aan te geven hoe vorm en inhoud van het aanbod eruit moet zien.

Wij blijven een aantal belangrijke (culturele) voorzieningen die voor Drenthe als geheel van belang zijn, ondersteunen.

Wij financieren de SOS Telefonische Hulpdiensten Groningen/Drenthe en Oost-Nederland voor het instandhouden van een laagdrempelig 24-uursbereikbaarheid voor mensen met hulpvragen. Wij blijven onze wettelijk taak uitvoeren inzake de huidige WZV, de Wet op het ambulance vervoer en de advisering over het aanbod vmbo.

Wij stellen een beleidskader Cultuur 2005-2008 op, waarin wij onze visie op het Drentse cultuurbeleid en de uitvoering daarvan aangeven.

8. PROGRAMMALIJN PARTICIPATIE

Inleiding

Wij vinden het belangrijk dat mensen meedoen aan de samenleving, of het nu gaat om netwerken, verenigingen, organisaties of werk en buurt. Meedoen heeft een waarde op zich. Het kan ervoor zorgen dat mensen een gezonder, aantrekkelijker en plezieriger leven leiden en niet in een isolement verkeren of daarin terecht komen. Op deze manier draagt meedoen bij aan een verrijking van het leven. Maar meedoen betekent in onze visie ook dat mensen een stem moeten hebben in de totstandkoming van ons beleid. In de programmalijnen Wonen en leefomgeving en Opgroeien is het belang hiervan ook aan de orde gekomen.

Gewenst beleid

Voor sommige groepen mensen is meedoen om verschillende redenen niet altijd mogelijk. Bijvoorbeeld als het gaat om werk, vrijwilligersactiviteiten, verenigingsleven, school of in de buurt. In de komende periode willen wij ons inzetten om meedoen voor iedereen die dat wil mogelijk te maken.

Wij vinden het belangrijk dat wij hiermee een bijdrage kunnen leveren aan het voorkomen van sociale uitsluiting, zoals ook in de programmalijn Werken en leren hebben aangegeven.

Maatschappelijke effecten

Naast het voorkomen van sociale uitsluiting, willen wij mensen stimuleren om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leefomgeving. Denk aan versterking van de positie van mantelzorgers, ondersteuning van het vrijwilligerswerk of ondersteuning van mensen die de belangen van die groep vertegenwoordigen.

Ook willen wij investeren in een structuur waarin provincie en burgers meer met elkaar in gesprek gaan over provinciaal beleid dat direct van invloed is op het leven van de Drentse inwoners.

In een drietal deelprogramma's willen wij het voorgaande verder uitwerken. Deze zijn de volgende.

- Binden en begeleiden
Werken aan oplossingen voor knelpunten die de deelname van mensen aan de samenleving belemmeren.
- Bundelen en behartigen
Faciliteren en ondersteunen van initiatieven die de inbreng van groepen mensen vergroot bij zaken die hen aangaan.
- Betrekken en betrokkenheid
Betrekken van burgers en maatschappelijke organisaties bij beleidsontwikkeling van de provincie.

8.1. Deelprogramma binden en begeleiden

Binden en begeleiden is onderverdeeld in 3 thema's. Op basis van het Sociaal rapport Drenthe 2003 kiezen wij de komende 4 jaar voor:

- Vergroten van sportdeelname;
- Stimuleren van cultuurdeelname;
- Stimuleren van integratie van allochtonen en nieuwkomers.

Onderwerpen die in dit verband ook van belang zijn, zoals het creëren van voorzieningen voor kwetsbare doelgroepen en het vergroten van arbeidsdeelname door vrouwen en allochtonen, zijn al eerder aan de orde geweest in de programmalijnen Werken en leren en in Wonen en leefomgeving.

Thema Vergroten sportdeelname

Wat is het vraagstuk?

Het blijkt dat bepaalde groepen in Drenthe onder de norm zitten als het om bewegen gaat. Wij hanteren daarvoor de Nederlandse Norm Gezond Bewegen dat een instrument is om de mate van gezond (voldoende) bewegen vast te stellen. De norm is voor kinderen minimaal een uur per dag en voor volwassenen minimaal een half uur matig intensief bewegen op minstens 5 dagen per week. Groepen die onder de norm zitten zijn: jongeren, ouderen, mensen met een verstandelijke en lichamelijke beperking, allochtonen en werknemers.

In de sport wordt onderscheid gemaakt tussen breedtesport en topsport. In deze programmalijn gaan wij in op breedtesport. Topsport, dat veel meer gericht is op het behalen van prestaties, komt aan de orde in de programmalijn Parels van Drenthe.

Wat doen wij al?

In 2002 is in cofinanciering met het Rijk het project Provinciale breedtesportimpuls gestart. Het sportbeleid heeft hierdoor een sterke impuls gekregen. Inmiddels hebben 9 Drentse gemeenten met ondersteuning vanuit *SportDrenthe* subsidie voor een breedtesportproject gekregen. Van de andere 3 gemeenten loopt de aanvraag nog. Met het Rijk is afgesproken dat succesvolle activiteiten na afloop van de projectperiode (eind 2007) een structurele basis krijgen.

Wij hebben ook geld beschikbaar gesteld voor de instandhouding en versterking van de infrastructuur (zo'n 1.350 sportverenigingen in Drenthe).

In 2002 is afgesproken een Sportmonitor te ontwikkelen om de verschillende gegevens over sportdeelname en kwaliteit van de sportinfrastructuur te kunnen meten. Omdat hiervoor weinig belangstelling bij gemeenten bestond, hebben wij besloten een representatieve provinciale (nul)meting te laten uitvoeren. Uit deze meting, die als basis dient voor de nieuwe beleidsperiode, blijkt dat er weinig verschil is tussen de Drentse situatie en het landelijke beeld.

Wat willen wij bereiken?

Wij willen dat meer inwoners van Drenthe aan sportactiviteiten gaan deelnemen. Daarbij denken wij in de eerste plaats aan de genoemde groepen. Sport is namelijk niet alleen leuk, maar bevordert ook de gezondheid en bindt mensen.

Verder willen wij de sportinfrastructuur in Drenthe verbeteren en gemeenten ondersteunen in het kader van de breedtesportimpuls.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen verschillende projecten uitvoeren om de hiervoor genoemde groepen die onder de norm zitten te activeren. Ook willen wij de Drentse sportinfrastructuur (met name sportverenigingen) ondersteunen. In de loop van deze beleidsperiode moet het sportservicepunt Drenthe volledig operationeel zijn, waarmee alle ondersteuningsmogelijkheden voor vrijwilligers in de sport inzichtelijk worden gemaakt.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij bevorderen het uitvoeren van projecten en het aangaan van nieuwe samenwerkingsverbanden om sportdeelname van de eerder genoemde groepen te vergroten. Hierover maken wij afspraken met *SportDrenthe* die in het werkplan worden vastgelegd en wij overleggen jaarlijks met alle gemeenten.
- Wij versterken de sportinfrastructuur door het uitbouwen van het sportservicepunt (bestaande uit een elektronisch loket, een database ondersteuningsmogelijkheden) en het ondersteunen van sportverenigingen (probleemoplossende ondersteuning voor individuele verenigingen, deskundigheidsbevordering via cursussen en pool van sporttechnisch kader). Ook hierover praten wij met *SportDrenthe* en gemeenten.
- Begin 2008 laten wij opnieuw een meting uitvoeren door de Hogeschool Drenthe over sportdeelname in de provincie, zodat wij een vergelijking kunnen maken met de (nul)meting van 2004.

Het Rijk bereidt overigens een vervolg op de breedtesportimpuls voor waarop wij zo mogelijk zullen inspelen.

Thema Stimuleren cultuurdeelname

Wat is het vraagstuk?

Vooraf jongeren en mensen met een laag inkomen maken in verhouding weinig gebruik van het cultuuraanbod. Het Sociaal rapport Drenthe 2003 geeft aan dat het bezoek van jongeren aan het meer traditionele cultuuraanbod (waaronder musea) de laatste jaren is gedaald, terwijl hun belangstelling voor popconcerten, festivals en dergelijke juist is toegenomen. Naar verwachting zal de krappe beurs van mensen die werkloos of arbeidsongeschikt zijn of langdurig moeten rondkomen van een laag inkomen een belemmering vormen voor deelname aan het culturele aanbod. Extra aandacht gaat verder uit naar ouderen, omdat in onze provincie sprake is van een toenemende vergrijzing.

Wat doen wij al?

Het eerder genoemde Actieprogramma cultuurbereik (2001-2004) kent jongeren als belangrijkste doelgroep. Wij werken aan een vervolg van dit Actieprogramma. Zie hiervoor de programmalijn Opgroeien.

Wat willen wij bereiken?

Naast jongeren willen wij ook dat meer ouderen en mensen met een laag inkomen van het cultuuraanbod gebruikmaken. Wij willen daarom allereerst in beeld krijgen van welke culturele voorzieningen deze groepen gebruikmaken en hoe vaak dat gebeurt.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen inzicht krijgen in de cultuurdeelname van ouderen en mensen met een laag inkomen. In het nieuwe Actieprogramma cultuurbereik willen wij, naast aandacht voor jongeren, ook projecten opnemen die gericht zijn op ouderen en mensen met een laag inkomen.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij laten in 2005 onderzoek doen naar het feitelijk gebruik en de wensen met betrekking tot het culturele aanbod door ouderen en mensen met een laag inkomen.
- Aan de hand van de resultaten van het onderzoek zal bekeken worden welke activiteiten in het kader van het Actieprogramma cultuurbereik in de periode 2006-2008 kunnen worden uitgevoerd die gericht zijn op het vergroten van cultuurdeelname door ouderen en mensen met een laag inkomen.

In het Actieprogramma cultuurbereik 2005-2008 werken wij onze activiteiten uit, waarbij wij nadrukkelijk willen samenwerken met gemeenten.

Thema Stimuleren integratie

Wat is het vraagstuk?

De integratie van allochtonen, nieuwkomers, immigranten en hun nageslacht verloopt niet zonder slag of stoot. Voorbeelden zijn de relatief hoge schooluitval, de lage arbeidsparticipatie en segregatie in wijken. De participatie van deze groep in brede zin moet omhoog. Hier is extra aandacht voor nodig en een aanpak waarbij verschillende beleidssectoren en voorzieningen betrokken zijn, zoals zorgvoorzieningen, welzijnsvoorzieningen, onderwijsinstellingen, openbare bibliotheken, woningbouwcoöperaties en de lokale en regionale omroep.

Een goede integratie vraagt ook om het bestrijden van discriminatie. Discriminatie kan zich in verschillende gedaanten voordoen: op grond van sekse, seksuele geaardheid, godsdienst, leeftijd of handicap. Wij willen een actieve en herkenbare bijdrage leveren aan het bestrijden en voorkomen van discriminatie in brede zin.

Wat doen wij al?

In de budgetperiode 2001-2004 hebben wij gekozen voor het bevorderen van integratie en participatie vanuit de invalshoek dat het om een wederzijds veranderingsproces gaat. Dit vereist medeverantwoordelijkheid en initiatief van autochtone en allochtone burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en overheden. Het provinciale integratiebeleid heeft in 2001-2004 vorm gekregen door middel van concrete activiteiten en projecten, waaronder Migratie en relatie, Anti Discriminatie Bureau-Plus, interculturalisatie van Jeugdzorg. Enova en I₂D hebben hierin een rol gespeeld. Diezelfde organisaties hebben in 2004 ook een inventarisatie uitgevoerd naar de stand van zaken rond het gemeentelijke integratiebeleid. Wij willen voortbouwen op de resultaten uit deze beleidsperiode.

Wat willen wij bereiken?

Wij streven naar kwaliteitsverbetering en innovatie van beleid en praktijk in de diverse werkvelden die van belang zijn voor volwaardige participatie en integratie. Verder willen wij dat er sprake is van meer ontmoeting, wisselwerking en debat tussen en binnen verschillende doelgroepen.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen meer inzicht krijgen in de oplossingen die voor integratievraagstukken mogelijk zijn. Hierbij is het belangrijk oog te hebben voor verschillen die bij deze oplossingen een rol spelen. Ook willen wij dat er meer provinciale interculturele debatten en ontmoetingen plaatsvinden.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Monitoring van de voortgang van resultaten.
- Signaleren van knelpunten.
- Projectontwikkeling op basis van de resultaten van de inventarisatie van Enova en I₂D. Concrete projecten komen in de loop van de beleidsperiode tot uitvoering.
- Wij maken jaarlijks afspraken over de uitvoering van activiteiten met STAMM, Enova en I₂D. Deze afspraken zullen worden vastgelegd in de werkplannen.

Gemeenten hebben de regierol bij de vormgeving van het integratiebeleid. Oplossingen zullen ook per gemeente verschillen, omdat zij afhankelijk zijn van de lokale omstandigheden. Wij willen daarbij een ondersteunende rol spelen.

8.2. Deelprogramma bundelen en behartigen

Dit deelprogramma gaat over meedoen als middel om maatschappelijke betrokkenheid te stimuleren. Wij vinden het van belang om initiatieven te ondersteunen die het verantwoordelijkheidsbesef van mensen voor de eigen sociale omgeving bevorderen. Wij werken dit uit in de thema's Faciliteren belangenbehartiging, Versterken vrijwilligerswerk en Versterken mantelzorg.

Thema Faciliteren belangenbehartiging

Wat is het vraagstuk?

Voor evenwicht en samenhang in de samenleving is het van belang dat mensen invloed hebben op de inrichting daarvan. Groepen mensen hebben verschillende wensen ten aanzien van hun levensomstandigheden en leefomgeving en ook verschillende deskundigheden. Wij willen met die wensen rekening houden en gebruikmaken van de aanwezige deskundigheid.

Wat doen wij al?

Wij hebben belangenbehartiging in de beleidsperiode 2001-2004 gefaciliteerd en ondersteund voor:

- nieuwkomers/migranten
- ouderen
- mensen met een lichamelijke en verstandelijke beperking
- jongeren
- patiënten en consumenten
- allochtonen
- vrouwen
- homoseksuelen
- uitkeringsgerechtigden

Het RPCP ondersteunde bijvoorbeeld de ouderenbonden. STAMM ondersteunde de jongerenraad en Enova ondersteunde de vrouwenorganisaties. Soms zijn subsidies ook rechtstreeks gegeven aan belangenorganisaties, zoals aan de Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksualiteit COC.

Wat willen wij bereiken?

Wij vinden het belangrijk mensen in staat te stellen hun krachten te bundelen en zodoende gesprekspartner te zijn bij diverse beleidsvoorbereidende en besluitvormingsprocessen van de overheid en andere organisaties.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen dat in meer besluiten en beleidsvoornemens rekening is gehouden met de inbreng van alle Drentse inwoners. Wij willen ook dat burgers knelpunten signaleren en oplossingen aandragen. Deze leiden tot themabijeenkomsten, voorlichtingsbijeenkomsten en tot een betere behandeling van klachten.

Welke concrete activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij gaan organisaties en instellingen die ondersteuning geven aan groepen en verenigingen die opkomen voor specifieke belangen onder voorwaarden prestatiesubsidies verschaffen. Voorwaarden daarvoor zijn de volgende.
 1. Subsidie wordt verleend voor activiteiten die georganiseerd zijn op provinciaal niveau. Hiermee bedoelen wij in elk geval minimaal twee gemeenten.
 2. De activiteiten moeten de lokale belangen overstijgen en moeten een aantoonbare meerwaarde hebben voor lokale groepen als die aanwezig zijn.

3. Het provinciaal niveau moet voor de inbreng en beïnvloeding het geëigende niveau zijn. Soms is de omvang van de groep te klein of is het probleem op provinciaal niveau zo "verdund" dat inzet op provinciaal niveau niet effectief en efficiënt is.
 4. Subsidiëring vindt slechts plaats als daadwerkelijk sprake is van aanwezigheid bij en inbreng in overleg- en beïnvloedingssituaties.
 5. Belangenbehartiging moet uitgaan van een integrale aanpak en erop gericht zijn overlappingsen te voorkomen.
 6. Subsidie kan slechts dan worden verleend als de organisatie over onvoldoende eigen middelen beschikt om de belangenbehartiging op provinciaal niveau gestalte te geven.
- Een goede belangenbehartiging van groepen leidt tot signalen die om specifiek beleid als oplossing vragen, zoals in andere programma's aan de orde komt.
 - Wij maken jaarlijks afspraken met RPCP, STAMM, Federatie van Ouderverenigingen (FvO), Enova en I₂D over de uitvoering van activiteiten, gericht op ondersteuning van belangengroepen (projectontwikkeling, deskundigheidsbevordering en organisatieontwikkeling). Deze afspraken worden vastgelegd in de werkplannen.

Thema Versterken vrijwilligerswerk

Wat is het vraagstuk?

Volgens het Sociaal rapport Drenthe 2003 houdt ruim 30% van de volwassen Drenten zich op één of andere wijze met vrijwilligerswerk bezig. Vrijwilligerswerk maakt hiermee een onmisbaar deel uit van onze samenleving. Het versterkt de sociale samenhang en biedt mensen mogelijkheden voor ontplooiing en participatie.

Vrijwilligerswerk is vooral een lokale aangelegenheid, maar dat wil niet zeggen dat de provincie geen taak heeft. Er is immers een aantal knelpunten in het vrijwilligerswerk waar alle gemeenten of vrijwilligersorganisaties mee te maken hebben, zoals het dreigend tekort aan vrijwilligers, eenzijdige samenstelling van het vrijwilligersbestand (weinig jongeren) en de noodzaak van professionalisering van het vrijwilligerswerk. Ook zijn er steeds meer initiatieven van bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties om in onderlinge samenwerking maatschappelijke doelen te realiseren, zoals werknemersvrijwilligerswerk. Omdat het thema's betreft die gemeenten overstijgen, speelt de provincie hierin een belangrijke rol.

Wat doen wij al?

Sinds 2000 voeren wij een actief vrijwilligersbeleid. Mede gestimuleerd door landelijke impulsen als de VWS-pilot Vrijwilligerswerk, de Tijdelijke Stimuleringsmaatregel Vrijwilligerswerk en het internationale jaar van het vrijwilligerswerk in 2001 is veel pionierswerk verricht. Er is een infrastructuur ontstaan van kennis en deskundigheid van vrijwilligerswerk op zowel lokaal als provinciaal niveau. Zo hebben veel gemeenten besloten een lokaal steunpunt, servicepunt of vacaturebank in te richten. Wij hebben vooral geïnvesteerd in methodieontwikkeling gericht op waardering van vrijwilligerswerk en op het werven van jongeren en werknemers.

Wat willen wij bereiken?

Het is belangrijk dat er een integraal vrijwilligersbeleid totstandkomt. Daarvoor is het nodig dat organisaties die vrijwilligers ondersteunen nauwer gaan samenwerken. Wij streven ook naar een verzakelijking en innovatie in het vrijwilligerswerk. Dit moet onder meer leiden tot nog meer waardering en erkenning van het vrijwilligerswerk en tot een versterking van de economische betekenis.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen een kwaliteitsimpuls aan het vrijwilligerswerk geven. Daarvoor zetten wij in op verdere ontwikkeling en uitvoering van methodieken. Ook een integraal aanbod van de provinciale organisaties die vrijwilligers ondersteunen, speelt hierin een belangrijke rol. Verder willen wij dat het bedrijfsleven en de publieke sector beter samenwerken.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- In 2005 realiseren wij, in het kader van de VWS-pilot Vrijwilligerwerk, een provinciaal kennisnetwerk waarmee wij gemeenten en lokale steunpunten vrijwilligerswerk ondersteunen. Dit moet ook leiden tot een betere samenwerking van organisaties die vrijwilligers ondersteunen (STAMM, BOKD, SDD, SportDrenthe, Enova, RPCP). Vanaf 2006 is STAMM verantwoordelijk voor het netwerk.
- Wij financieren het scholenproject Vrijwilligerswerk dat jongeren via het onderwijs ervaring wil laten opdoen met het vrijwilligerswerk. Het project is een vervolg op de succesvolle pilot in Assen in 2003-2004.
- Wij subsidiëren het pilotproject Lokale makelaar. Dit project moet bedrijven en vrijwilligersorganisaties bij elkaar brengen en hen helpen leuke en zinvolle projecten op te zetten. De uitvoering zal door STAMM plaatsvinden. Mogelijk kunnen wij met dit project deelnemen aan het landelijk traject van CIVIQ.
- Eens in de 2 jaar reikt de provincie een vrijwilligersprijs uit (zie programmalijn Parels van Drenthe).
- Bij een positieve evaluatie krijgt het project Toolkit een structurele basis (zie ook programmalijn Parels van Drenthe).
- Over de uitvoering van vrijwilligersactiviteiten maken wij jaarlijks afspraken met STAMM die worden vastgelegd in het werkplan.

Thema Versterken mantelzorg

Wat is het vraagstuk?

Ongeveer 10% van de mensen in Drenthe verleent mantelzorg (hulp in eigen kring). Deze zorg is sterk verbonden met meedoen aan de samenleving. Mantelzorg handhaaft en bevordert namelijk de maatschappelijke participatie van degenen die mantelzorg krijgen, omdat de hulp en zorg in de eigen omgeving gegeven wordt. Het meedoen van de mantelzorger zelf kan er echter door onder druk komen te staan, omdat veel van de mantelzorger wordt geëist.

Wat doen wij al?

Lange tijd kon de mantelzorger op niets of niemand terugvallen voor ondersteuning. Daar is de laatste jaren verandering in gekomen. Wij hebben al verschillende projecten voor mantelzorgers geïnitieerd en gefaciliteerd. Mede hierdoor konden mantelzorgers zich als Drents platform organiseren en een vaste gesprekspartner worden van zorgverleners, verzekeraars, indicatieorganen en overheid. Steunpunten en lotgenotencontacten zijn totstandgekomen. Voor jonge mantelzorgers is de basis voor een ondersteunend netwerk gelegd dat de hele provincie bestrijkt.

Wat willen wij bereiken?

De verwachting is dat de betekenis van de informele zorg de komende decennia zal groeien. Dit is een gevolg van wijzigingen in de AWBZ, bezuinigingen in de zorg (thuiszorg), toenemende participatie op de arbeidsmarkt, de dubbele vergrijzing, omslag naar vraaggerichte zorg, individualisering en het zo lang mogelijk zelfstandig willen wonen. Aandacht en ondersteuning van de positie van mantelzorgers en meer inzet van vrijwilligers in de mantelzorg is daarom nodig.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen komen tot een effectieve ondersteuningsstructuur en een sterkere positie van mantelzorgers. Verder willen wij dat er meer contactgroepen voor lotgenoten komen en dat er meer vrijwilligers in de mantelzorg actief zijn. Ook willen wij dat mantelzorgers, naast andere partijen, betrokken zijn bij voor hen belangrijke ontwikkelingen.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Ondersteunen van het Drents Platform Mantelzorgers (DPM) door STAMM.
- Betrekken van de georganiseerde netwerken rond mantelzorg, zoals Samenwerken aan Samenhang bij de relevante onderdelen van de provinciale beleidsontwikkeling.
- Financieren van projecten gericht op:
 - werving van vrijwilligers die ingezet kunnen worden om tekorten in de mantelzorg op te vangen;
 - bieden van respijtzorg (vervangende mantelzorg);
 - verbeteren van de positie van jonge mantelzorgers.

De ondersteuning van het DPM willen wij faciliteren via STAMM. Jaarlijks willen wij met STAMM afspraken maken over de uitvoering van de activiteiten. Hierbij willen wij de samenwerking tussen STAMM, RPCP en Enova verbeteren.

8.3. Deelprogramma betrekken en betrokkenheid

In dit deelprogramma geven wij aan hoe wij burgers en maatschappelijke organisaties willen betrekken bij de beleidsontwikkeling van de provincie.

Wat is het vraagstuk?

Wij hebben weinig direct contact met inwoners. Om mensen echt in het middelpunt te zetten, is het noodzakelijk om onze manier van werken zo te organiseren dat wij ook weten wat mensen willen en wat ze kunnen bieden. Op deze manier kunnen wij daarvan beter gebruikmaken.

Wat doen wij al?

Op dit moment worden inwoners niet structureel betrokken bij het provinciaal beleid. Er zijn wel ad-hocactiviteiten geweest waarvan de Ideeënfabriek, gericht op jeugdigen, een goed voorbeeld is.

Wat willen wij bereiken?

Inwoners van Drenthe hebben vaak geen duidelijk beeld van wat de provincie doet en wat zij zelf eventueel daarvoor kunnen betekenen. Wij vinden het daarom belangrijk inwoners meer te betrekken bij ons beleid in brede zin. Dit moet leiden tot een meer vraaggerichte, interactieve besluitvorming.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen een duidelijker zicht op de beleving en behoeften van Drentse inwoners, zodat wij een effectiever en beter op de daadwerkelijke wensen en behoeften van de inwoners van Drenthe afgestemd beleid kunnen voeren.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Interactie met inwoners in verschillende vormen. Daarvoor ontwikkelen wij een project onder de naam Drenthescoop, waarbinnen inwoners en medewerkers van de provincie van gedachten wisselen over verschillende aspecten van ons beleid. Voor jongeren willen wij een nieuwe Ideeënfabriek laten voorbereiden. Voor kinderen denken wij aan een project onder de naam Kinderkabinet.

-
- Wij bereiden werkvormen voor om onze interactie met partners als gemeenten en instellingen te verbeteren.
 - Onder de naam Booming Bartje willen wij eenmaal per jaar gemeenten, instellingen en inwoners bij elkaar laten brengen rond een thema dat "booming" is.

Een deel van deze activiteiten heeft een relatie met andere programmalijnen. Voor dit deelprogramma reserveren wij jaarlijks een budget.

9. PROGRAMMALIJN PARELS VAN DRENTHE

Inleiding

Drenthe heeft veel om trots op te zijn. Onze provincie staat letterlijk en figuurlijk op de kaart. Deze kaart willen wij in de komende jaren verder verfijnen, verfraaien, uitbreiden en ook nadrukkelijk uitdragen. Dit doen wij in de eerste plaats voor onze eigen inwoners, maar ook voor bezoekers die bijvoorbeeld als toerist naar onze provincie komen.

POP II vormt een belangrijk kader voor de kaart van Drenthe op het gebied van CWZ. Daarin staat onder meer beschreven dat Drenthe kostbaar kapitaal bezit op velerlei terrein. Zo heeft onze provincie nog volop ruimte en rust om van die ruimte te genieten, om er te wonen en te werken. Drenthe kent relatief goede milieuomstandigheden en heeft een uniek landschap met waardevolle natuur, eeuwenoude cultuur en een landbouw die bij het landschap past.

Gewenst beleid

De provincie wil de eigen kwaliteiten duurzaam ontwikkelen. Dat betekent een goed evenwicht bewaren tussen enerzijds een verdere economische en toeristische ontwikkeling van Drenthe en anderzijds het handhaven en versterken van de eigen, kenmerkende kwaliteiten. Wij willen dat cultuurhistorie richtinggevend is voor het ruimtelijk beleid.

Vanuit ons beleid willen wij een bijdrage leveren aan het behouden en versterken van deze kwaliteiten. Dat is voor een belangrijk deel al gebeurd in de voorgaande programmalijnen van deze nota. In deze programmalijn geven wij aan wat onze provincie verder te bieden heeft op vooral het gebied van cultuur en (top)sport en hoe wij deze kwaliteiten willen behouden, uitbouwen en promoten. Dit laatste kan bijvoorbeeld door middel van het ontwikkelen van een website of cultuurkrant.

Maatschappelijke effecten

Wij willen in de komende periode Drenthe nog meer op de kaart zetten als het gaat om CWZ. Dat gebeurt aan de hand van 2 deelprogramma's.

In het eerste deelprogramma gaat het om zaken die horen bij behoud en ontsluiting van de bestaande (vooral culturele) infrastructuur. Een voorbeeld daarvan is de instandhouding en ontsluiting van het culturele erfgoed van Drenthe.

In het tweede deelprogramma gaan wij in op aspecten die wij in de komende beleidsperiode willen uitbouwen. Hierbij richten wij ons bijvoorbeeld op professionalisering van organisaties, bereik van een groter publiek en/of het organiseren van aansprekende evenementen.

9.1. Deelprogramma behoud en ontsluiting

Dit deelprogramma werken wij uit in de thema's Behoud cultuurhistorisch erfgoed, Musea en Streektaal.

Thema Behoud cultuurhistorisch erfgoed

Wat is het vraagstuk?

In het landschap van onze provincie spelen cultuurhistorisch waardevolle elementen een belangrijke rol. Drenthe is bekend om de hunebedden maar ook grafheuvels zijn nog volop in het landschap terug te vinden. Daarnaast is er een grote rijkdom aan monumenten.

De brinkdorpen met hun rietgedekte boerderijen zijn beeldbepalend. Maar ook dorpen als Frederiksoord en Veenhuizen geven als monumentenkolonies een belangrijk beeld van onze geschiedenis. Er komen nog te weinig projecten van de grond op het gebied van cultuurhistorie, terwijl de financieringsmogelijkheden wel voorhanden zijn. Om kansen te benutten en ons cultureel erfgoed te behouden en te ontwikkelen, zijn extra inspanningen nodig. Een deelgebied dat nog relatief weinig ontwikkeld is, is dat van de historische informatievoorziening. De rol van het Drents Archief hierbij vinden wij belangrijk.

Wat doen wij al?

Wij zetten ons al jaren in voor behoud en ontwikkeling van ons cultureel erfgoed, zoals op het gebied van monumentenzorg, archeologie en regionale geschiedenis. Om deze voor belangstellenden te ontsluiten, worden meerdere activiteiten uitgevoerd door het Drents Museum, het Drents Plateau, Drentse Taol, de Stichting "Het Drentse Landschap", Archeologisch depot Nuis, Archiefinspectie en projecten als het Audiovisueel Archief en het Drents Erfgoedplein.

Een belangrijke ontwikkeling in de afgelopen jaren was de digitale ontsluiting van erfgoed informatie zoals we in de vorige programmalijn al hebben aangegeven. Ook zijn we begonnen met het opzetten van een cultuurhistorische waardenkaart (CHW). Deze kaart is een verzameling van 3 deelkaarten op het gebied van archeologie, (steden)bouwkunde en historische geografie met een waardering voor de verschillende onderdelen. In 2004 zijn wij gestart met de oprichting van een Drents Architectuur Centrum dat zich gaat bezighouden met de inrichting van de openbare ruimte. 2003 was het Jaar van de boerderij waardoor de belangstelling voor cultuurhistorie en landschap is toegenomen. In voorbereiding is de instelling van een monumentenloket waar gemeenten, instellingen en particulieren in de toekomst terecht kunnen met hun vragen.

Het projectbureau Belvédère Noord-Nederland is onlangs van start gegaan. Het projectbureau zal als projectmakelaar optreden voor de regionale en lokale overheden. Het heeft een ondersteunende en projectinitieënde rol. Dit projectbureau zal de vele kansen die er zijn in Drenthe om cultuurhistorie aan ruimtelijke kwaliteit te koppelen benutten en hiertoe projecten ontwikkelen. Tot slot zijn ook nieuwe initiatieven op het terrein van erfgoededucatie genomen (zie programmalijn Opgroeien). Niet onbelangrijk is natuurlijk het verlenen van subsidies voor de instandhouding van cultuurhistorische objecten. Het Drents Plateau voert voor ons een zestal subsidieregelingen uit.

Wat willen wij bereiken?

Zoals afgesproken in POP II, gaan wij de CHW verder aanvullen. Nog niet alle cultuurhistorisch belangrijke gegevens zijn geïnventariseerd. Wij ontwikkelen ook een (digitaal) informatie-systeem waarmee meer informatie in woord en beeld over de kenmerken van een monument of gebied kan worden opgevraagd. Wij vinden het belangrijk dat de gegevens van deze kaart een rol spelen in de ruimtelijke planvorming en de ontwikkeling van het cultuurtoerisme.

Het projectbureau Belvédère Noord-Nederland moet ervoor zorgen dat het aantal "Belvédère"-projecten in onze provincie toeneemt. Ook heeft het de taak zich door te ontwikkelen tot een Noord-Nederlands projectbureau dat ondersteunend zal zijn voor de noordelijke lokale en regionale overheden. Samen met gemeenten willen wij het debat over de inrichting van de openbare ruimte bevorderen. Wij streven naar het bundelen van expertise (inhoudelijk en financieel) op het gebied van cultuurhistorie en landschap waarvan burgers en gemeenten gebruik kunnen maken.

Wij willen dat de (archeologische) monumenten in Drenthe behouden blijven door het verlenen van stimuleringsubsidies en (restauratie)adviezen.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen de CHW ontsluiten en aanvullen met gegevens over zand- en klinkerwegen, ontwikkelingen in de vorige eeuw (jonge ontginningen, boswachterijen) en wederopbouw. Verder willen wij een vaste inbreng van cultuurhistorische deskundigheid in de provinciale Commissie Afstemming Ruimtelijke Plannen (CARP). Ook willen wij een toename van het aantal gehonoreerde Belvédèreplannen. Wij moeten bezien hoe het projectbureau Belvédère Noord-Nederland tot een Noord-Nederlands projectbureau uit kan groeien. Het Architectuur Centrum Drenthe is operationeel en organiseert naast debatten met deskundigen en burgers ook exposities. Jaarlijks wordt een dag van de architectuur georganiseerd. Wij willen tot slot dat een monumentenloket tot stand komt waarmee integrale adviezen op het gebied van cultuurhistorie gegeven kunnen worden.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij subsidiëren het Drents Plateau dat zich inzet voor de ontwikkeling en uitbouw van één projectbureau Belvédère Noord-Nederland en het Architectuur Centrum Drenthe. Elk jaar maken wij werkafspraken, onder meer over het aantal te honoreren Drentse Belvédère-projecten, de inspanningen die het Drents Plateau zal verrichten om het projectbureau Belvédère Noord-Nederland daadwerkelijk uit te laten groeien tot een noordelijk projectbureau en over de debatten over Architectuur en de dag van de architectuur.
- Bewerkstelligen vaste inbreng cultuurhistorische deskundigheid in de CARP.
- Subsidiëren Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis.
- In de Cultuurnota 2005-2008 zal het overige beleid ten aanzien van de relevante instellingen, Monumentenzorg, archeologie en geschiedenis nader worden vormgegeven.
- Wij zullen een aantal goede (digitale) erfgoedprojecten voortzetten in de periode 2005-2008.

Thema Musea*Wat is het vraagstuk?*

Een goed leefklimaat moet worden bevorderd en de Drentse identiteit moet bewaard en ontsloten worden. De aanwezige culturele elementen moeten wij behouden en daarom zullen wij ons blijvend moeten inzetten om materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving te verzamelen, te bewaren, te onderzoeken en toegankelijk te maken. Hierin is een belangrijke rol weggelegd voor de musea die ook een bijdrage leveren aan de uitstraling en promotie van Drenthe. Verder heeft een tweetal instellingen, namelijk Museum De Buitenplaats en het Nationaal Hunebedden Informatiecentrum, aangegeven een structurele rol te willen vervullen in de museale infrastructuur.

Wat doen wij al?

Door het structureel ondersteunen van het Drents Museum leveren wij al een belangrijke bijdrage aan het behoud en ontwikkeling van de Drentse identiteit. Speerpunten zijn archeologie, kunst rond 1900 en hedendaagse realistische kunst uit het noorden van ons land.

Daarnaast financieren wij ook de provinciaal museumconsulent, ondergebracht bij het Drents Plateau, die de Drentse musea adviseert en in samenwerking met de Federatie van Drentse Musea en Oudheidskamers bijdraagt aan afstemming, samenwerking, netwerkvorming, promotie en deskundigheidsbevordering. Daarnaast is de museumconsulent verantwoordelijk voor de uitvoering van landelijke projecten als de Museumregistratie en Musip (collectieregistratie). Herinneringscentrum Kamp Westerbork is voor Drenthe ook een belangrijke culturele instelling. Naast het Rijk leveren wij een kleine, structurele financiële bijdrage.

Daarnaast verlenen wij subsidies voor het verbeteren van de presentatie (vitruines en belichting) en voor educatieve en promotionele activiteiten van musea.

Wat willen wij bereiken?

Wij streven naar het behoud van culturele waarden door middel van het gericht verzamelen, bewaren, onderzoeken en toegankelijk maken van materiële getuigenissen en hun omgeving.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen de huidige museale infrastructuur goed tegen het licht houden. Daarbij willen wij komen tot versterking van deze infrastructuur om substantiëler bij te kunnen dragen aan het verzamelen, bewaren, onderzoeken en toegankelijk van (im)materiële getuigenissen en hun omgeving.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Het museumbeleid zal nader worden uitgewerkt in de Cultuurnota 2005-2008.
- Subsidiëren van het Drents Museum, provinciaal museumconsulent (het Drents Plateau), Federatie Drentse Musea en het Herinneringscentrum Kamp Westerbork.

Thema Streektaal*Wat is het vraagstuk?*

Steeds minder jongeren en hoger opgeleiden spreken Drents. Daardoor bestaat het risico dat het Drents als levende taal uitsterft.

Wat doen wij al?

Wij subsidiëren verschillende instellingen die tot doel hebben het Drents in stand te houden, zoals Drentse Taol, Het Drentse Boek, Roet en Oeze Volk. Ongeveer driekwart van de Drentse inwoners spreekt nog Drents en de helft van de inwoners doet dat dagelijks. Ruim 80% van de Drentse inwoners vindt het behoud van de Drentse taal belangrijk¹⁸.

Wat willen wij bereiken?

Wij willen het gebruik van de Drentse taal bevorderen, omdat het een belangrijke cultuurhistorische waarde heeft en omdat het belangrijk is voor de identiteit en het zelfbewustzijn van onze inwoners. In de komende beleidsperiode leggen wij het accent op het ontwikkelen van activiteiten in het (basis)onderwijs.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen blijvende aandacht voor het Nedersaksisch waar het Drents als streektaal onderdeel van uitmaakt. Wij willen dat het aantal en de kwaliteit van literaire publicaties in de streektaal toeneemt. De loketfunctie van streektaalinstellingen moet verbeteren, zodat herkenbaarheid en toegankelijkheid voor potentiële gebruikers groter wordt. Wij willen de uitvoering van wetenschappelijk onderzoek stimuleren waar dat concrete handvatten oplevert voor doelgericht streektaalbeleid, met name gericht op onderwijs en cultuureducatie. Wij willen projecten in het onderwijs ondersteunen die het Drents bevorderen. Tot slot willen wij de uitgifte van goede en waardevolle Drenthiana (boeken over cultuur en geschiedenis van Drenthe) mogelijk blijven maken.

¹⁸ Telefonische enquête in Emmen, uitgevoerd door de Afdeling Marktonderzoek van Pricon Teleservices BV, eind 2002 en opiniepeiling in de provincie Drenthe uitgevoerd door Aha! Marktonderzoek, 11-13 februari 2003.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- 1 loket creëren waar taalbevordering en publicaties plaatsvinden.
- Wij stimuleren instellingen vraaggericht te werken aan streektaalprojecten, vooral aan projecten voor het onderwijs.
- Wij dragen financieel bij aan de eerste fase van het project Taalwetenschappelijk onderzoek, in samenwerking met de Stichting Drentse Taal en PABO "De Eekhorst".
- Nadere concretisering van het streektaalbeleid vindt plaats in de Cultuurnota 2005-2008.

9.2. Deelprogramma uitbouwen

Het Sociaal rapport Drenthe 2003 geeft aan dat relatief veel Drenten in de dienstverlening werken, vooral in de Sectoren Cultuur, Sport en Recreatie. In de komende beleidsperiode willen wij aan de hand van dit deelprogramma de cultuursector en de sportsector verder versterken. Uitwerking hiervan vindt plaats in de thema's: Versterking culturele infrastructuur, Amateurkunst en kunstzinnige vorming, Podiumkunsten, Cultuurtoerisme, Festivals, Drents sporttalent, Sportevenementen en Provinciale sportprijzen.

Thema Versterking culturele infrastructuur

Wat is het vraagstuk?

In noordelijk verband constateren we dat de culturele infrastructuur impulsen nodig heeft om de aanwezige potentie eruit te halen. Het Noorden mist maar al te vaak de boot als het om landelijke fondsen gaat. Hierover willen de 3 noordelijke provincies en de gemeenten Groningen en Leeuwarden afspraken maken met de staatssecretaris voor de volgende convenantperiode (2005-2008).

Ook op lokaal niveau zijn impulsen nodig om de culturele infrastructuur te versterken. Hierdoor kunnen meer mensen deelnemen aan diverse vormen van kunst en cultuur.

Wat doen wij al?

Wij hebben al meerdere malen bij de rijksoverheid aangedrongen op extra impulsen voor het Noorden. Met het project Culturele gemeente dragen wij bij aan de versterking van de culturele infrastructuur op lokaal niveau. Zo heeft de gemeente Borger-Odoorn als culturele gemeente in 2002 gewerkt aan een betere infrastructuur, samenwerking en beeldvorming over cultuur. De positieve evaluatie gaf ons aanleiding dit project voor te zetten.

Wat willen wij bereiken?

Wij willen de komende periode met behulp van het instellen van een Noordelijk Productiefonds een financiële impuls geven aan de ontwikkelingspotentie die er is in het Noorden.

Wij organiseren elke 2 jaar een project Culturele gemeente. Voor het jaar 2005 is Assen daarvoor aangewezen.

Wij willen ook diverse (semi-)professionele productiekernen op het gebied van locatietheater, jeugd en jongerentheater ontwikkelen.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

In noordelijk verband willen wij nieuwe interdisciplinaire samenwerkingsverbanden (bijvoorbeeld tussen kunsten en erfgoed) stimuleren, experimenten op het gebied van de kunsten belonen en een instelling met groeimogelijkheden de kans te geven zich te ontwikkelen tot een rijksinstelling.

Op lokaal niveau willen wij culturele gemeenten de vrijheid geven de organisatie van het culturele jaar zelf uit te werken.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Instellen van een Noordelijk Productiefonds, waarmee interdisciplinaire samenwerkingsvormen, experimenten op gebied van kunsten en doorgroeien naar rijksinstelling financieel kunnen worden ondersteund.
- Wij stellen geld beschikbaar voor het project Culturele gemeente (€ 90.000,-- per 2 jaar)
- Wij stellen een Cultuurnota 2005-2008 op waarin wij aangeven hoe de culturele infrastructuur in Drenthe kan worden verstrekt.

Thema Amateurkunst en kunstzinnige vorming

Wat is het vraagstuk?

Drenthe kent naar verhouding al een grote dichtheid van activiteiten op het gebied van amateurkunst en kunstzinnige vorming. Deze activiteiten zijn belangrijk voor de sociale structuur in de provincie. Wij willen de kwaliteit van de amateurkunst en kunstzinnige vorming op een hoger plan brengen en blijvend versterken.

Wat doen wij al?

Wij ondersteunen al sinds jaar en dag activiteiten op het gebied van amateurkunst en kunstzinnige vorming met incidentele subsidies aan activiteiten en structurele subsidies aan instellingen. Voorbeelden hiervan zijn theater- en muziekvoorstellingen als de zomerconcerten van Wim Stoppelenburg en jeugdtheatervoorstellingen van Stichting Prompt of orkesten als het Drents Symfonie Orkest en het Drents Fanfare Orkest.

Wat willen wij bereiken?

Wij willen bijdragen aan het instandhouden van maatschappelijke verbanden die actieve en passieve cultuurparticipatie van de burger bevorderen. Ook willen wij bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling van het individu en aan een versterking van het culturele klimaat.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Kwalitatief hoge amateurkunst bevordert uitstraling en publieksdeelname. Initiatieven voor theater en/of kunstvakopleiding zullen wij ondersteunen. Dit biedt mogelijkheden voor professionalisering en doorgroei. Verder willen wij een hbo Kunstenopleiding in Drenthe vestigen. Deze opleiding kan een brug slaan tussen amateurkunst en kunstzinnige vorming enerzijds en de bestaande theateropleidingen buiten onze provincie anderzijds.

Welke concrete activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

Nadere uitwerking van ons beleid op amateurskunst en kunstzinnige vormgeving zal plaatsvinden in de Cultuurnota 2005-2008.

Thema Podiumkunsten

Wat is het vraagstuk?

Drenthe beschikt niet over professionele podiumkunstgezelschappen. Wij maken wel gebruik van de producten van een aantal noordelijke en landelijke instellingen voor podiumkunsten zoals het Noord Nederlands Orkest, Galili Dance, Noord Nederlands Toneel, Tryater, de Citadel, Theater te Water en Benjamin. Instandhouding van die voorzieningen en het bevorderen van samenwerking met culturele instellingen en het onderwijs vinden wij belangrijk.

Wat doen wij al?

Wij zijn verantwoordelijk voor spreiding en bevordering van de kwaliteit van podiumkunsten. Daarnaast dragen wij financieel bij aan jeugdtheater en aan semi-professionele producties. Speciale aandacht gaat uit naar toneel, muziek, dans en filmkunst.

Wat willen wij bereiken?

Wij streven naar een aanbod van podiumkunsten dat van hoge kwaliteit is en evenwichtig is gespreid over de provincie. Dit aanbod moet aansluiten bij de Drentse situatie. Daarnaast willen wij de onderlinge samenwerking verbeteren.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen het huidige aanbod bestendigen en aanvullen met nieuwe initiatieven waaronder locatietheater dat de omgeving als uitgangspunt neemt. Met cultuurscholen willen wij speciale podiumkunstprogramma's ontwikkelen.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

In de Cultuurnota 2005-2008 zal het beleid op gebied van podiumkunsten worden verwoord.

Thema Cultuurtoerisme*Wat is het vraagstuk?*

Cultuurtoerisme is belangrijk voor de Drentse economie. Het levert een substantiële bijdrage aan het versterken van het vestigingsklimaat en werkgelegenheid. De kwaliteit van de cultuurcomponent moet sterker ontwikkeld worden.

Wat doen wij al?

Vanuit een economische- en vanuit een culturele invalshoek zetten wij ons in om op het terrein van het cultuurtoerisme een sterke spin-off te creëren.

Eind negentiger jaren is hier een start mee gemaakt en met de ervaring en kennis van de afgelopen periode streven wij naar een verdere ontwikkeling van het cultuurtoerisme.

In september 2000 is het project Cultuurtoerisme Drenthe gestart, waarin de provincie Drenthe met de provinciale culturele instellingen zoals het Drents Plateau, Kunst&Cultuur Drenthe, het Drents museum, het CBK Drenthe en het Nationaal Hunebedden Informatiecentrum samenwerkt. De uitwerking is gericht op: prehistorie, veen en Van Gogh, dorpen en boerderijen, Maatschappij van Weldadigheid en Veenhuizen. Dat leidde tot verdere samenwerking met de overheid, bibliotheken, musea, kunstenaars, MKB en provinciaal gesubsidieerde instellingen. Ook is de provincie Drenthe gestart met het project Archeolandschap waarvan de coördinatie ligt bij het Drents Plateau en waarvoor een Belvédèresubsidie is ontvangen.

Wat willen wij bereiken?

Een verdere ontwikkeling van het cultuurtoerisme in Drenthe, waarbij culturele component kwaliteit heeft.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Als provincie willen wij een integraal cultuurtoeristisch beleid voeren, waarbij de economische en de culturele invalshoek elkaar versterken.

Wij willen onderzoeken in hoeverre het prehistorische Archeolandschap mogelijkheden biedt als (Europees) thema om het archeologische erfgoed van Drenthe internationaal op de kaart te zetten, maar ook ingezet kan worden in het kader van cultuurtoerisme.

Ook streven wij naar behoud van het culturele erfgoed van Veenhuizen. Daarvoor is verder uitwerking van het masterplan nodig.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Zorgdragen voor een kwalitatief goede component cultuur in cultuurtoerismeprojecten.
- Samenwerkingsverbanden van culturele instellingen met initiatiefnemers uit het veld zullen worden gestimuleerd en geïnitieerd.
- Het cultureel erfgoed in Veenhuizen behouden en ontsluiten.
- Wij willen een verdere ontwikkeling en uitvoering van het project Archeolandschap door het Drents Plateau, waaronder de uitgave van een reek cultuurtoeristische gidsen.

Thema Festivals

Wat is het vraagstuk?

Vernieuwing van het kunstaanbod en verbetering van het imago van de provincie zijn nodig om Drenthe ook voor jongeren aantrekkelijk te maken. Festivals geven extra kleur aan de cultuur, bevorderen het toerisme en dragen bij aan een jonger imago. Door het laagdrempelige karakter van festivals wordt ook relatief eenvoudig een breed en nieuw publiek bereikt.

Wat doen wij al?

De afgelopen jaren hebben wij ons nadrukkelijk ingezet voor festivals in Drenthe. Er is een Festivalnota verschenen en hieruit is de Subsidieregeling festivals, een fonds voor festivals en structurele ondersteuning van een aantal festivals voortgekomen. Daarnaast is het provinciale festivalbureau gestart met zijn werkzaamheden.

Wat willen wij bereiken?

Wij willen het in de vorige beleidsperiode in gang gezette beleid continueren en uitbouwen. Daarbij streven wij naar kwaliteitsverbetering, verdere professionalisering en nieuwe initiatieven die gericht zijn op meer grootschalige festivals.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen meer aansprekende, kwalitatief goed geprogrammeerde muziek- en theaterfestivals in Drenthe. Wij willen verder een multidisciplinair Jongeren Cultuurfestival. Het TT Circuit willen wij geschikt maken als locatie voor grootschalige festivals met (inter)nationale uitstraling.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor organiseren?

In onze cultuurnota werken wij op basis van de evaluatie van het beleid van de afgelopen 3 jaar onze plannen voor festivals in Drenthe verder uit.

Thema Drents sporttalent

Wat is het vraagstuk?

Ook op het gebied van sport is het imago van onze provincie niet erg positief. Profileren op dit terrein vinden wij daarom noodzakelijk. Wij willen Drentse jongeren ondersteunen bij het verder uitbouwen van hun sporttalent. Daarmee willen wij ook voorkomen dat zij al op jonge leeftijd buiten de provincie terechtkomen. Met regionale talentcentra kunnen wij zorgen voor goede trainingsfaciliteiten en een kweekvijver voor sporttalenten.

Wat doen wij al?

In de afgelopen beleidsperiode werden Drentse talenten voor het eerst ondersteund door het Olympisch Steunpunt Noord-Nederland (OSNN). Zij hebben in de afgelopen jaren een netwerk opgebouwd in Drenthe en er is geïnvesteerd in deskundigheidsbevordering van Drentse coaches.

Met behulp van startsubsidies hebben wij al de totstandkoming van enkele talentcentra kunnen stimuleren zoals het Hippisch Talentcentrum in Dwingeloo en het Zwem Talentcentrum Noord-Nederland.

Wat willen wij bereiken?

Wij vinden het belangrijk dat onze sporttalenten zich maximaal kunnen ontwikkelen door de aanwezigheid van een goed functionerend netwerk van faciliteiten. Daarbij is ook de inzet van betrokken organisaties nodig, waardoor talenten voor hun ontwikkeling langer in Drenthe kunnen blijven. Wij richten ons daarbij op het versterken van de bestaande infrastructuur van sporten die al op hoog niveau in Drenthe worden beoefend.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Wij willen activiteiten op het vlak van sport, opleidingen en dergelijke effectief samenbrengen om Drentse talenten te kunnen ondersteunen. Ook willen wij de deskundigheid van het technische sportkader bevorderen. Verder willen wij dat nieuwe talentcentra van de grond komen.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij stellen subsidie beschikbaar om de persoonlijke ondersteuning van talenten mogelijk te maken door de door NOC*NSF daartoe aangewezen organisatie. Dat is op dit moment het OSNN.
- Wij subsidiëren genoemde instantie voor het organiseren van jaarlijkse bijeenkomsten voor coaches.
- Wij stellen als startsubsidie maximaal € 5.000,-- per talentcentrum beschikbaar. Voorwaarden daarvoor zullen wij uitwerken in een afzonderlijk document. Een daartoe door NOC*NSF aangewezen organisatie adviseert bij de oprichting van deze centra, waarvoor zij (mede) door ons gesubsidieerd worden.

Thema Sportevenementen*Wat is het vraagstuk?*

Ook belangrijk voor het imago van Drenthe is het bieden van topsportevenementen. Deze kunnen verder, naast een economisch effect, ook een stimulans inhouden voor sportdeelname en vrijwilligerswerk.

Wat doen wij al?

Drenthe heeft al sinds 1990 een reputatie op het gebied van gehandicaptensport, doordat zonder onderbreking kampioenschappen en evenementen in onze provincie plaatsvonden. De hiermee opgebouwde infrastructuur leidde ertoe dat in 2001 de Nederlandse Kampioenschappen en in 2003 de Europese Kampioenschappen (EK) atletiek voor gehandicapten in Drenthe werden gehouden. Voor beide evenementen hebben wij incidenteel substantiële bijdragen vrijgemaakt.

Daarnaast hebben wij een paar keer uit het krediet Sportstimulering financieel bijgedragen aan evenementen met promotionele waarde voor Drenthe als sportprovincie.

Wat willen wij bereiken?

Vanuit ons beleid op het terrein van CWZ streven we naar verdere profilering van de topgehandicaptensport. Ook in de media is groeiende erkenning en aandacht voor deze tak van sport. Het EK atletiek voor gehandicapten 2003 heeft bewezen hoe succesvol zo'n evenement kan zijn: veel publiek, vrijwilligers, betrokkenheid scholen en veel zogenaamde spin-off-projecten (bijvoorbeeld werkervaringsproject ICT ex-psychiatrische patiënten, start landelijk kennismakingsproject Sport voor jonggehandicapten).

Wij onderzoeken in 2004 de mogelijkheden voor een structurele, financieel gezonde basis voor topevenementen in de gehandicaptensport. Als daarvoor onvoldoende basis aanwezig blijkt te zijn, onderzoeken wij daarna in samenwerking met andere partijen andere mogelijkheden. Te denken valt aan de ontwikkeling en inbedding van de Seniorsgames.

Welke concrete resultaten willen wij boeken?

Is de uitkomst van het haalbaarheidsonderzoek topevenementen gehandicaptensport positief, dan verwachten wij dat Stichting Euro Champ tot 2008 jaarlijks een topevenement op minimaal EK-niveau naar het Noorden haalt. Wij willen dat er in 2008 een bedrijfsplan ligt van de Stichting Euro Champ. Op basis hiervan moet elk jaar of elke 2 jaar een topevenement zonder provinciale subsidiëring gerealiseerd kunnen worden. Bij een negatief resultaat wordt in de eerste helft van 2005 een nieuw projectplan ontwikkeld voor dit thema.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Als het haalbaarheidsonderzoek en ondernemingsplan positief uitpakken, dragen wij financieel bij aan topevenementen gehandicaptensport vanaf 2005. Wij denken hierbij met name aan het Wereldkampioenschap atletiek voor gehandicapten 2006.
- Bij een negatief resultaat maken wij een nieuw projectplan, samen met externe partners.

Thema Provinciale prijzen*Wat is het vraagstuk?*

Met het uitreiken van een provinciale prijs spreken wij waardering uit voor een bepaald initiatief in de provincie. De prijs betekent niet alleen een impuls voor de winnaar, maar ook naamsbekendheid en positieve beeldvorming voor onze provincie. Voorwaarde is wel dat de prijs uitgereikt wordt voor een initiatief of prestatie dat een relatie heeft met ons beleid.

Wat doen wij al?

Op het terrein van CWZ kent de provincie een drietal prijzen: Culturele Prijs Drenthe, Vrijwilligers In the Picture (VIP) en TVM Sportprijs Drenthe. Waardering moet meer zijn dan een bloemetje of een geldbedrag. Daarom zijn bij de uitreiking van de VIP-prijs in 2003 bekende Drenten ingezet als ambassadeur voor een genomineerd initiatief en werd van elke genomineerde een wens vervuld om het werk te ondersteunen. Wij besteedden ook veel aandacht aan publiciteit. Zo werkten wij rond de voorbereiding en uitreiking van de Culturele Prijs Drenthe in 2004 met een communicatieplan.

Ook is in de afgelopen beleidsperiode de toolkit Vrijwilligerswerk ontwikkeld (zie de programmalijs Participatie). Met deze "gereedschapskist" vol instrumenten die vrijwilligersorganisaties kunnen helpen in hun werk, willen gemeenten en provincie vrijwilligersorganisaties waarderen.

Wat willen wij bereiken?

De prijzen moeten zorgen voor veel publiciteit en daarmee bijdragen aan een positieve beeldvorming van de provincie. De prijzen moeten ook de winnaar aanmoedigen om op de ingeslagen weg door te gaan. Voor de culturele prijs geldt dat het vooral een oeuvreprijs is die waardering inhoudt voor een al behaald resultaat.

Welke concrete resultaten willen we boeken?

Wij willen om de 2 jaar de VIP-prijs uitreiken (2005). Om de 3 jaar reiken wij de Culturele Prijs Drenthe uit (2007). Wij willen de TVM Sportprijs Drenthe verbreden naar een TVM Sportgala Drenthe met verschillende prijencategorieën en feestelijke uitreiking. De uitreiking blijft jaarlijks. Wij verbinden ons aan de prijs voor het Drents sporttalent van het jaar. Samen met een aantal Drentse gemeenten willen wij periodiek de toolkit Vrijwilligerswerk uitreiken.

Welke activiteiten gaan wij hiervoor uitvoeren?

- Wij dragen bij aan de organisatie en financiering van de VIP-prijs.
- Wij organiseren de activiteiten rond de uitreiking van de Culturele prijs Drenthe 2007.
- Wij dragen bij aan organisatie en financiering van het TVM Sportgala Drenthe.
- Wij evalueren de toolkit Vrijwilligerswerk in 2005 en zorgen bij een positief resultaat voor een structurele basis.

10. UITVOERING EN FINANCIËEL KADER

In dit hoofdstuk presenteren wij de financiële vertaling van de inhoudelijke keuzes en prioriteiten die in de vorige hoofdstukken zijn gemaakt. Die keuzes zijn op onderdelen tamelijk ingrijpend. Wij geven aan wat de gevolgen van deze keuzes zijn voor nu gesubsidieerde instellingen en voor de huidige CWZ-subsidieregelingen. Deze keuzes zijn vertaald in een meerjarenbeeld. In de voorjaarsnota 2004 is het Collegeprogramma 2003-2007 in de vorm van intensiveringen en ombuigingen vertaald. Dit document vormt dan ook het financiële kader voor deze nota. Voor de CWZ-sector betekent dit dat wij per saldo de komende jaren aanzienlijk in de sociale sector zullen investeren. Daarbij zijn zowel intensiveringen als bezuinigingstaakstellingen, maar vooral ombuigingen en herprioritering binnen de sector aan de orde.

Het ombuigen van beleid en middelen kan niet van de ene op de andere dag. Dit plan beslaat niet voor niets een periode van 4 jaar. Zowel inhoudelijk als financieel zal de omslag, zoals die in deze Nota mensen in het middelpunt is beschreven, pas tegen het eind van de periode 2005-2008 volledig gerealiseerd zijn. Het jaar 2005 zal in veel opzichten het karakter dragen van een overgangsjaar, waarbij de omslag van het huidige beleidskaders naar nieuw prioriteiten zijn beslag moet krijgen.

Daar waar bestaande subsidierelaties worden beëindigd of daar waar subsidies worden verlaagd, zullen wij vanzelfsprekend een redelijke opzeg- en overgangstermijn in acht nemen. Wij zullen hierover ook overleg voeren met de betrokkenen. Gesubsidieerde instellingen zullen bij de voorbereiding van hun werkplannen voor 2005 nog geen rekening kunnen houden met een door de staten vastgesteld contourenplan. De werkwijze, zoals die voor 2004 gold, zal dan ook het uitgangspunt zijn bij de voorbereidingen voor het jaar 2005. De instellingen ontvangen tijdig nadere richtlijnen hierover van ons.

Parallel aan de fasering in de financiële ombuiging, zal ook de financiële ruimte voor het faciliteren van het nieuw geformuleerde beleid, pas geleidelijk ontstaan. Ook hiervan is een meerjarenprognose opgenomen.

Ook in de cultuursector zullen ombuigingen en herprioriteringen aan de orde zijn. Bestaande subsidiereregelingen zullen worden ingetrokken en bestaande subsidierelaties zullen worden beëindigd om ruimte te maken voor nieuwe beleidsinitiatieven die aansluiten bij veranderende doelstellingen. De culturele instellingen waaraan de provincie momenteel subsidies verstrekt, zijn in bijlage 1 opgenomen. Een afweging over eventuele continuering van de subsidies, vindt plaats in de Cultuurnota 2005-2008.

10.1. Uitgangspunten voor sturing en financiering

In hoofdstuk 3 is ingegaan op de werkwijze en de sturingsfilosofie van de provincie. Als wij deze sturingsfilosofie vertalen in financiële consequenties voor de komende jaren, dan geldt het volgende.

- Programmalijnen zijn het voornaamste inhoudelijk sturingskader; aan die programmalijnen zullen wij budgetten koppelen.
- Een deel van onze preferente instellingen, zal de komende jaren wel een lagere jaarlijkse ("vaste") subsidie van de provincie ontvangen. Hierdoor willen wij marktwerking stimuleren, afname van de financiële afhankelijkheid tussen provincie en instellingen bewerkstelligen, ondernemend gedrag van instellingen bevorderen en meer programmatische en flexibele inzet van middelen realiseren.

-
- Bestaand beleid dat op grond van de in de programmalijnen gemaakte keuzes niet langer als prioritair aangemerkt kan worden, zullen wij beëindigen, ook om financiële ruimte te creëren voor de uitvoering van de wél genoemde beleidsprioriteiten.
 - Instellingen die op grond van deze ombuigingen hun "vaste" jaarlijkse subsidie beëindigd of verminderd zien, kunnen uiteraard wél een (projectmatige) bijdrage leveren aan de uitvoering van de doelstellingen binnen de programmalijnen. Een beroep op deze flexibele budgetten blijft dus mogelijk. Aanbestedingen zullen daarbij aan de orde zijn.
 - Voor het aangaan van meerjarige subsidies met "nieuwe instellingen" (instellingen die zich bij de provincie hebben gemeld voor een meerjarige subsidie en die momenteel geen provinciale subsidie ontvangen), wordt uiterste terughoudendheid betracht.
 - Overbodige (uitvoerings)bureaucratie zal worden verminderd: momenteel wordt - vooral op grond van de provinciale subsidieregelingen - een veelheid van kleine subsidiebedragen voor zeer uiteenlopende doeleinden uitgekeerd, waarbij de verhouding tussen de ambtelijke (en politieke) inspanningen en kosten en de hoogte van de subsidiebedragen te scheef is.
 - De huidige provinciale subsidieregelingen dragen overwegend een sectoraal en versnipperd karakter. Zij zullen allemaal worden ingetrokken. De daarmee vrijgespeelde budgetten zullen als flexibel budget aan de programmalijnen gekoppeld worden.
 - De aldus gevormde budgetten zullen als één Fonds sociale en culturele ontwikkeling beschouwd worden, waarbinnen deelbudgetten per programmalijn worden gevormd.

Ter uitwerking hiervan geldt het volgende.

10.2. Preferente instellingen

Vanuit deze hoofdlijnen en uitgangspunten kunnen wij de volgende instellingen benoemen die wij voor de komende jaren als preferente partners voor de uitvoering van ons beleid zien. Het betreft (in willekeurige volgorde) *SportDrenthe*, de Provinciale Bibliotheekcentrale, STAMM, I₂D, Enova, het Drents Plateau, Kunst&Cultuur Drenthe, RPCP, de monumentenwacht, het CBK, de BOKD, RTV Drenthe, BJD, Jeugdzorg Drenthe, het Drents Museum en Drentse Taol.

Deze organisaties achten wij de komende jaren van groot belang bij de uitvoering van ons beleid en bij de nadere uitwerking, invulling en uitvoering van de in de programmalijnen opgenomen provinciale doelstellingen. In tegenstelling tot de beleidsperiode 2001-2004 krijgen deze instellingen geen "budgetgarantie" voor 4 jaar en vindt een jaarlijkse afweging van beschikbaar te stellen middelen plaats. De nieuwe ASV is daarvoor het voertuig. Jaarlijks willen wij - via de in de ASV opgenomen planning- en controlcyclus - met deze instellingen resultaatgerichte prestatieafspraken maken over hun productenpakket en hun bijdrage aan de verwezenlijking van de provinciale doelstellingen.

Al eerder hebben wij aangegeven dat wij deze instellingen de komende jaren een "stimulerende marktkorting" mee willen geven: hun vaste budget zal (overigens relatief weinig) worden verlaagd om hun oriëntatie op de voor hen relevante markt te stimuleren en meer flexibele budgetten vrij te spelen (waarop zij ook - via aanbesteding - een beroep kunnen doen).

Wij zullen de volgende instellingen de komende jaren een dergelijke "stimulerende marktkorting" opleggen.

Schema 10.2, Preferente instellingen "stimulerende marktkorting"

(Bedragen in € x 1.000 afgerond en op basis van voorlopige indexen 2003 en 2004 van het Centraal Planbureau (CPB))

		Subsidiebedragen 2004	Stimulerende marktkorting	Te realiseren in			
				2005	2006	2007	2008
1.	<i>Sport</i> Drenthe (inclusief breedtesport)	542	50	12	37	50	50
2.	PBC	2.667	50	12	37	50	50
3.	STAMM	1.923	100	25	75	100	100
4.	I ₂ D	385	25	6	18	25	25
5.	Enova	561	25	6	18	25	25
6.	Het Drents Plateau	756	50	12	37	50	50
7.	Kunst&Cultuur Drenthe	1.293	75	18	57	75	75
8.	RPCP	619	25	6	18	25	25
9.	Monumentenwacht	207	0	0	0	0	0
10.	CBK	226	0	0	0	0	0
11.	BOKD	161	0	0	0	0	0
12.	RTV Drenthe	6.940	0	0	0	0	0
13.	Jeugdzorg Drenthe	18.000	0	0	0	0	0
14.	Drents Museum	2.559	0	0	0	0	0
15.	Drentse Taol	153	0	0	0	0	0
Totaal		36.992	400	97	297	400	400

Daarbij zijn ter toelichting op deze keuzes de volgende opmerkingen en kanttekeningen te maken.

- STAMM willen wij voor € 100.000,-- korten, omdat het een relatief grote instelling is dat bovendien als ontwikkelingsinstituut naar verwachting de nodige kansen zal krijgen om via projectontwikkeling subsidiebedragen terug te ontvangen.
- Voor de ontwikkelingsinstituten I₂D en Enova gelden vergelijkbare overwegingen; intensivering van de samenwerking tussen de verschillende ontwikkelingsinstituten in Drenthe achten wij de komende jaren wenselijk. Wij zullen de komende jaren versterking van de inhoudelijke samenwerkingsrelaties tussen instellingen als STAMM, Enova en I₂D ondersteunen en stimuleren.
- Voor het Drents Plateau, *SportDrenthe*, Kunst&Cultuur Drenthe, RPCP en PBC geldt vooral de overweging dat zij de komende jaren onzes inziens meer marktconform zouden moeten gaan werken, waarbij zij zich maximaal dienen in te spannen meer financieringsbronnen aan te boren. De productbegrotingen en werkplannen van deze instellingen zullen wij (extra) kritisch beoordelen op aspecten als de algemene noodzaak van provinciale subsidiëring van producten, cofinanciering door derden, hoogte eigen bijdragen van deelnemers, provinciaal belang van het product en dergelijke.
- Voor monumentenwacht, BOKD, Drentse Taol en CBK geldt de overweging, dat zij als kleine organisaties betrekkelijk weinig speelruimte hebben. Ten aanzien van de toekomst van Drentse Taol in relatie tot andere instellingen voor streektaal en letteren, zullen in de cultuurnota nadere afwegingen gemaakt worden.
- Voor RTV en Jeugdzorg Drenthe geldt sterker dan bij andere organisaties dat zij op grond van een specifiek wettelijk kader door de provincie bekostigd worden. De provinciale subsidie aan beide instellingen is (nagenoeg) gelijk aan de rijksbijdragen. Het opleggen van een korting ligt dus niet voor de hand. Waar dit mogelijk is, zullen deze instellingen vanzelfsprekend wel aangesproken worden op hun bijdrage aan de uitvoering van provinciaal beleid. De beleidsruimte voor jeugdzorg is daarbij aanmerkelijk groter dan die bij RTV Drenthe (mediawetgeving).

- Een eventuele stimulerende marktkorting voor het Drents Museum zal nader afgewogen worden in de cultuurnota, in relatie tot het totale provinciaal museumbeleid. Eventuele vrijvallende middelen op dit punt zullen in de cultuurnota gerealiseerd worden.

10.3. Beëindiging en vermindering van beleid

Een aantal beleidsvelden zal op grond van de keuze voor de programmalijnen en deelprogramma's niet langer prioriteit krijgen. De subsidie aan een aantal instellingen zal in dit kader - al dan niet gefaseerd - beëindigd worden.

Hierbij gaat het om de volgende onderdelen van beleid.

a. Beleid internationale samenwerking/mondiale bewustwording

In de Provinciale nota buitenlandbeleid uit 2002 is vooral ingezet op de Europese integratie als speerpunt en veel minder op mondiale bewustwording in Drenthe zelf. Financiering van projecten en programma's op dit terrein dienden dan ook primair via Europese subsidiekanalen gerealiseerd te worden. Het projectbudget Integraal buitenlandbeleid is de afgelopen 2 jaar ook nagenoeg ongebruikt gebleven. Via subsidie aan I₂D zullen wij de komende periode ook het debat tussen verschillende culturen en het leggen van verbindingen tussen Drenthe en herkomstlanden van nieuwe Drenten blijven stimuleren. Samenwerking in Europees verband (waar mogelijk gebruikmakend van Europese subsidieregelingen) blijft voor ons wel heel belangrijk. In de programmalijnen hebben wij aangegeven voor welke onderdelen dat bij uitstek van belang is.

Naast de inzet van deze instrumenten zien wij de komende jaren geen taak meer voor de provincie weggelegd. Het budget Kosten integraal buitenlandbeleid en de subsidies aan COS Drenthe (ook voor de provinciale partnerkoppeling ontwikkelingssamenwerking), de regionale groep wereldwinkels Groningen/Drenthe, de Commissie Vrouwen Wereldwijd van de NBvP en de Stichting Gered Gereedschap, zullen wij dan ook beëindigen.

Schema 10.3a, Beleid internationale samenwerking/mondiale bewustwording

(Bedragen in € x 1.000 afgerond en op basis van voorlopige indexen 2003 en 2004 van het CPB)

		Subsidiebedragen 2004	Beëindiging van beleid	Te realiseren in			
				2005	2006	2007	2008
1.	Kosten integraal buitenlandbeleid	72	72	72	72	72	72
2.	COS Drenthe	42	42	4	8	21	42
3.	NBvP, Vrouwen van Nu, (Commissie Vrouwen Wereldwijd)	2	2	0	1	1	2
4.	Regionale groep wereldwinkels Groningen/Drenthe	1	1	0	0	1	1
5.	Stichting Gered Gereedschap	5	5	1	2	3	5
Totaal		122	122	77	83	98	122

b. Beleid instellingen voor maatschappelijke activering en jeugdwerk

De provincie heeft de afgelopen jaren 4 instellingen voor maatschappelijke activering en jeugdwerk een budgetsubsidie toegekend. Deze instellingen functionerend op een levensbeschouwelijke basis, de Provinciale Gereformeerde stichting voor Samenlevingsopbouw en Jeugdwerk (PGSJ), de Samenwerkende Organisaties voor Maatschappelijk Aktiveringswerk en Jeugdwerk (SOMAJ), het Katholiek Steunpunt Drenthe en Humanitas, werden in totaal met € 427.000,-- gesubsidieerd.

De komende jaren willen wij deze subsidie afbouwen.

Wij vinden het geen taak meer van de provincie het maatschappelijk activeringswerk te ondersteunen.

Wij hebben geconstateerd dat er een overlap bestaat tussen de inhoudelijke thema's en activiteiten die door deze instellingen zijn behandeld met die van andere preferente instellingen.

Op basis van ervaringen van de afgelopen periode hebben wij over het algemeen wisselende ervaringen met de kwaliteit en effectiviteit van de activiteiten van de 4 instellingen.

Tot de basisinfrastructuur van instellingen of activiteiten waarvan de provincie aanwezigheid en uitvoering zonder meer noodzakelijk acht, rekenen wij de instellingen voor maatschappelijke activering en jeugdwerk niet.

De hierdoor vrijvallende middelen zullen ingezet worden in de programmalijnen.

De 4 genoemde instellingen kunnen uiteraard de komende jaren een beroep doen op financiering van projecten die aansluiten op de inhoudelijke keuzes van onze programmalijnen.

Schema 10.3b, Beleid levensbeschouwelijke instellingen

(Bedragen in € x 1.000 afgerond en op basis van voorlopige indexen 2003 en 2004 van het CPB)

		Subsidiebedragen 2004	Beëindiging van beleid	Te realiseren in			
				2005	2006	2007	2008
1.	Hervormde Stichting SOMAJ	101	101	10	20	50	101
2.	Humanitas	83	83	8	16	40	83
3.	PGSJ	154	154	15	30	75	154
4.	Katholiek Steunpunt Drenthe	89	89	9	18	45	89
Totaal		427	427	42	84	210	427

c. Beëindiging/vermindering subsidie enkele andere instellingen

Van een aantal instellingen in de sociaal-culturele sector is niet langer voldoende aannemelijk te maken dat de huidige subsidiëring bijdraagt aan het realiseren van provinciale doelstellingen. Dit geldt voor de volgende subsidies.

- Subsidie Stichting Paardrijden Gehandicapten Westerbork. De provinciale subsidie bedraagt momenteel € 39.000,-- per jaar. De komende jaren zullen wij deze subsidie halveren. Subsidiëring hiervan beschouwen wij niet als een provinciale taak. Omdat wij de stichting de komende jaren de gelegenheid willen bieden, voor haar - op zich zeer nuttige en waardevolle - werk alternatieve financieringsbronnen te vinden, zijn wij bereid de subsidie in de komende jaren slechts af te bouwen tot 50% van het huidige volume. Met deze instelling zullen wij aangescherpte (prestatie)afspraken maken over de inzet van deze middelen. Die afspraken zullen ertoe moeten leiden dat deze instelling op termijn zonder provinciale subsidie kan functioneren.
- De subsidie aan de Stichting Orpheus (€ 2.000,--) is in 2005 op eigen verzoek beëindigd.

- De subsidie aan de afzonderlijke categorale ouderenbonden (Katholieke Bond van Ouderen (KBO), Protestants Christelijke Ouderen Bond (PCOB) en Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen (ANBO)) zullen wij eveneens volledig beëindigen. Het rechtstreeks subsidiëren van deze categorale bonden vinden wij niet langer een provinciale taak. Zowel de overkoepelende organisatie (Overleg Samenwerkende Ouderenbonden) als de categorale organisaties kunnen wel in de vorm van ondersteuning door het RPCP op onze steun blijven rekenen.
- De subsidie aan het COC, Afdeling Drenthe (€ 3.000,--) zal eveneens beëindigd worden; op provinciaal niveau achten wij ondersteuning van dit type belangenorganisaties niet langer een beleidsprioriteit.
- De subsidie aan de Stichting Welzijn Doven (€ 8.000,--) zal ook gestopt worden. De ondersteuning van deze doelgroep zal door het RPCP verzorgd kunnen worden.

Voor de gesubsidieerde culturele instellingen zullen vergelijkbare heroverwegingen in het licht van nieuwe beleidsdoelstellingen gedaan worden. Dit zal plaatsvinden in de cultuurnota. Eventuele herschikking van budgetten zal ook in dat kader plaats kunnen vinden.

Het bovenstaande betekent dat wij voor de Sectoren Zorg en Welzijn - naast de hiervoor genoemde preferente instellingen - in ieder geval in het jaar 2005 (en mogelijk - conform de ASV - ook voor de jaren daarna) doorgaan met subsidiëring van de volgende instellingen.

- Scouting, Regio Drenthe
- SOS Telefonisch Hulpdiensten Oost-Nederland en Groningen-Drenthe, (zie ook 10.4)
- Stichting Paardrijden Gehandicapten Westerbork (50%)
- FvO
- Jongerenraad Drenthe,
- Nederlandse Bond voor Aangepast Sporten (NEBAS)
- Seniorenzomerschool
- Stichting Dorpshuizen Drenthe

Wij beschouwen deze instellingen weliswaar niet als preferente instellingen als bedoeld in paragraaf 10.2, maar wij vinden dat deze instellingen - gelet op onze programmatische prioriteiten - op dit moment zodanig waardevolle producten leveren dat wij prestatieafspraken voor de komende jaren willen maken.

Deze instellingen kunnen - tenzij anders is aangegeven - voor 2005 op ongeveer hetzelfde subsidiebedrag rekenen als in 2004 het geval was.

Schema 10.3c, Beleid enkele andere instellingen

(Bedragen in € x 1.000 afgerond en op basis van voorlopige indexen 2003 en 2004 van het CPB)

		Subsidiebedragen 2004	Beëindiging van beleid	Te realiseren in			
				2005	2006	2007	2008
1.	Stichting Welzijn Doven	8	8	0	4	8	8
2.	COC Drenthe	3	3	0	1	3	3
3.	Stichting Paardrijden Gehandicapten Westerbork	39	19	2	9	19	19
4.	Stichting Orpheus	2	2	2	2	2	2
5.	KBO	2	2	0	1	2	2
6.	PCOB	4	4	0	2	4	4
7.	ANBO	10	10	1	5	10	10
Totaal		68	48	5	24	48	48

d. Intrekken subsidieregelingen

De huidige subsidieregelingen zijn geënt op het CWZ-beleid zoals zich dat de laatste jaren heeft ontwikkeld. Een deel van deze regelingen representeert ook feitelijk het in de afgelopen jaren gevoerde doelgroepenbeleid.

Nieuwe beleidskaders behoeven ook nieuwe beleidsinstrumenten. Veel van de regelingen verliezen in het licht van deze nieuwe beleidskaders hun betekenis. Om deze contourennota ook van een effectief sturingsinstrumentarium te voorzien, is het noodzakelijk de programmalijnen (en dus de daaronder liggende doelstellingen) budgettair te faciliteren.

Al onze CWZ-subsidieregelingen zullen wij de komende tijd dan ook intrekken. De daardoor vrijkomende bedragen zullen in de sociale sector via de programmalijnen worden heringezet. Dit leidt tot het volgende overzicht.

Schema 10.3d, Intrekken subsidieregelingen

(Bedragen in € x 1.000 afgerond en op basis van voorlopige indexen 2003 en 2004 van het CPB)

		Subsidiebedragen 2004	Beëindiging van beleid	Te realiseren in			
				2005	2006	2007	2008
1.	Welzijn	182	182	0	182	182	182
2.	Provinciaal onderwijs	14	14	0	14	14	14
3.	Deskundigheidsbe- vordering vrijwilligers	45	45	22	45	45	45
4.	Vrijwilligerswerk en mantelzorg	45	45	0	45	45	45
5.	Sportstimulering	23	23	0	23	23	23
6.	Topamateursportevenementen Drenthe	23	0	0	0	0	0
7.	Culturele infrastructuur	86	86	0	86	86	86
8.	Bevordering beelden- de kunst + vormge- ving	274	0	0	0	0	0
9.	Theater, muziek en voordrachtskunst	18	18	0	18	18	18
10.	Activiteiten gebied kunst en cultuur	65	65	0	65	65	65
11.	Drentse publicaties	11	0	0	0	0	0
12.	Activiteiten Drentse musea	20	0	0	0	0	0
13.	Provinciale monu- menten	23	0	0	0	0	0
14.	Onderhoud monu- menten	23	0	0	0	0	0
15.	Restauratie monu- menten	43	0	0	0	0	0
16.	Rieten daken	135	0	0	0	0	0
17.	Aankoop molens (open eind regeling)	0	0	0	0	0	0
18.	Draaipremieregeling molens Drenthe	9	0	0	0	0	0
19.	Festivals	64	0	0	0	0	0
20.	Zorg	133	133	0	133	133	133
21.	Activiteiten zorg	41	41	0	41	41	41

		Subsidiebedragen 2004	Beëindiging van beleid	Te realiseren in			
				2005	2006	2007	2008
22.	Activiteiten jeugd- hulpverlening	200	200	0	200	200	200
23.	Activiteiten jeugd en samenleving	14	14	0	14	14	14
24.	Activiteiten vrou- wenemancipatie	23	23	12	23	23	23
25.	Kinderopvang perso- neel provinciale in- stellingen	43	43	10	43	43	43
26.	Activiteiten minder- heden	11	11	6	11	11	11
27.	Integraal ouderenbe- leid	91	91	0	91	91	91
Totaal		1.659	1.034	50	1.034	1.034	1.034

Voor een aantal regelingen geldt dat de hieraan gekoppelde budgetten niet voor herinzet in het kader van dit contourenplan in aanmerking komen, maar bijvoorbeeld in het kader van de cultuurnota nader afgewogen worden. De voor deze regelingen momenteel beschikbare bedragen (kolom: subsidiebedragen 2004) worden dus niet omgebogen in het kader van deze nota. Meer specifiek gelden hierbij de volgende overwegingen.

- Voor de Tijdelijke stimuleringsregeling topamateursportevenementen Drenthe (€ 23.000,--) was 2004 het laatste jaar waarvoor budget beschikbaar was. Een evaluatie van deze regeling volgt nog. Vooralsnog gaan wij niet uit van continuering van deze regeling.
- De toekomst van de Subsidieregeling bevordering beeldende kunst en vormgeving (€ 274.000,--) zal nader afgewogen worden in de cultuurnota. Het rijksbeleid op dit punt is ook sterk in ontwikkeling. Naar verwachting zullen de doelstellingen sterk veranderen en per saldo het beschikbare geld verminderen.
- De Subsidieregeling Drentse publicaties zal eveneens nader afgewogen worden in de cultuurnota in samenhang met het totale provinciale streektaal- en letterenbeleid.
- Vergelijkbare opmerkingen kunnen gemaakt worden voor de Regeling activiteiten Drentse musea, in relatie tot het provinciaal museumbeleid.
- De subsidieregelingen die betrekking hebben op het Drentse erfgoed (monumenten, rieten daken, molens) zullen in de Cultuurnota fundamenteel heroverwogen worden. In dat kader zullen ook voorstellen worden gedaan voor andere vormen van provinciale stimulering en andere vormen van financiering.

Voor deze in te trekken regelingen vindt een nadere budgettaire afweging en herinzet dus niet plaats in dit contourenplan, maar in de cultuurnota.

e. Enkele andere bezuinigingsposten

In de huidige begroting zijn nog enkele posten opgenomen die - zonder dat hiervoor beleidsmatig een prijs betaald moet worden - verminderd of geschrapt kunnen worden. Het gaat hier om de volgende.

- Het budget Culturele gemeente. Hiervoor is jaarlijks een bedrag van € 90.000,-- in de begroting opgenomen. Nu - na evaluatie - is vastgesteld dat de culturele gemeenten eenmaal per 2 jaar aangewezen zullen worden, kan bij een ongewijzigd subsidiebedrag voor de culturele gemeenten, eenmaal per 2 jaar een bedrag van € 90.000,-- bespaard worden (€ 45.000,-- per jaar).
- In de begroting staat nog een post van € 17.000,-- voor een provinciaal overlegorgaan onderwijs. Ook dit budget kan zonder problemen ingeleverd worden.

Schema 10.3e, Andere bezuinigingsposten

(Bedragen in € x 1.000 afgerond en op basis van voorlopige indexen 2003 en 2004 van het CPB)

		Subsidiebedragen 2004	Beëindiging van beleid	Te realiseren in			
				2005	2006	2007	2008
1.	Culturele gemeente	90	45	45	45	45	45
2.	Provinciaal overleg- orgaan	17	17	17	17	17	17
Totaal		107	62	62	62	62	62

10.4. Ingediende (nieuwe) subsidieverzoeken

Op grond van de thans nog van kracht zijnde Budgetsubsidieverordening is aan instellingen op CWZ-gebied de vraag gesteld vóór 1 maart 2004 een aanvraag voor een "budgetsubsidie" voor de eventuele "budgetperiode" in te dienen. Die vraag is gericht aan zowel bestaande gesubsidieerde instellingen als aan nieuwe gegadigden. Aan nu gesubsidieerde instellingen is ook de vraag voorgelegd of uitgegaan mag worden van (ongeveer) eenzelfde takenpakket/subsidiebedrag, dan wel van wijzigingen daarvan.

Naast verzoeken om continuering of uitbreiding van subsidie aan instellingen die nu ook al provinciale middelen ontvangen, heeft zich een groot aantal nieuwe instellingen voor een provinciale subsidie gemeld (zie bijlage 2).

De aanvragen van instellingen op het gebied van kunst en cultuur zullen - als er ook meer duidelijkheid is over de effecten van de rijkscultuurnota - in de Cultuurnota nader worden afgewogen.

De aanvragen zullen wij op enkele uitzonderingen na niet honoreren. In algemene zin vinden wij dat wij uiterst terughoudend dienen te zijn met het aangaan van nieuwe (meerjarige) subsidiërelaties met instellingen en dat incidentele (prestatie)subsidies binnen de voor de programmalijsen geoormerkte budgetten als subsidievorm veruit te prefereren is. Hierbij sluiten wij aan bij het nieuwe subsidiebeleid. Een wat nader uitgewerkte motivering voor deze afwijzingen is eveneens in bijlage 2 te vinden.

De 2 uitzonderingen zijn de beide SOS Telefonische Hulpdiensten waar wij in Drenthe mee te maken hebben (Oost-Nederland en Groningen-Drenthe) en het subsidieverzoek van het OSNN. Voor de onderbouwing van de subsidie-uitbreiding voor beide hulpdiensten verwijzen wij naar hoofdstuk 7, Programmalijn Wonen en leefomgeving. Met een extra subsidie van € 47.000,-- wordt niet alleen recht gedaan aan de inhoudelijke betekenis van deze voorziening, maar wordt het subsidiebedrag ook gelijkgetrokken met de bijdrage die andere provincies beschikbaar stellen (€ 0,27 per inwoner).

Het OSNN ontvangt ook nu al een (incidentele) provinciale subsidie. Deze subsidie willen wij vanaf 2005 omzetten in een subsidie per boekjaar van € 14.000,--.

De argumentatie hiervoor is gegeven in hoofdstuk 9 (Parels van Drenthe), Deelprogramma 2, thema Drents sporttalent.

Schema 10.4, Te honoreren subsidieverzoeken

(Bedragen in € x 1.000 afgerond en op basis van voorlopige indexen 2003 en 2004 van het CPB)

	Te honoreren subsidies	Te realiseren in			
		2005	2006	2007	2008
1. SOS Telefonische Hulpdienst Oost-Nederland	22	22	22	22	22
2. SOS Telefonische Hulpdienst Groningen-Drenthe	25	25	25	25	25
3. OSNN	14	14	14	14	14
Totaal	61	61	61	61	61

10.5. Intensiveringen en bezuinigingen - relatie met de Voorjaarsnota 2004

In de eerder genoemde Voorjaarsnota 2004 zijn kaderstellende uitspraken gedaan over bezuinigingen en intensiveringen in de komende jaren.

Per daarin genoemd onderdeel ziet de financiële vertaling er als volgt uit.

- € 300.000,-- (incidenteel in 2006) voor jeugdbeleid wordt ingezet ten behoeve van de programmalijn Leren en werken, Deelprogramma een goede basis.
- 3 x € 450.000,-- in de jaren 2005, 2006 en 2007 voor stimulering van de totstandkoming van multifunctionele accommodaties, wordt ingepast in programmalijn Wonen en leefomgeving, Deelprogramma thuis in de buurt.
- De middelen voor continuering van het Actieprogramma cultuurbereik (€ 300.000,-- structureel) en extra middelen voor uitbreiding van de cultuureducatie tot alle Drente leerlingen in het primair- en het voortgezet onderwijs (€ 250.000,--) vallen onder de programmalijn Opgroeien, Deelprogramma opgroeien met kunst en cultuur. Omdat de rijksoverheid dit van ons eist, zal er nog dit jaar een afzonderlijk Actieprogramma cultuurbereik verschijnen, waarin de inzet en de verdeling van de middelen voor de periode 2005-2008 wordt gepreciseerd.
- De middelen van voortzetting van een provinciaal festivalbeleid (€ 125.000,-- structureel) passen binnen de programmalijn 5: Parels van Drenthe (deelprogramma uitbouwen).
- Datzelfde geldt voor de extra middelen voor een vernieuwd provinciaal museumbeleid (€ 200.000,-- in 2005 en € 350.000,-- vanaf 2006). Deze vallen onder Deelprogramma behoud en ontsluiting. De invulling daarvan wordt verantwoord in de Cultuurnota.
- Voor instandhouding van het Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis is vanaf 2005 een bedrag van € 50.000,-- gereserveerd. Ook dit past in hetzelfde deelprogramma. Ook hiervoor geldt: nadere invulling en concretisering in de cultuurnota.
- In de periode 2005-2008 dient de CWZ-sector een taakstellende bezuiniging oplopend tot € 500.000,-- structureel in 2008 te realiseren. Via de in de paragrafen 10.2 en 10.3 genoemde operaties wordt deze taakstelling gerealiseerd. Duidelijk is dat de omvang van de intensiveringen en van de ombuigingen aanmerkelijk groter is dan deze bezuinigings-taakstelling. Per saldo zal er de komende jaren - via nieuw beleid en herschikking van middelen - dus nog substantieel in de sociale en culturele sector in Drenthe geïnvesteerd worden.

Schema 10.5, Samenvatting

(Bedragen in € x 1.000 afgerond en op basis van voorlopige indexen 2003 en 2004 van het CPB)

	Subsidiebedragen 2004	Gewijzigd beleid	Te realiseren in			
			2005	2006	2007	2008
10.2, Preferente instellingen	36.992	400	97	297	400	400
10.3a, Internationale samenwerking	122	122	77	83	98	122
10.3b, Beleid Levensbeschouwelijke instellingen	427	427	42	84	210	427
10.3c, Beleid enkele andere instellingen	68	48	5	24	48	48
10.3d, Intrekken subsidieregelingen	1.659	1.034	50	1.034	1.034	1.034
10.3e, Andere bezuinigingsposten	107	62	62	62	62	62
Totaal	39.375	2.093	333	1.584	1.852	2.093
Ombuigingen gedeputeerde staten (GS) 16 maart 2004, CWZ		-500	-175	-250	-425	-500
10.4, Te honoreren subsidieverzoeken		-61	-61	-61	-61	-61
Her te verdelen binnen contourennota		1.532	97	1.273	1.366	1.532

Intensiveringen college 16 maart 2004, C.5. Veiligheid en sociaal evenwicht

(Bedragen in € x 1.000 afgerond en op basis van voorlopige indexen 2003 en 2004 van het CPB)

	Te realiseren in			
	2005	2006	2007	2008
Multifunctionele dienstencentra	450	450	450	-
Provinciale Jeugdagenda	-	300	-	-
Cultuurbereik	300	300	300	300
Museumbeleid	200	350	350	350
Cultuureducatie	250	250	250	250
Festivalbeleid	125	125	125	125
Noord Archeologisch Depot Nuis	50	50	50	50
Totaal intensiveringen Cultuur en Welzijn (CW)	1.375	1.825	1.525	1.075

10.6. Inzet van middelen op nieuwe beleidsdoelstellingen

Het bovenstaande betekent een tamelijk fundamentele herinrichting van het provinciale beleid op CWZ-terrein. Door herschikking van middelen zullen de komende jaren geleidelijk flexibele budgetten per programmalijn ontstaan, waarmee - samen met andere budgetten - de provinciale doelen gerealiseerd zullen worden.

Geleidelijkheid is daarbij uitgangspunt, zowel wat betreft de ombuigingen als wat betreft nieuwe investeringen. De fasering van deze operatie zal ongeveer zo verlopen als in het samenvattend financieel overzicht is weergegeven. De flexibele budgetten per programmalijn zullen dan ook geleidelijk gevuld worden. 2005 zal in veel opzichten nog een overgangsjaar zijn, waarin nu ingezet beleid wordt gecontinueerd en afgerond. Ook gesubsidieerde instellingen kunnen hun (product)begrotingen en activiteitenplannen nog baseren op een vastgesteld provinciaal beleidskader. Ook de middelen die via herschikking aan de nieuwe beleidskaders en doelstellingen worden verbonden, zullen pas vanaf 2006 substantie krijgen. Een beleidsomslag van deze omvang moet nu eenmaal zorgvuldig worden uitgevoerd en dat kost de nodige tijd. De financiële herijking zal pas tegen het eind van de nieuwe planperiode (i.c. in 2008) volledig ont-plooid zijn.

De via herschikking opnieuw in te zetten flexibele budgetten beschouwen wij samen als één Fonds sociale en culturele ontwikkeling voor de provincie Drenthe: één budget (met deelbudgetten per programmalijn en deelprogramma's), waaruit ook meerjarige projecten gefinancierd kunnen worden en waartussen - onder bevoegdheid van GS - geschoven kan worden. Deze gedachte zal door ons nader uitgewerkt worden in specifieke budgetspelregels. Voor de verdeling van deze budgetten over de afzonderlijke programmalijnen denken wij voorlopig aan de opbouw over de jaren heen en verdeling over de programmalijnen.

Schema 10.6, Voorstel herverdeling binnen Contourennota CWZ 2005-2008

(Bedragen in € x 1.000 afgerond en op basis van voorlopige indexen 2003 en 2004 van het CPB)

Voorstellen herverdeling		Te realiseren in			
Waarvan voorstellen		2005	2006	2007	2008
1. Leren en werken	202	18	155	170	202
2. Wonen en leefomgeving	325	20	280	295	325
3. Opgroeien	355	20	288	316	355
4. Participatie	275	19	235	255	275
5. Parels van Drenthe	375	20	315	330	375
Totaal voorstellen	1.532	97	1.273	1.366	1.532

Deze verdeling van de middelen over de programmalijnen draagt een voorlopig karakter. Werkendeweg kan blijken dat een andere verdeling tussen de programmalijnen meer recht doet aan de ontwikkeling van de maatschappelijke vraag. De genoemde flexibele budgetten uit het Fonds sociale en culturele ontwikkeling zijn vanzelfsprekend niet de enige provinciale sturingsmogelijkheden en instrumenten voor de realisering van de doelstellingen. Naast de eerdergenoemde extra middelen voor intensiveringen, worden ook bestaande budgetten waar mogelijk binnen deze programmatische kaders ingesluisd. Met de gesubsidieerde instellingen worden afspraken gemaakt over de capaciteit die zij op een of meer doelstellingen vanuit de programmalijnen zullen moeten inzetten etc.

Daarmee ontstaat onzes inziens een samenhangend instrumentarium, waarmee de beleidsdoelstellingen de komende jaren effectief en efficiënt aangepakt zullen worden.

10.7. En verder.....

De omslag die in deze Nota mensen in het middelpunt is beschreven zal - zoals al eerder is aangegeven - pas tegen het eind van de periode 2005-2008 volledig gerealiseerd zijn. Tot die tijd zal nog veel werk verzet moeten worden.

Een greep hieruit:

- de programma's moeten op onderdelen nog van realistische operationele doelen en (meetbare) indicatoren voorzien worden; het onderzoeksbureau CWZ heeft hierbij een (adviseerende) rol;
- de doelstellingen van de programmalijnen dienen vertaald te worden naar de provinciebegroting (2006);
- de financiële effecten van dit plan moeten vertaald worden in een of meer begrotingswijzigingen;
- nadere vaststelling van de budgetten die onder de werking en sturing van de programmalijnen komen te vallen;
- met de gesubsidieerde instellingen zullen via een nieuwe planning- en controlcyclus (ASV) prestatieafspraken gemaakt worden over hun bijdrage aan de uitvoering van de doelstellingen;
- instellingen zullen productbegrotingen en werkplannen per product op moeten stellen;
- juridische afwikkeling van beëindiging van subsidierelaties met een aantal instellingen;
- voorstellen doen voor het intrekken van de bestaande subsidieregelingen;
- de provinciale uitvoeringsorganisatie dient (her)ingericht te worden naar de nieuwe doelen en programmalijnen;
- budgetspelregels moeten ontwikkeld worden;
- ontwikkeling van een nieuwe administratieve organisatie;
- nadere concretisering van (juridisch houdbare) beleidsregels per programmalijn (al dan niet in de vorm van een of meer verordeningen);
- etc.

Wij stellen ons voor dat wij jaarlijks via de reguliere kanalen (begroting, voorjaarsnota, jaarverslag en -rekening) publiek verantwoording afleggen over de voortgang van de uitvoering van dit beleid. Eind 2006 zullen wij een tussentijdse evaluatie over de voortgang en (eventuele gewenste) bijstelling van het beleid publiceren.

Wij zullen de concretisering en uitvoering van de in deze nota geschetste kaders voortvarend en met enthousiasme ter hand nemen. Onze inspanningen blijven gericht op het realiseren van een beter CWZ-beleid en een socialer Drenthe, waarin het voor alle Drentse burgers prettig is te werken, te leren, op te groeien, te wonen, te participeren, van cultuur te genieten, te recreëren, kortom: te leven.

In de periode 2005-2008 zetten wij immers niet voor niets **mensen in het middelpunt!**

BIJLAGEN

1. Overzicht culturele instellingen

Bedragen in € x 1.000, afgerond en op basis voorlopige indexen 2003 en 2004 CPB

Provinciale Bibliotheekcentrale	2.667
RTV Drenthe	6.940
Jeugdtheatergroep De Citadel	81
Tryater/Finnisj	30
Theater te water	15
Theater Benjamin	49
Hek van de Dam	25
Kunst&Cultuur Drenthe	1.293
Centrum Beeldende Kunst Drenthe	226
Stichting Drentse Taol	153
Stichting Het Drentse Boek	38
Stichting SAMO Drenthe	13
Drents Senioren Orkest	4
Provinciaal Harmonie Orkest Drenthe	4
Stichting Volksdans Drenthe	4
Vrouwentoneel Erica	1
Drents Jeugd Orkest	3
Drentse Oratoriumverenigingen	2
Drents Centrum voor Amateurtheater	2
Stichting Samenwerkende Korenorganisaties Drenthe	12
Drents Symfonie Orkest	9
Drents Kamerkoor	3
Drents Fanfare Orkest	3
Stichting Festival Vrouwenfilms te Assen	8
Stichting Uitgave Oeze Volk	19
Stichting ROET	9
Stichting Monumentenwacht Drenthe	207
Drents Plateau	756
Drents Museum	2.559
Molenstichting Drenthe	3
Bond Heemschut	3
Drentse Historische Vereniging	2
Stichting nieuwe Drentse Volksalmanak	6
Herinneringscentrum Kamp Westerbork	12
Federatie Drentse Musea en Oudheidkamers	3
Stichting Schone Kunsten rond 1900	11

2. Afweging ingediende subsidieverzoeken

Op grond van artikel 11, eerste lid, van de Algemene subsidieverordening Drenthe 1997 en op grond van artikel 4, eerste lid, van de nu nog van kracht zijnde Budgetsubsidieverordening Drenthe dienen aanvragers van een structurele subsidie of van een projectsubsidie vóór 1 maart van het jaar voorafgaand aan het subsidiejaar een aanvraag bij GS in te dienen. Aanvragers van een budgetsubsidie dienen een dergelijke aanvraag in te dienen vóór 1 maart voorafgaande aan een nieuwe subsidieperiode.

Omdat een nieuwe beleidsperiode per 1 januari 2005 ingaat, zijn betrokkenen en belanghebbenden door middel van een brief van 6 januari 2004, kenmerk 51/7.5/2003011652, en een algemene oproep, in de gelegenheid gesteld aanvragen in te dienen voor:

- continuering van de subsidieverlening op (ongeveer) dezelfde voet;
- verhoging van de subsidieverlening;
- nieuwe subsidieverlening.

In totaal heeft dit tot 98 aanvragen geleid.

Het merendeel (59) heeft betrekking op de cultuursector. Het aantal aanvragen voor continuering van subsidieverlening op (ongeveer) dezelfde voet (47) was aanmerkelijk groter dan het aantal nieuwe subsidieaanvragen (28) en het aantal verzoeken om substantiële verhoging van de subsidie (23).

Door culturele instellingen zijn de volgende aanvragen ingediend.

Naam	Gevraagde subsidie in €/per jaar	Nieuwe organisatie	Extra gevraagde subsidie per jaar in €
Nationaal Hunebedden Informatiecentrum	± 100.000	Ja	
Stichting DeFka	± 13.000	Ja	
Herinneringscentrum Westerbork		Nee	± 88.000
Stichting Daarom	100.000	Ja	
Stichting Kansen in kaart	Nog niet bekend.	Ja	
Drents Plateau		Nee	± 125.000
Drents Archief		Nee	± 96.000
Drents Centrum voor Amateurtheater		Nee	
Stichting Nederlands Museum Kinderwereld	± 10.000	Ja	
Stichting Klassiek in 't Veen	± 4.000	Ja	
Stichting PeerGroup	75.000 jaarlijks. 100.000 aan investering, te verdelen over 4 jaar.	Ja	
Museum de Buitenplaats	Nog niet bekend.	ja	
Jeugdsymfonieorkest Drenthe		nee	± 4.000
Stichting Monumentenwacht		Nee	± 25.000

Naam	Gevraagde subsidie in €/per jaar	Nieuwe organisatie	Extra gevraagde subsidie per jaar in €
Provinciale Bibliotheek Centrale Drenthe		Nee	Nog niet bekend.
Stichting Drentse Taol		Nee	2005: ± 85.000 2006: ± 170.000 2007: ± 255.000
RTV Drenthe		Nee	± 150.000 à 200.000
Stichting Theater Werkplaats Het Hek		Nee	
Stichting Tryater		Nee	
CBK Drenthe		Nee	± 15.000
Kunst&Cultuur Drenthe		Nee	± 247.000
Theater te Water		Nee	± 8.000
Stichting Theater Benjamin		Nee	
Stichting Het Drentse Boek		Nee	
Drents Museum		Nee	
Drents Symfonie Orkest		Nee	
Toonkunstkoor Hoogeveen		Nee	
Samenwerkende Korenorganisaties Drenthe		Nee	
Stichting Drents Maandblad Oeze Volk		Nee	
Samenwerkende Muziekorganisaties in de Provincie Drenthe		Nee	
Vrouwentoneel Erica		Nee	
Toonkunstkoor Emmen		Nee	
Christelijke Oratorium Vereniging		Nee	
Drents Kamerkoor		Nee	
Drents Senioren Orkest		Nee	
Drentse Historische Vereniging		Nee	
Federatie van Drentse Musea en Oudheidkamers		Nee	

Naam	Gevraagde subsidie in €/per jaar	Nieuwe organisatie	Extra gevraagde subsidie per jaar in €
Drents Jeugdorkest		Nee	± 2.000
Stichting Volksdans Drenthe		Nee	
Stichting Festival Vrouwenfilms		Nee	± 51.000
Stichting Schone Kunsten rond 1900		Nee	
Molenstichting Drenthe		Nee	± 19.000
Stichting Nieuwe Drentse Volksalmanak		Nee	
Drents Fanfare Orkest		Nee	
Drents Harmonie Orkest		Nee	
Theater De Citadel		Nee	± 23.000
Drents Letterkundig Tijdschrift Roet		Nee	
Bond Heemschut Drenthe		Nee	
Stichting Taalpodium Emmen		Nee	± 15.000
Stichting Sterren Festival		Nee	± 12.000
Stichting De Lege Ruimte	- 2005: eenmalig 25.000. - + 2005: ± 92.000. - Met ingang van 2006: ± 67.000.	Ja	
Bloemencorso Eelde	± 11.000	Ja	
Stichting Blues4Kids Roots On The Hill	± 4.000	Ja	
Music Matters	± 20.000	Ja	
Stichting Popmuziek Hoogeveen	Nog niet bekend.	Ja	
Stichting Asser BluesDagen	± 3.200	Ja	
Stichting Dat D'art		Nee	± 40.000
Stichting Axis	± 22.500	Ja	

De inhoudelijke beoordeling van deze subsidieverzoeken zal plaatsvinden in het kader van de Cultuurnota 2005-2008. De in dit Contourenplan geformuleerde uitgangspunten en gemaakte keuzes op hoofdlijnen zijn uiteraard leidend en richtinggevend bij de opstelling van deze cultuurnota. Een uitgangspuntennotitie voor de nieuwe cultuurnota zal nog vóór de zomervakantie verschijnen en besproken worden met betrokkenen instellingen en partijen.

De concept-Cultuurnota zal volgens planning medio september in de formele inspraak gebracht worden. Vaststelling is voorzien rond de jaarwisseling 2004/2005. De vorengenoemde instellingen zullen kort daarna een definitieve beslissing ontvangen op het door hen ingediende subsidieverzoek.

De overige ingediende subsidieaanvragen worden in het kader van deze Contourennota van een inhoudelijke afweging voorzien.

Dit zijn de volgende aanvragen.

Nieuwe organisaties

Naam	Gevraagde subsidie in €/per jaar	Honoreren?	Motivering
Stichting Schulden Vrij Leven	Nog niet bekend.	Nee	Geen prioriteit in nieuw beleid.
Drents Agrarisch Jongeren Kontakt	± 18.500	Nee	Vrijwilligersondersteuning past binnen nieuw beleid. Honoreren op projectbasis mogelijk binnen de programmalijn Participatie en eventueel Wonen en leefomgeving.
Vereniging voor Veiligheid, Respect en Solidariteit	Nog niet bekend.	Nee	Mogelijk op projectbasis in het kader van de programmalijn Wonen en leefomgeving, veiligheid in huis. (Vereniging attenderen op activiteiten en netwerken van provincie en gemeenten).
Stichting Vriendinnen van het VrouwenBuitenVerblijf	Nog niet bekend.	Nee	Geen prioriteit in nieuw beleid.
VARA Omroepvereniging	± 9.000	Nee	Mogelijk op projectbasis binnen de programmalijn Opgroeien.

Naam	Gevraagde subsidie in €/per jaar	Honoreren?	Motivering
Provinciaal Steunpunt LFB Drenthe	80.000, totaal voor een tweejarig project.	Nee	Geen preferente organisatie. Op basis van activiteiten kan een beroep worden gedaan op ondersteuning. Past binnen de programmalijn Participatie.
Arme Kant Drenthe/ Groningen	± 3.000	Nee	Geen preferente organisatie. Op basis van activiteiten kan een beroep worden gedaan op ondersteuning, past binnen de programmalijn Participatie.
Nuso, Landelijke Organisatie voor Speeltuinwerk en Jeugdrecreatie	± 63.000	Nee	Ondersteuning vrijwilligers via STAMM en het Expertise Netwerk Vrijwilligers. Technische ondersteuning via landelijke organisatie. Op projectbasis honoreren in de programmalijnen Opgroeien (jeugd 12+), Wonen en leefomgeving en Participatie, is denkbaar.
Drents Platform Vrouwen 50+	Nog niet bekend.	Nee	Geen preferente organisatie. Op projectbasis kan een beroep worden gedaan op ondersteuning, past binnen de programmalijn Participatie en ondersteuning via RPCP.
Vakantievreugd	Nog niet bekend.	Nee	Activiteiten passen niet binnen programmalijnen. Vrijtijdsbesteding geen specifiek thema.
DPM	± 65.000	Nee	Op projectbasis kan beroep worden gedaan op ondersteuning via STAMM. Activiteiten passen binnen programmalijn Participatie.

Naam	Gevraagde subsidie in €/per jaar	Honoreren?	Motivering
Stichting Wooncom	750.000 voor een eenmalig project.	Nee	Wij leveren reeds een financiële bijdrage voor de ontwikkeling van hospices in Drenthe. Eventueel ondersteunende activiteiten passen binnen programmalijn Wonen en leefomgeving.
Delinkwentie & Samenleving Groningen	16.473 voor een eenmalig project.	Nee	Geen provinciale taak, activiteiten liggen meer in de lijn van justitie.

Budget/Overige instellingen die extra gelden hebben aangevraagd

Naam	Extra gevraagde gelden in €/per jaar (overig/budget)	Honoreren?	Motivering
OSNN	± 14.000	Ja	Stimuleren van talenten past in programmalijn Parels van Drenthe. OSSN blijft naar verwachting de door NOC*NSF aangewezen organisatie.
PGSJ	± 19.000	Nee	Geen preferente organisatie. Mogelijk op projectbasis honoreren in programmalijnen Opgroeien en Participatie.
Stichting SOS Telefonische Hulpdienst Groningen-Drenthe	± 25.000	Ja	Op basis van prestatieafspraken over Voorzieningen in Drenthe en Veiligheid in huis in de programmalijn Wonen en leefomgeving. Bijdrage verhogen tot € 0,27 per inwoner.
Stichting Paardrijden Gehandicapten Westerbork	± 7.000	Nee	Geen speerpunt van provinciaal beleid, waar doelgroepen niet langer centraal staan. Provinciale bijdrage wordt op termijn gehalveerd. Zie hoofdstuk 10 van de nota.

Naam	Extra gevraagde gelden in €/per jaar (overig/budget)	Honoreren?	Motivering
Stichting Gered Gereedschap	1.400	Nee	Geen speerpunt van provinciaal beleid. Provincie zet in op Europees beleid en integratie. Het tot nu toe gevoerde beleid op voorlichting en bewustwording en algemeen buitenlandbeleid zal gefaseerd worden afgebouwd. Zie hoofdstuk 10 van de nota.
COC Groningen-Drenthe	± 1.000	Nee	Geen speerpunt van provinciaal beleid. Het COC voldoet niet aan de criteria voor subsidiering van belangenbehartiging (zie ook hoofdstuk 8.2 en hoofdstuk 10).
Stichting SOS Telefonische Hulpdienst Oost-Nederland	± 22.000	Ja	Op basis van prestatieafspraken over voorzieningen in Drenthe en veiligheid in huis in de programmaliijn Wonen en leefomgeving. Bijdrage verhogen tot € 0,27 per inwoner.

Budget/overige instellingen die een ongewijzigde voortzetting van de bestaande subsidierelatie hebben gevraagd

Naam	Honoreren?	Motivering
I ₂ D	Ja	Preferente organisatie.
Enova	Ja	Preferente organisatie.
Scouting Regio Drenthe	Ja	Zie programmaliijn Opgroeien.
Katholiek Steunpunt Drenthe	Nee	Geen preferente organisatie. Mogelijk op projectbasis honoreren binnen programmaliijnen Opgroeien en Participatie (zie ook hoofdstuk 10).
SportDrenthe	Ja	Preferente instelling.
SOMAJ	Nee	Geen preferente instelling. Mogelijk op projectbasis honoreren binnen programmaliijnen Opgroeien en Participatie (zie ook hoofdstuk 10).
FvO	Ja	Zie nota, hoofdstuk 8.2 en hoofdstuk 10.
STAMM	Ja	Preferente organisatie.

Naam	Honoreren?	Motivering
Vereniging Humanitas, District Noord	Nee	Geen preferente instelling. Zo mogelijk projecten honoreren in programmalijnen Opgroeien en Participatie (zie hoofdstuk 10).
RPCP	Ja	Preferente organisatie.
Commissie Vrouwen Wereldwijd	Nee	Geen speerpunt van provinciaal beleid. Provincie zet in op Europees beleid en integratie. Het tot nu toe gevoerde beleid op voorlichting en bewustwording en algemeen buitenlandbeleid zal gefaseerd worden afgebouwd. Zie hoofdstuk 10 van de nota.
Senioren Zomerschool Drenthe	Ja	Zie nota, hoofdstuk 10, Uitvoering en financieel kader.
Stichting Welzijn Doven Drenthe	Nee	Geen preferente organisatie. Op projectbasis kan een beroep worden gedaan op ondersteuning. Past binnen de programmalijn Participatie en ondersteuning via het RPCP. Voldoet niet aan de criteria voor subsidiëring van belangenorganisaties (zie ook hoofdstuk 8.2 en hoofdstuk 10).
Katholieke Bond van Ouderen Drenthe	Nee	Geen preferente organisatie. Op projectbasis kan een beroep worden gedaan op ondersteuning. Past binnen de programmalijn Participatie en ondersteuning via het RPCP. Voldoet niet aan de criteria voor subsidiëring van belangenorganisaties (zie ook hoofdstuk 8.2 en hoofdstuk 10).
PCOB, Gewest Drenthe	Nee	Geen preferente organisatie. Op projectbasis kan een beroep worden gedaan op ondersteuning. Past binnen de programmalijn Participatie en ondersteuning via het RPCP. Voldoet niet aan de criteria voor subsidiëring van belangenorganisaties (zie ook hoofdstuk 8.2 en hoofdstuk 10).
ANBO voor 50+-ers Gewest Drenthe	Nee	Geen preferente organisatie. Op projectbasis kan een beroep worden gedaan op ondersteuning. Past binnen de programmalijn Participatie en ondersteuning via het RPCP. Voldoet niet aan de criteria voor subsidiëring van belangenorganisaties (zie ook hoofdstuk 8.2 en hoofdstuk 10).
NEBAS, District Drenthe	Ja	Op basis van prestatieafspraken in het kader van vergroten sportdeelname in programmalijn Participatie.
BOKD	Ja	Preferente instelling.

Naam	Honoreren?	Motivering
COS Drenthe	Nee	Geen speerpunt van provinciaal beleid. De provincie zet in op Europees beleid en integratie. Het tot nu toe gevoerde beleid op voorlichting en bewustwording en algemeen buitenlandbeleid zal gefaseerd worden afgebouwd. Zie hoofdstuk 10 van de nota.

Na vaststelling van deze nota (november 2003) zullen de indieners een beslissing op hun subsidieverzoek ontvangen.

3. Geraadpleegde bronnen

Bestuurscommissie Onderzoek Cultuur, Welzijn en Zorg, februari 2004. Sociaal Rapport Drenthe 2003.

Bestuurscommissie Onderzoek Cultuur, Welzijn en Zorg, januari 2004. Zorg vertolken. De stand van zaken van interculturalisatie van de Drentse gezondheidszorg vanuit het perspectief van zorgverleners.

Cap Gemini Ernst & Young. Task Force-wachtlijsten 2002-2004. Kernindicatoren Wachtlijsten Jeugdzorg, 1^e tot en met 5^e rapportage.

Centraal Bureau voor de Statistiek, 2004. Demografische gegevens.

CIVIQ, 2003. Landelijke effectmeting naar het werk van lokale vrijwilligersmakelaars.

Deloitte, Van de Vondervoort en Sinnema, december 2003. Naar een nieuw stelsel voor de financiering van het jeugdzorgaanbod.

Interprovinciaal Overleg, mei 2002. Nieuwe perspectieven voor provinciaal sociaal beleid. Advies van de ad-hoc-adviescommissie-Simons over het sociaal beleid van de provincies.

Jeugdzorg Drenthe, Dries Roosma, februari 2004. Van hulpvraag via hulpaanbod naar hulpuitkomst. Resultaatgericht meten in de Drentse Jeugdzorg.

Landelijk centrum Onderwijs en Jeugdzorg, Dolf van Veen en anderen, augustus 2003. Naar een structurele samenwerking tussen de leerlingenzorg in het voortgezet onderwijs, de jeugdzorginstellingen op het gebied van welzijn, gezondheidszorg en veiligheid.

Ministerie van Justitie, 2002. Privé geweld, publieke zaak.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 1999. Breedtesportimpuls. Het breedtesportbeleid van de rijksoverheid.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, september 2003. Omgang met cliëntgegevens in de jeugdzorg. Over dossiervorming, inzage en verstrekking van cliëntgegevens.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2001. Sport, bewegen en gezondheid. Naar een actief kabinetsbeleid ter vergroting van de gezondheid door en bij sport en beweging.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2003. Voortgangsrapportage beleidskader jeugdzorg 2003-2006.

Oberon, 2004. Onderwijsmonitor Drenthe in beeld. Een eerste blik op het onderwijs en de onderwijsachterstanden in 12 Drentse gemeenten.

Provincie Drenthe, maart 2004. Actieprogramma jeugdzorg 2004.

Provincie Drenthe, januari 2003. Beleidskader jeugdzorg 2003-2006

Provincie Drenthe. Beleidsnota bibliotheekvernieuwing 2003-2005.

Provincie Drenthe, maart 2004. Multifunctionele Dienstencentra. Kansen voor voorzieningen in het Drentse landelijk gebied.

Provincie Drenthe, november 2003. POP II. Ontwerp-POP.

Provincie Drenthe, 2004. Provinciale agenda Onderwijs en Kennisinstructuur

Provincie Drenthe, april 2003. Werk maken in een veilig en sociaal Drenthe! Collegeprogramma 2003-2007.

Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, 2000. Alert op vrijwilligers.

Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, 2000. Aansprekend burgerschap.

Tijdelijke Commissie Onderzoek Integratiebeleid, 2003-2004. Bruggen bouwen. Onderzoek integratiebeleid.

SADB, T.M. Solisa, 2002. Een Maximale Score. Inventarisatie van de onderwijssituatie van Molukse leerlingen in Drenthe.

Verwey Jonker instituut, 2003. Horen, Zien, NIET Zwijgen. Onderzoek naar de kwaliteit van de keten voorzieningen voor kinderen en gezinnen in probleemsituaties. Inspectie jeugdzorg / Inspectie Gezondheidszorg / Inspectie Openbare Orde en Veiligheid.

Werkmaatschappij Ontwikkeling Jeugdzorg Drenthe, mei 2004. Zorgtoewijzingsorgaan Drenthe, jaarverslag 2003.

4. Afkortingenwijzer

AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
ANBO	Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen
ASV	Algemene subsidieverordening
AWBZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten
BANS	Bestuursakkoord Nieuwe Stijl
BJD	Bureau Jeugdzorg Drenthe
BOKD	Brede Overleggroep Kleine Dorpen
CARP	Commissie Afstemming Ruimtelijke Plannen
CBK	Centrum Beeldende Kunst Drenthe
CHW	cultuurhistorisch waardenkaart
CKV	Culturele Kunstzinnige Vorming
CPB	Centraal Planbureau
CW	Cultuur en Welzijn
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
CWZ	cultuur, welzijn en zorg
DOP	dorpsontwikkelingsplan
DPM	Drents Platform Mantelzorgers
EK	Europese Kampioenschappen
EVS	European Voluntary Service
FvO	Federatie van Ouderverenigingen
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
ggz	geestelijke gezondheidsdienst
GS	gedeputeerde staten
havo	hoger algemeen voortgezet onderwijs
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IPO	Interprovinciaal Overleg
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
KBO	Katholieke Bond van Ouderen
KvK	Kamer van Koophandel
MKB	midden- en kleinbedrijf
OCenW	het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
OM	Openbaar Ministerie
OSNN	Olympisch Steunpunt Noord-Nederland
PCOB	Protestants Christelijke Ouderen Bond
PGSJ	Provinciale Gereformeerde stichting voor Samenlevings- opbouw en Jeugdwerk
POP	Provinciaal omgevingsplan
PS	provinciale staten
RPCP	Regionaal Patiënten Consumenten Platform
SDD	Stichting Dorpshuizen Drenthe
SNN	Samenwerkingsverband Noord-Nederland
SOMAJ	Samenwerkende Organisaties voor Maatschappelijk Aktiveringswerk en Jeugdwerk
VIP	Vrijwilligers In the Picture
vmbo	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
vwo	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
VWS	het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WZV	Wet ziekenhuisvoorzieningen